

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
PEDAGOGICKÁ FAKULTA

KATEDRA GERMANISTIKY

**Možnosti využití interaktivní tabule ve výuce němčiny
jako cizího jazyka**

Autorka: Markéta Galatová

Vedoucí práce: PhDr. Pavla Nečasová, Ph.D.

Praha 2009

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury.

Praha 26. 11. 2009

.....

Tímto děkuji PhDr. Pavle Nečasové, Ph.D., za cenné rady a připomínky, které mi poskytla při vypracovávání mé diplomové práce. Děkuji Mgr. Milanu Deredimosovi, řediteli Gymnázia Stříbro, za umožnění práce s interaktivní tabulí na této škole. Děkuji Mgr. Světlaně Krausové a Mgr. Marii Maškové, vyučujícím německého jazyka na Gymnáziu Stříbro, za umožnění výuky v jejich hodinách. Další poděkování patří mým rodičům, Františkovi a Haně Galatovým, za jejich celoživotní podporu a lásku. Poslední, ale rozhodně ne nejmenší dík patří mému příteli Mgr. Svatíkovi Korhelovi, Ph.D., za lásku, podporu a inspiraci, které mi v posledních dnech svého života dal.

NÁZEV:

Možnosti využití interaktivní tabule ve výuce němčiny jako cizího jazyka

ABSTRAKT:

Diplomová práce se zabývá možnostmi využití interaktivní tabule ve výuce němčiny jako cizího jazyka.

Teoretická část se zaměřuje na stručné představení školské reformy probíhající v České republice a změněný pohled na profil dnešního žáka, na představení interaktivní tabule a interaktivní učebnice.

Praktická část se věnuje výuce německého jazyka na osmiletém gymnáziu a obchodní akademii a návrhům aktivity pro tuto výuku s využitím interaktivní tabule. Také se zabývá evaluací této výuky, která se opírá o výsledky výzkumu provedeného formou dotazníku.

KLÍČOVÁ SLOVA:

Interaktivní tabule, interaktivní učebnice, nová média, výuka němčiny jako cizího jazyka

TITLE:

Possible usage of the interactive whiteboard when teaching German as a foreign language

ABSTRACT:

This thesis deals with possible usage of the interactive whiteboard when teaching German as a foreign language.

The theoretical part focuses on brief introduction of the educational reform currently being introduced in the Czech Republic and the new view of pupils' profiles nowadays. It focuses on the introduction of the interactive whiteboard and the interactive textbook. The practical part deals with teaching German at eight-year Grammar School and Commercial Academy in Stříbro and activities meant for the interactive whiteboard used during this teaching. It also presents the evaluation of the teaching which is based on the results of the research made with method of questionnaires.

KEY WORDS:

Interactive whiteboard, interactive textbook, new media, teaching German as foreign language

OBSAH:

1. Úvod.....	8
2. Teoretická část.....	10
2.1 Školská reforma v České republice.....	10
2.2 Nová média.....	12
2.3 Interaktivní tabule.....	13
2.3.1 Nejčastěji používané tabule.....	14
2.4 Interaktivní učebnice.....	16
2.4.1 Interaktivní učebnice německého jazyka.....	22
3. Praktická část.....	24
3.1 Výzkum I; Dotazník zadaný na Gymnáziu Stříbro před výukou s interaktivní tabulí.....	25
3.2 Aktivity s využitím interaktivní tabule určené pro výuku němčiny jako cizího jazyka.....	50
3.2.1 Aktivity vytvořené v programu „Notebook Interactive“... 3.2.1.1 Gramatika.....	50 51
3.2.1.2 Slovní zásoba.....	62
3.2.1.3 Řečová dovednost.....	67
3.2.2 Interaktivní učebnice.....	71
3.2.2.1 Deutsch mit Max 1.díl.....	71
3.2.2.2 Prima A1 1.díl.....	75
3.2.2.3 Studio d 1.díl.....	79
3.2.3 Internet.....	81
3.2.4 Závěr.....	83
3.3 Výuka na Gymnáziu Stříbro.....	84
3.4 Výzkum II; Dotazník zadaný na Gymnáziu Stříbro po výuce s interaktivní tabulí.....	90
4. Závěr.....	100
5. Resumé.....	102
6. Resümee.....	103

7. Seznam použité literatury.....	104
8. Seznam příloh.....	108
Přílohy	

1. Úvod

Interaktivní tabule začíná být v poslední době velmi často zmiňovaným pojmem. Stejně tak jako reforma českého školství, rámcové vzdělávací programy a školní vzdělávací programy. Česká škola se mění a mění se i pohled na profil dnešního žáka tak, jak se mění požadavky kladené na dnešního člověka. Žijeme v době, která nás zahlcuje informacemi, které jeden jedinec nemůže všechny pojmout. Důležitou dovedností, bez které se dnes neobejdeme, je znalost informační technologie a schopnost ji používat. Další nutností pro život ve světě, který se zbavuje hranic, je znalost cizích jazyků. Díky interaktivní tabuli při výuce němčiny můžeme propojit obojí. Dnešní škola by žáky měla naučit vyhledávat informace, zpracovávat je a využívat k dalším aktivitám. Proč tedy tomuto neučit žáky při výuce němčiny?

V této práci se nejprve stručně zabývám školní reformou a měním se pohledem na profil dnešního žáka. Dále jsem se pokusila popsat a charakterizovat interaktivní tabuli. Do hlubšího rozboru technické stránky tohoto média jsem se nicméně nepouštěla, neboť toto nebylo cílem mé práce. Dále jsem teoreticky popsala interaktivní učebnici se zaměřením na učebnice německé, vydávané nakladatelstvím Fraus.

Nejvíce pozornosti jsem věnovala praktickému využití interaktivní tabule při výuce němčiny jako cizího jazyka. Sestavila jsem různé aktivity tak, abych mohla prověřit co nejvíce možností, které interaktivní tabule nabízí, při výuce němčiny na Gymnáziu Stříbro. Vybrala jsem různé skupiny žáků tak, aby byly zastoupeny různé věkové kategorie, aby pro některé žáky byla němčina prvním a pro některé druhým cizím jazykem. Jedna skupina byla z obchodní akademie, která je součástí Gymnázia Stříbro, abych měla i vzorek ze střední odborné školy.

Před výukou a po výuce jsem provedla výzkum dotazníkovou metodou, kterou jsem se dotazovala na zkušenosti žáků s interaktivní tabulí, se zvláštní pozorností věnovanou výuce němčiny. Během své výuky jsem se snažila každé ze skupin představit co možná nejvíce možností interaktivní tabule, s důrazem na výuku s interaktivní učebnicí.

V tomto směru ne vždy úroveň učebnice odpovídala úrovni znalostí žáků, protože interaktivní učebnice jsou vydávány postupně se zaváděním rámcových vzdělávacích programů, takže ještě neexistují učebnice pro vyšší úrovně. Učebnice Prima A1 a Studio d budou teprve vydány, a tak jsme mohli pracovat pouze s demo verzí, ve které je vždy jen po jedné lekci. Nicméně pro ukázkou, co všechno interaktivní učebnice umí a jaké možnosti práce nabízí, nám demo verze postačila. Kromě již zmíněných interaktivních učebnic jsme pracovali i s učebnicí Deutsch mit Max 1. dílem.

Kromě prezentace interaktivní učebnice, jsem se žákům snažila ukázat, že je možné sestavit interaktivní aktivity i k učebnicím, podle kterých se již učí a které nejsou v interaktivní podobě. Konkrétně jsem pracovala s učebnicí Sprechen Sie Deutsch? 1. a 2. dílem a učebnicí Pingpong Neu 1. dílem, podle kterých se žáci učí při běžné výuce.

Na závěr práce je evaluace výuky s interaktivní tabulí z pohledů žáků, která se opírá o výsledky dotazníků, které žáci, jak již bylo jednou řečeno, vyplnili před touto výukou i po ní.

2. Teoretická část

V této části práce představíme stručně školskou reformu probíhající v českém školství, která klade na výuku nové požadavky, dále se zabýváme tím, která média využitelná při výuce označujeme v dnešní době jako nová, z nichž velká část pozornosti bude věnována interaktivní tabuli, a na závěr v teoretické rovině představíme interaktivní učebnici.

2.1 Školská reforma v České republice

V České republice probíhá v současné době školská reforma, jejímž cílem je přizpůsobit výuku novému světu. Dnešní člověk je vystavován velkému množství informací a nově se vyvíjejícím informačním technologiím. Je více než jasné, že není možné, aby si jeden jedinec osvojil všechny tyto informace. Důležitější je, aby se žáci ve školách naučili, jak informace vyhledávat, zpracovávat a využívat v běžném životě. Na tuto novou potřebu školská reforma v České republice reaguje.

Abychom mohli ukázat, jaké tedy je chápání moderní výuky na českých školách na začátku 21. století, citujeme zde tzv. „*Desatero školské reformy*“, které je zveřejněné na webových stránkách MŠMT a jehož grafické zpracování je v příloze č. 2.

Desatero školské reformy

<http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolskareforma/desatero-skolske-reformy>

1. *Žáci se budou ve škole cítit příjemně a bezpečně, zažívat radost z učení.*
2. *Žáci dostanou příležitost ukázat, co umí, v čem se zlepšují – to by se mělo odrazit v jejich hodnocení.*
3. *Žáci získají nejen dobré znalosti, ale i chuť a dovednost učit se po celý život.*
4. *Žáci se naučí poznávat svět v souvislostech a učivo maximálně využít ve svém budoucím životě.*
5. *Žáci budou dobře jazykově připraveni na život a práci v současném světě.*
6. *Žáci se naučí pracovat s různými zdroji informací.*

7. *Žáci budou umět a žít s ostatními lidmi.*
8. *Žáci se naučí jednat samostatně a rozhodovat se zodpovědně.*
9. *Žáci budou pečovat o zdraví svoje i ostatních.*
10. *Žáci zvládnou aktivně vstupovat do výuky i dění ve škole.*

V bodech 1, 2, 4, 5, 6 a 10 se mluví o aktivním žákovi, který umí pracovat s různými zdroji informací, umí tyto informace zpracovat, chápe souvislosti mezi nimi a umí je využít v praktickém životě, mluví se o žákovi, kterého učení baví. Jedná se tedy přesně o takového jedince, který by v dnešním světě přehlceném informacemi mohl obstát.

To, co je ale pro naši práci nejdůležitější, je právě fakt, že při výuce přizpůsobené těmto nárokům nám může pomoci právě interaktivní tabule.

Rámcové vzdělávací programy a Školní vzdělávací programy

Nejdůležitějším bodem školské reformy České republiky je přechod od vyučovacích osnov ke školním vzdělávacím programům (ŠVP), které si sestavují jednotlivé školy samy na základě rámcových vzdělávacích programů (RVP). Harmonogram zavádění těchto programů do výuky jednotlivých typů škol je v příloze č. 3.

Díky tomuto systému mají školy a současně i učitelé větší svobodu ve výběru učiva a hlavně prostředků, jak toto učivo předávat žákovi. RVP již nestanovují (jako tomu bylo u školních osnov), kdy a co se mají žáci učit, ale pouze definují výstupy, tzn. že v RVP se říká, co má žák na konci určitého období umět, takže učitelé mají do jisté míry (přeci jen omezení v podobě požadovaných výstupů, kterých by měli žáci dosáhnout, zde je) možnost přizpůsobit se tempu žáků.

Důležitým pojmem v těchto rámcových vzdělávacích programech, kterými se jednotlivé školy řídí, jsou tzv. „klíčové kompetence“, kterých rozeznáváme šest: „kompetence k učení, kompetence k řešení problémů, kompetence komunikativní, kompetence sociální a personální, kompetence občanská, kompetence k podnikavosti“. (RVP G, s. 9) Jednotlivé rámcové programy říkají, co si mají žáci na určitém stupni vzdělávání v rámci těchto kompetencí osvojit.

Dále se do rozboru RVP a školské reformy v rámci této práce pouštět nebudeme, protože to není naším tématem. Zabývali jsme se školskou reformou z toho důvodu, abychom mohli ukázat, že české školství prochází velkou změnou, díky které jsou na učitele kladeny nové požadavky, co se jejich přístupu k žákům a k výuce týče, a proto je třeba těmto novým trendům přizpůsobovat i podmínky výuky, tedy např. pomůcky využitelné při výuce. V tomto ohledu je právě interaktivní tabule, jejímž využitím se tato práce zabývá, velkým přínosem, jak se pokusíme dokázat v kapitolách praktické části. V této fázi můžeme říci, že interaktivní tabule nabízí velký potenciál, jak výuku obohatit na straně jedné a na straně druhé zároveň ulehčit práci učitele.

2.2 Nová média

Mluvili jsme o pomůckách, které se mohou při výuce využít. Mezi takové pomůcky, obzvláště při výuce cizích jazyků, patří média. Proto dříve, než se dostaneme k popisu samotné interaktivní tabuli, bychom rádi osvětlili termín nová média, mezi která interaktivní tabule bezesporu patří a který se v současné době ve spojení s výukou často objevuje.

V pedagogickém slovníku jsou média obecně definována jako „*hromadné sdělovací prostředky. Prostředky jimiž se realizuje masová sociální komunikace. [...] Obvykle se uvádějí čtyři základní funkce médií: 1. informovat; 2. bavit; 3. přesvědčovat; 4. zprostředkovávat kulturu. Zahrnují média tištěná (noviny, časopisy, knihy) a elektronická (rozhlas, televize, video aj.). Z pedagogického hlediska jsou velmi významným prostředkem vzdělávání, akulturace a socializace jedince.*“ (Průcha, Walterová, Mareš 2009, 149) V této definici se nicméně nehovoří o tom, co jsou stará a nová média. Podíváme se proto do jiného zdroje.

V časopise „*Deutsch als Fremdsprache; Zeitschrift zur Theorie und Praxis des Deutschunterrichts für Ausländer*“¹ ve svém článku „*Alte und neue Medien im DaF-*

¹ „Němčina jako cizí jazyk; časopis pro teorii i praxi vyučování němčiny jako cizího jazyka“ – z německého jazyka přeložila autorka

Untericht“² rozděluje Christa Dürscheid média následovně. Hovoří o „*primárních (mluvená řeč, řeč těla, mimika a gestikulace), sekundárních (obraz a písmo) a terciárních médiích (telegraf, telefon, gramofonová deska, kazeta, film, rádio a televize)*“. „Sekundární a terciární média“ označuje jako „*stará média*“. Mezi „*nová média*“ řadí „*práci s počítačem (např. world wide web, e-mail, chat)*“³. (42, 2001)

Jak jsme již uvedli, patří mezi nová média i interaktivní tabule, ačkoli ji Dürscheid ve svém výčtu explicitně nejmenuje. Nicméně, jak v následujících kapitolách zjistíme, je interaktivní tabule úzce spjata s počítačem, takže pod pojmem počítačová technika či využití počítače se skrývá i interaktivní tabule. Odpoví na otázku, co vlastně interaktivní tabule je, se zabýváme v následující podkapitole.

2.3 Interaktivní tabule

Podle článku Mgr. Daniela Preislera, ředitele základní školy T. G. Masaryka v České Kamenici, který byl uveřejněn v časopise Veřejná správa v roce 2009 je interaktivní tabule „*velká dotyková obrazovka, ke které je připojen počítač a datový projektor. Projektor promítá obraz z počítače na povrch tabule a přes ni můžeme prstem, speciálními fixy nebo dalšími nástroji ovládat počítač.*“ (Preisler 2009, 24-25)

Velmi podobná, avšak o něco odbornější, pro nás tedy stěžejní, je definice v pedagogickém slovníku. „Interaktivní tabule (interactive whiteboard, je známá také jako Aktivboard, Smartboard – jde o obchodní názvy konkrétních výrobců). Zařízení analogické velkému displeji, které ve spojení s dataprojektorem umožňuje ve třídě promítat zvětšené výstupy z počítače a naopak ovládat počítač prostřednictvím pohybu prstu nebo světelného pera po této speciální tabuli. Spojuje funkci klasické tabule, počítače a multimediálních zařízení jako přehrávač CD nebo DVD.“ (Průcha, Walterová, Mareš 2009, 111)

² „Stará a nová média ve výuce němčiny jako cizího jazyka“ z německého jazyka přeložila autorka

³ Z německého jazyka přeložila autorka.

Vzhledem k tomu, že cílem této práce je využití interaktivní tabule ve výuce němčiny jako cizího jazyka, nebudeme se zde hlouběji zabývat technologií interaktivních tabulí, neboť to pro nás jako pro uživatele není důležité. Nicméně pro dokreslení představy, co interaktivní tabule je a jak vypadá, uvádíme v příloze č. 4 dva obrázky zobrazující interaktivní tabule.

Tabule, se kterou jsme se při práci setkali, měla datový projektor umístěný před tabulí. Ze zkušenosti víme, že toto může způsobovat při práci s interaktivní tabulí problémy v tom smyslu, že učitel či žák pohybující se mezi tabulí a datovým projektorem může vrhat na tabuli stín a zakrývat tak to, co je na ní zobrazeno. V příloze č. 4 je na druhém obrázku ukázka tabule, která má tzv. zadní projekci, tzn. že datový projektor je umístěný za tabulí.

Ten samý obrázek v příloze č. 4 zároveň zobrazuje tabuli, která není připevněná na zdi, ale je umístěna na stojan, takže je pohyblivá, a my máme možnost využívat tento typ tabule v různých třídách nebo jej v rámci jedné třídy umístit tak, jak v danou chvíli potřebujeme.

2.3.1 Nejčastěji používané tabule

Typy interaktivních tabulí se od sebe neliší pouze v projekci (existuje i tabule se zadní projekcí, tedy datový projektor je umístěn za tabulí; s touto tabulí jsme se ale v praxi nesetkali) nebo pohyblivosti, jak je uvedeno výše, ale i tím, jak se ovládají. V definici z pedagogického slovníku byly zmíněny dvě tabule: Smartboard a Aktivboard. Na škole, kde probíhala naše výuka, jsou obě dvě tabule typu Smartboard, které vyrábí společnost Smart Technologies. Tomuto typu se tedy v této podkapitole budeme věnovat podrobněji.

Smartboard

Jak již bylo řečeno v definicích interaktivní tabule, které jsme v této práci uvedli, jedná se o dotykovou obrazovku, na kterou se pomocí zpětného projektoru (umístěn před tabulí) promítá obraz z počítače. Pracujeme-li s programem, který je interaktivní (v

případě Smartboard se jedná o program „Notebook Interactive“, kterým se zabýváme v podkapitole 3.2.1 „Notebook Interactive“ a se kterým jsme v rámci naší výuky pracovali) nebo s interaktivní učebnicí, je možné tabuli ovládat pouze rukou, tedy bez potřeby speciálních nástrojů jako jsou speciální tužky či mazací houba. Ovládáme-li tabuli Smartboard pouze rukou, je třeba si na horní liště zvolit, zda chceme pracovat s myší, psát či mazat. Stačí pouze lehce ťuknout rukou na příslušnou ikonu (v případě psaní je možné navolit si i barvu a tloušťku tužky) a poté pohybovat lehce prstem po povrchu tabule.

Nechceme-li na tabuli psát prstem, je možné použít tužky, které jsou umístěné ve žlábcích pod tabulí. Ve chvíli, kdy ze žlábků vyjmeme zvolenou barvu, aktivuje se automaticky psaní touto barvou. Pokud tužku nevrátíme zpátky, zůstane aktivováno psaní touto barvou, i když začneme tabuli ovládat rukou. Kromě čtyř tužek různých barev (černá, červená, zelená a modrá) je pod tabulí žlábek s mazací houbou, kterou když vyjmeme ze žlábků, aktivujeme mazání. Dále jsou zde dvě tlačítka. Jedno nám aktivuje klávesnici, pomocí níž můžeme přímo na tabuli psát jako na stroji pouze tím, že lehce ťukáme prsty na příslušné znaky. Druhé má funkci pravého tlačítka myši. Stiskneme-li obě tlačítka najednou a chvíli přidržíme, aktivujeme tím další funkci. Při práci s tabulí se může stát, že místo dotyku neodpovídá místu aktivovaných dotykových senzorů, které jsou i několik centimetrů vzdálené od místa dotyku, takže s tabulí není možné pracovat, protože např. to, co píšeme, se nám objevuje na tabuli několik centimetrů vzdálené od místa, kterého se dotýkáme tužkou či prstem. V tomto případě využijeme právě této funkce, kdy se nám na obrazovce na různých místech postupně objevují body, na které lehce ťukneme prstem, a tím tabuli vycentrujeme a můžeme pokračovat v práci.

Další výhodou, pracujeme-li s interaktivním programem či interaktivní učebnicí, je to, že nově vzniklou práci můžeme uložit do počítače, a tak mít možnost se souborem znovu pracovat či vytisknout či uložit ve formátu pdf.

Aktivboard

Hlavní rozdíl v práci s tabulí typu Smartboard a Aktivboard je v tom, že tabuli Aktivboard není možné ovládat pouhým dotykem ruky, ale musí se používat speciální pero, přímo určené k práci s touto tabulí. Jinak je práce na této tabuli v podstatě stejná. Jak již ale bylo řečeno, v naší praxi jsme se na českých školách spíše setkali s typem tabule Smartboard, takže se tabulí Aktivboard nebudeme blíže zabývat.

2.4 Interaktivní učebnice

Mezi jedny z nejefektivnějších využití interaktivní tabule patří zcela určitě interaktivní učebnice. Na českém trhu jsou velmi úspěšné a nejrozšířenější učebnice od nakladatelství Fraus, se kterými jsme během výuky na Gymnáziu a Obchodní Akademii ve Stříbře pracovali. V této kapitole vysvětlíme, co interaktivní učebnice je a jaké jsou její možnosti.

Podle příručky nakladatelství Fraus je interaktivní učebnice označována též jako i-učebnice a je definována jako „*ucelený soubor výukových dat v elektronické podobě, který spolu s interaktivní tabulí slouží učitelům k prezentaci látky.*“ (Fraus 2009, 10) Velkou výhodou interaktivních učebnic nakladatelství Fraus je fakt, že jejich i-učebnice mají podklad v učebnicích tištěných, což je velkou výhodou hlavně díky tomu, že učitelé mohou pracovat s již prověřenými texty a cvičeními. (Brejcha 2008, 20) Ve své digitální podobě jsou učebnice doplněny „*o interaktivní prvky: animace a schémata, video a audio ukázky a interaktivní cvičení a opakování.*“ (Fraus 2009, 10)

Interaktivní učebnice od nakladatelství Fraus jsou vytvořeny tak, aby byly využitelné na jakémkoli hardwaru. Znamená to tedy, že nejsou vyrobeny pouze pro jeden typ interaktivní tabule, ale jsou kompatibilní s různými typy tabulí. Dokonce jsou využitelné i pro obyčejný dataprojektor či obrazovku počítače (Fraus 2009, 10), takže jsou využitelné i na školách, kde doposud interaktivní tabule není.

Ve své příručce k interaktivní učebnici Fraus dále popisuje i-učebnici jako učebnici, „*kteřá se skládá ze dvou základních částí. První část je výkladová. Jejím základem je statická část, která je totožná s obsahem tištěných učebnic.*“ Tato „*výkladová část obsahuje kromě statické části i část dynamickou. Ta se sestává z multimédií, zabudovaných do obsahu učebnice tak, aby byla učiteli v každém okamžiku po ruce. Dynamická část obsahuje velké množství videosekvencí, 2D a 3D animací a zvukových nahrávek. Celý systém je možné upravovat – informace lze přidávat i transformovat. Druhou částí i-učebnice jsou interaktivní cvičení, která úzce navazují na cvičení z tištěné učebnice nebo pracovního sešitu.*“ (Fraus 2009, 10)

Nicméně jak je dále v příručce k interaktivní učebnici nakladatelství Fraus uvedeno, neměly by i-učebnice být považovány za všespatitelné a plně spoléhat na to, že by mohla být považována za náhradu klasické učebnice, či dokonce náhradu učitele. Interaktivní učebnici je možné využívat jako doplnění výuky, díky kterému žákům můžeme názorněji ukázat, které informace pro ně mohou být důležité, a na co by tedy měli soustředit svou pozornost. (Fraus 2009, 10) Kromě toho je důležité uvědomit si potřebu různorodé výuky, která nezačne žáky nudit. Z toho vyplývá, že ačkoli je interaktivní učebnice nesporným přínosem výuce jako takové a práce s ní může být pro žáky zajímavá a zábavná, neměli by žáci být prací s ní přehlčeni, aby jim, jak se oni sami často vyjadřují, nezevšedněla.

Vzhledem k tomu, že zmíněná příručka k interaktivní učebnici nakladatelství Fraus je vypracována přímo nakladatelstvím Fraus, uvádíme zde definici z pedagogického slovníku. „*Interaktivní učebnice je nová forma zpracování multimediálních obsahů pro výuku s interaktivní tabulí. Bere na základ „papírovou“ učebnici určitého předmětu. Umožňuje na tabuli zobrazit jednotlivé stránky učebnice nebo jejich částí. Má charakter hypertextu, oproti učebnici obsahuje další obrazový materiál, audio- a videoukázky, interaktivní simulace a cvičení, aktivní odkazy do slovníků, jiných učebnic, internetu apod. Výhodou je soustavnost zpracování obsahu (v té míře, v jaké výchozí učebnice odpovídala kurikulárnímu dokumentu), nahrazuje řadu pomůcek (výukové obrazy, mapy, zvuková CD, apod.)“ (Průcha, Walterová, Mareš 2009, 111)*

Z předchozích definic vyplývá, že interaktivní učebnice může být pro výuku nesporný přínos, což jsme již zmínili. Náš názor, který se opírá o odbornou definici, podporuje i názor Anety Navrátilové-Mahrové ze ZŠ JUDr. Mareše ve Znojmě otištěný v časopise Biblio v roce 2008. Ačkoli se jedná o výuku anglického jazyka, tento názor zde citujeme, protože výuka anglického jazyka jako cizího jazyka je výuce jazyka německého velmi podobná a protože autentický názor učitele, který má s interaktivní výukou a hlavně s interaktivní učebnicí zkušenosti, je pro naši práci jistě cenný. „*Donedávna jsme používali pro výuku angličtiny pouze zahraniční učebnice. Letos jsem se seznámila s nabídkou nových učebnic z Nakladatelství Trias a byla jsem jimi doslova nadšena. Jejich program je v Česku naprosto výjimečný, neboť řeší výuku angličtiny na základní škole systematicky již od 1. třídy, a to podle českých osnov.*⁴ *Naprosto jedinečná je např. nová učebnice pro II. stupeň Way to Win*⁵, *která se vydává i v interaktivní podobě. Interaktivní výukové materiály, které jsem se pro své žáky snažila léta dělat sama na koleně, jsou zde k dispozici na naprosto profesionální úrovni. A co je pro mne velmi důležité – bez nutnosti cokoliv doma nebo po vyučování dodělávat. Díky bohatému obrazovému zvukovému materiálu, animacím a skvělým videím mohu své žáky rychle přenést třeba do současné Britské školy, na Skotskou vrchovinu nebo kanadský sever. Tyhle učebnice považuji bez jakékoliv nadsázky za ,cool‘.*“ (Brejcha 2008, 20)

Možnosti využití interaktivní učebnice

V příloze č. 5 je ukázka dvojstrany interaktivní učebnice, bohužel, „Way to Win“, která slouží k výuce angličtiny, nicméně učebnice „Deutsch mit Max“ určená pro výuku němčiny odpovídá tomu samému schématu. My se v následující části pokusíme tyto možnosti přiblížit tak, aby i ti, kteří nemají s interaktivní učebnicí zkušenosti a definice jsou pro ně příliš odborné, měli představu, jak i-učebnice funguje.

⁴ Na tomto místě je nutné podotknout, že dnešní výuka přechází ze školních osnov na RVP (rámcově vzdělávací programy), podle kterých si školy vytváří své vlastní ŠVP (školní vzdělávací programy).

⁵ Této anglické učebnici odpovídá v řadě německých učebnic i-učebnice Deutsch mit Max.

„Interaktivní cvičení“

- Cvičení se zobrazí kliknutím na ikonu otazníku, který je buď modrý, či červený. Jeden nás odkazuje na cvičení učebnice druhý na cvičení pracovního sešitu.
- Jedná se o cvičení, která jsou sice určena pro práci s interaktivní tabulí, ale jejich tištěnou podobu najdou žáci ve svých učebnicích či pracovních sešitech.
- Při práci s interaktivním cvičením mohou žáci na tabuli pohybovat objekty, vpisovat perem či rukou požadované odpovědi, po práci provést kontrolu a na závěr si mohou cvičení uložit pod svým jménem či jménem třídy.

„Audio“

- Jedná se o zvukový záznam, který bychom při práci s klasickou učebnicí přehráli z audiokazety či CD, což by vyžadovalo kazetový nebo CD přehrávač. Tato komplikace nám tedy odpadá.
- Po kliknutí na ikonu „amplionku“ se nám zobrazí ovládání zvukového záznamu, kterému můžeme nahrávku spustit, zastavit, zesílit nebo zeslabit, znovu přehrát.

„Rozšiřující materiály“

- Jedná se o velké množství například fotografií, ilustrací, odkazů na webové stránky nebo dokumentů, které doplňují informace v učebnici.
- Díky těmto materiálům může učitel žákům přiblížit realie německy mluvících zemí⁶, aniž by musel tyto materiály vyhledávat v knihách, jiných učebnicích nebo na internetu.

„Internet“

- Ikona „www“ odkazuje na konkrétní webovou stránku, která se vztahuje ke konkrétní tématice.
- Pro případ, že připojení na internet chybí, je možné využít verzi, která pracuje off-line. Při této verzi jsou informace z webové stránky uloženy lokálně.

⁶ I když příloha zobrazuje učebnici angličtiny, uvádíme zde „německy mluvících zemí“, protože tato práce se týká výuky německého jazyka a jak již bylo řečeno, učebnice „Deutsch mit Max“ odpovídá učebnici „Time to Win“.

„Odkaz“

- Kliknutím na tuto ikonu si učitel ulehčí práci s komplikovaným vyhledáváním v rámci té samé učebnice či v jiné učebnici, potřebuje-li odkázat na informace, které se týkají právě probírané látky, protože právě tato ikona nás odkáže tam, kam potřebujeme nejen v té samé učebnici, ale i v jiné i-učebnici.

„Dokument“

- Jedná se o odkaz na jakýkoli dokument, kterým mohou být soubory vytvořené v aplikacích MS Word nebo MS Excel, soubory PDF atd. Tyto soubory jsou uloženy ve formě obrázků a je možné je zobrazit ve chvíli, kdy je to aktuální, aniž by učitel musel tyto soubory komplikovaně vyhledávat.

„Animace“

- Rozklikne-li se tato ikona, zobrazí se pohyblivá 2D nebo 3D grafická animace, díky které je opět možné názorně přiblížit probíranou látku.

„Obrázky“

- Interaktivní učebnice jsou doplněné o velké množství obrázků, se kterými lze dále pracovat, např. zvětšovat, vpisovat do nich informace atd.

„Vkládání vlastních objektů“

- Ačkoli je interaktivní učebnice velmi dobře zpracována a sama nabízí nepřeberné množství možností, jak učebnici interaktivně využívat, je zde prostor pro učitele nebo žáky zakomponovat do již připravené učebnice své vlastní příspěvky.
- Pro tuto funkci je však třeba mít další software – „Teacher’s manager“, který je novým produktem nakladatelství Fraus a doplňuje tak interaktivní sadu učebnic. V této souvislosti je třeba zmínit, že pro učitele je připravena ještě tzv. e-sada (elektronická sada učitele). Jedná se o „elektronickou sadu učebnice, pracovního sešitu a příručky učitele“ (interaktivní výuka – ediční plán 2009 Fraus). Tato e-sada je kompatibilní s již zmíněným softwarem „Teacher’s manager“ a usnadňuje učiteli práci.

„Video“

- Klikne-li se na ikonu „kamery“, zobrazí se přehrávač videa, díky kterému lze s videonahrávkou pracovat, tedy spustit, zastavit, zesílit nebo zeslabit, zvětšit. Náměty pro tyto krátké filmy jsou inspirovány tématem a mohou nás zanést do německy mluvících zemí díky několika kliknutím myši.

„Prostor pro rychlý zápis“

- Jedná se o ikonu „prázdného bílého čtverečku“, která je umístěna na horní liště. Slouží pro zapisování poznámek. Po rozkliknutí se zobrazí nabídka, ze které je možné si vybrat požadovaný formát (např. prázdná tabule, mřížka, osy, notová osnova). Poznámky je poté možné vytisknout či uložit.

„Internetový prohlížeč, např. Google“

- Další ikona – „G“ – také umístěna na horní liště, nám, klikneme-li na ní, umožňuje rychlé vyhledávání na příslušném internetovém prohlížeči pouze tím, že klikneme na jakékoliv slovo a internetový prohlížeč nám automaticky vyhledá odkazy, ve kterých se toto slovo vyskytuje.
- Pro tuto funkci je nutné mít internetové připojení.

„Elektronický prohlížeč slovníků MultiBANK Explorer“

- Další ikona je „logo slovníku s písmenem B“ z nabídky horní lišty. Poté, kdy klikneme na tuto ikonu, můžeme označit jakékoliv slovo, které je automaticky vyhledáno ve slovníku „MultiBANK Explorer“ a přeloženo.
- Pro tuto funkci je nutné mít v počítači nainstalován slovník „MultiBANK Explorer“. Jedná se o elektronický slovník z řady vydávané nakladatelstvím Fraus. V této řadě jsou ilustrované školní slovníky českého jazyka, anglicko-českého a česko-anglického, německo-českého a česko-německého a ilustrovaného studijního slovníku anglicko-českého a česko-anglického.

„Zvětšování objektů“

- Kromě výše jmenovaných interaktivních funkcí je nabízena i možnost jakýkoli objekt (např. obrázky, vysvětlení gramatiky, cvičení atd.) zvětšit, a umožnit tak všem žákům ve třídě dobrou viditelnost.
- I do těchto objektů je možné vpisovat.

2.4.1 Interaktivní učebnice německého jazyka

V současné době je na českém trhu dominantní nabídka nakladatelství Fraus, ačkoli není jediným nakladatelstvím, které se produkcí i-učebnic zabývá (dalšími jsou např. nakladatelství „Nová škola“ nebo „Tobiáš“). My jsme při výuce německého jazyka s interaktivní tabulí pracovali s učebnicemi vydávané nakladatelstvím Fraus. Jedinou učebnicí, která je již kompletně na trhu, je již zmíněná učebnice „Deutsch mit Max 1. a 2. díl“. Prosinec 2009 je termínem pro vydání učebnice „Prima A1 1“ a leden 2010 pro vydání učebnice „Studio d A1 1“ (<http://www.interaktivni-vyuka.cz/rozsireni/i-ucebnice/>). Tyto učebnice jsou schváleny doložkou MŠMT ČR.

Dalším důležitým faktorem, který mluví ve prospěch těchto učebnic, je fakt, že odpovídají rámcovým vzdělávacím programům, které jsou podkladem pro tvorbu školních vzdělávacích programů. Podle těchto programů začínající výuka je jedním z produktů probíhající školské reformy, o které píšeme podrobněji v kapitole „2.1 Školská reforma v České republice“.

Učebnice „Deutsch mit Max A1 1. a 2. díl“

Učebnice je určena pro výuku němčiny jako druhého jazyka pro žáky 2. stupně základních škol a odpovídajících ročníků víceletých gymnázií. 1. díl, se kterým jsme pracovali při výuce na Gymnáziu a Obchodní Akademii ve Stříbře, je přímo určen žákům dvanácti až třináctiletým. (Deutsch mit Max – příručka pro učitele)

Učebnice „Prima A1 1. díl“

Tato učebnice je určena pro žáky mezi 13. a 18. rokem, kteří se němčině učí jako druhému jazyku. Nicméně po pěti dílech by žáci měli být připraveni na složení zkoušky „Zertifikat Deutsch“. (Prima – příručka pro učitele)

Učebnice „Studio d A1 1. díl“

Tato učebnice je orientována na dospělé studenty němčiny. Nicméně je určena i pro využití na jazykových a středních školách. Třemi díly by měla připravit studenty na zkoušku „Zertifikat Deutsch“ (Studio d – příručka pro učitele.)

Více nám o těchto učebnicích prozradí následující kapitola zabývající se přímo konkrétními aktivitami, které je možné s i-učebnicí dělat.

3. Praktická část

V této části práce jsme se již soustředili pouze na interaktivní tabuli a její využití při výuce němčiny jako cizího jazyka, jak již napovídá název celé práce. Tato kapitola je rozdělena do čtyř větších podkapitol: 3.1 Výzkum I.; Dotazník zadaný na Osmiletém Gymnáziu a Obchodní Akademii ve Stříbře před výukou s interaktivní tabulí, 3.2 Aktivity s využitím interaktivní tabule určené pro výuku němčiny jako cizího jazyka, 3.3 Výuka na Osmiletém Gymnáziu a Obchodní Akademii ve Stříbře a 3.4 Výzkum II.; Dotazník zadaný na Osmiletém Gymnáziu a Obchodní Akademii ve Stříbře po výuce s interaktivní tabulí.

Hlavní částí je podkapitola „3.2 Aktivity s využitím interaktivní tabule určené pro výuky němčiny jako cizího jazyka“, ve které představujeme návrhy, jak je možné interaktivní tabuli využívat.

Tyto aktivity jsme zakomponovali do již zmiňované výuky na Osmiletém Gymnáziu a Obchodní Akademii ve Stříbře.

Žáci, kteří se výuky zúčastnili, odpovídali na dva dotazníky. Jeden jsme zadávali před výukou s interaktivní tabulí. Naším cílem bylo zjistit, jak jsou žáci s prací na interaktivní tabuli a s interaktivní tabulí jako takovou obeznámeni. Druhý dotazník byl žákům zadán až po výuce s interaktivní tabulí. Tento dotazník se vztahoval právě k této výuce. Tentokrát bylo naším cílem zjistit, zda žáky práce s interaktivní tabulí bavila.

3.1 Výzkum I.; Dotazník zadaný na Gymnáziu Stříbro před výukou s interaktivní tabulí

Jak již bylo nastíněno, před samotnou výukou byl žákům zadán dotazník, jehož cílem bylo zjistit, jaké mají žáci s interaktivní tabulí zkušenosti. (viz příloha č. 6) Konkrétně se dotazoval na to, zda žáci interaktivní tabuli znají, zda s ní pracují a při jakých předmětech. V popředí zájmu byla výuka německého jazyka. Konkrétně nás zajímalo, zda žáci při výuce němčiny s tabulí pracují. Pokud ano, jakým způsobem je využívána. Také nás zajímalo, zda je práce s interaktivní tabulí při výuce baví více než klasická výuka a zda má interaktivní tabule podle jejich názoru nějaké nevýhody a jaké.

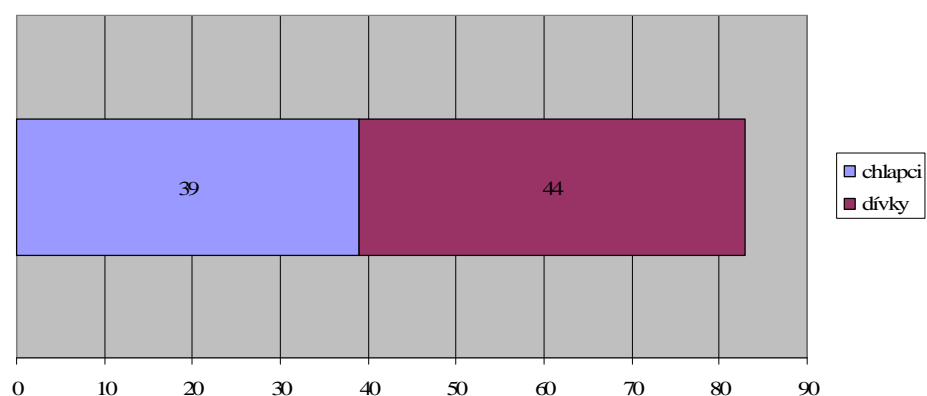
Na základě výše jmenovaných cílů jsme si stanovili následující hypotézy. První hypotéza zní: Žáci interaktivní tabuli znají a při některých předmětech s ní pracují. Druhá hypotéza zní: Při výuce německého jazyka s interaktivní tabulí žáci nepracují, ale uvítali by, kdyby mohli. Třetí hypotéza zní: Žáky práce s interaktivní tabulí více baví. Čtvrtá hypotéza zní: Nevýhody, které interaktivní tabule má, spojují žáci s finanční stránkou.

Výzkumný vzorek, který nejen že odpovídal na dotazníky, ale hlavně se zúčastnil výuky s využitím interaktivní tabule, byl vybrán tak, abychom měli zástupce z různých věkových skupin. (viz graf č. 2), abychom měli zástupce žáků z osmiletého gymnázia a z odborné střední školy – v našem případě z obchodní akademie (viz graf č. 2). Dále jsme ve výzkumném vzorku chtěli mít zastoupeny žáky, kteří mají němčinu jako první jazyk, a žáky, kteří se němčinu učí až jako druhý cizí jazyk. (viz graf č. 3)

Co se tedy konkrétních počtů týče, na dotazník před výukou s interaktivní tabulí odpovídalo 83 žáků, z toho bylo 39 chlapců a 44 dívek. (viz graf č. 1) Věkové rozpětí respondentů bylo od dvanácti do devatenácti let. Nejvíce žáků bylo 18-19letých (31,4 %), dále 14-15letí (25,3 %), 16-17letí (20,5 %), 12-13letí (14,5 %) a 17-18letí (8,4 %). Co se týče zastoupení podle školy, pak 79,5 % respondentů studuje na gymnáziu a 20,5 % respondentů na obchodní akademii. (viz graf č. 2) Další informace o

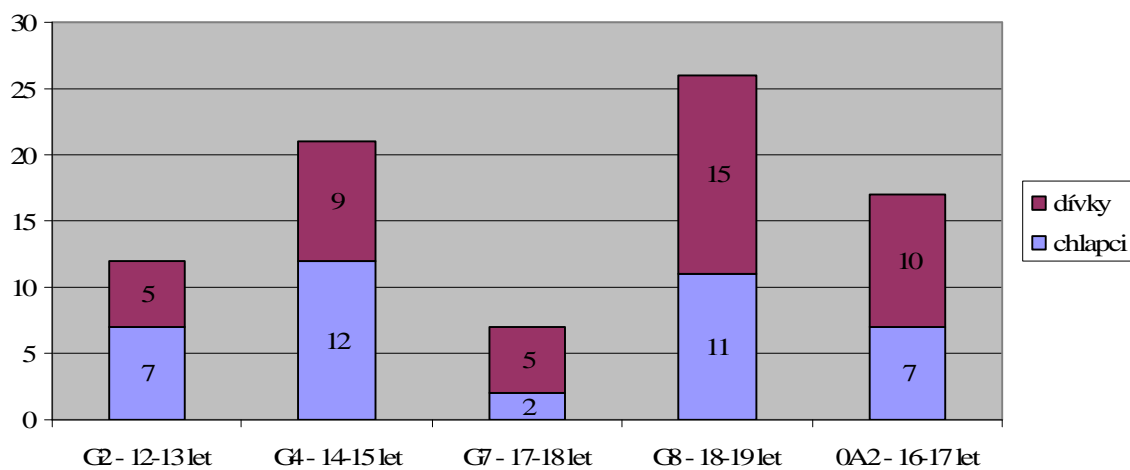
respondentech, které jsou zcela určitě ve vztahu k výuce německého jazyka důležité, se týkají toho, zda se žáci němčinu učí jako první, či druhý jazyk. Dále také délka studia německého jazyka. Jako první jazyk má němčinu 35% žáků a jako druhý jazyk 65%. (viz graf č. 3) Konkrétní délka studia německého jazyka je u žáků, kteří na dotazník odpovídali, velmi různorodá. Toto je způsobeno tím, že na osmileté gymnázium i na obchodní akademii přicházejí žáci z různých základních škol, kde se začátek výuky cizích jazyků liší. Někteří mohli začít s výukou i dříve, nezávisle na základní škole. Z toho důvodu je délka studia od 1 měsíce až do 10 let. (viz graf č. 4)

Složení respondentů podle pohlaví

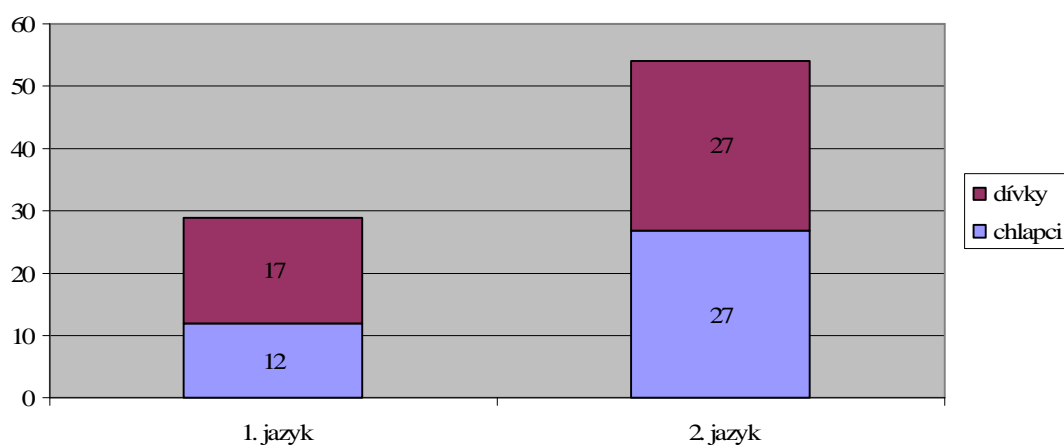
Graf č. 1; zdroj: autorka

Složení respondentů podle tříd a věku

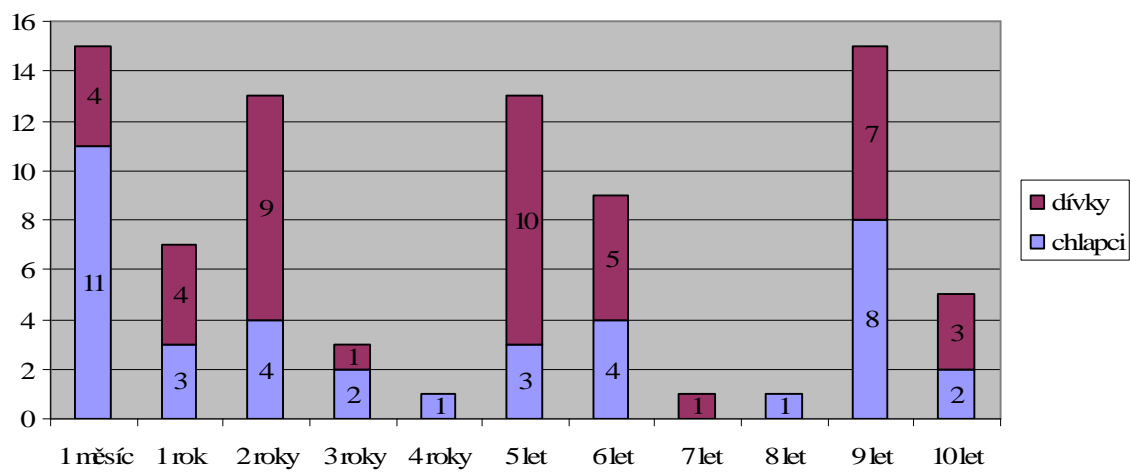
Graf č. 2; zdroj: autorka

Složení respondentů podle toho, zda se němčinu učí jako první, či druhý jazyk

Graf č. 3; zdroj: autorka

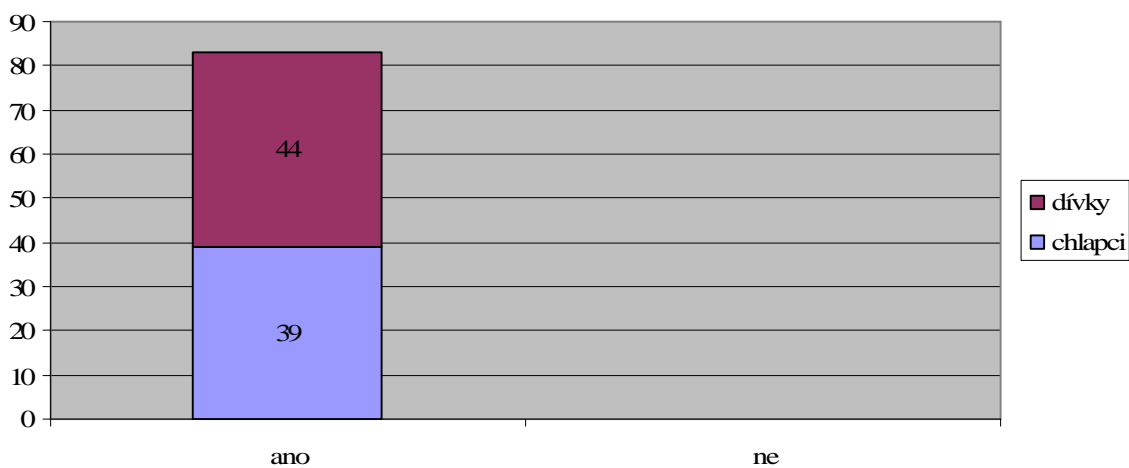
Rozdělení respondentů podle délky studia německého jazyka

Graf č. 4; zdroj: autorka

Vyhodnocení vlastního dotazníku

Otázka č. 1 - Už jste se někdy setkali s pojmem „interaktivní tabule“?

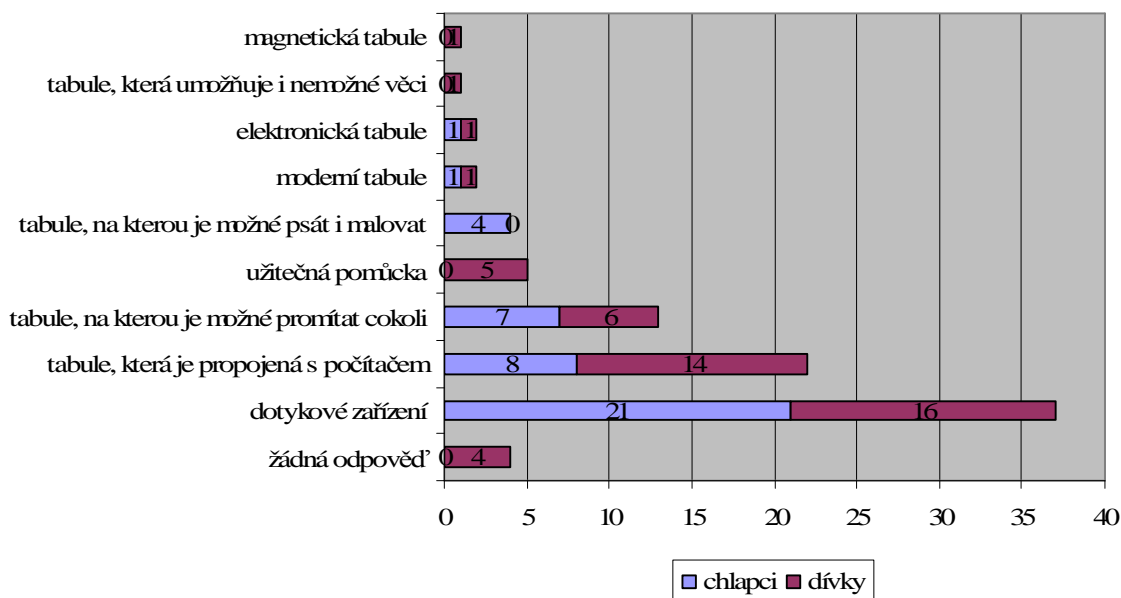

Graf č. 5; zdroj: autorka

Otázka č. 1, zda se žáci již někdy setkali s pojmem „interaktivní tabule“, potvrdila hypotézu, že žáci interaktivní tabuli znají, neboť všichni odpověděli kladně.

(viz graf č. 5)

Otázka č. 2 – Co je podle Vás interaktivní tabule?

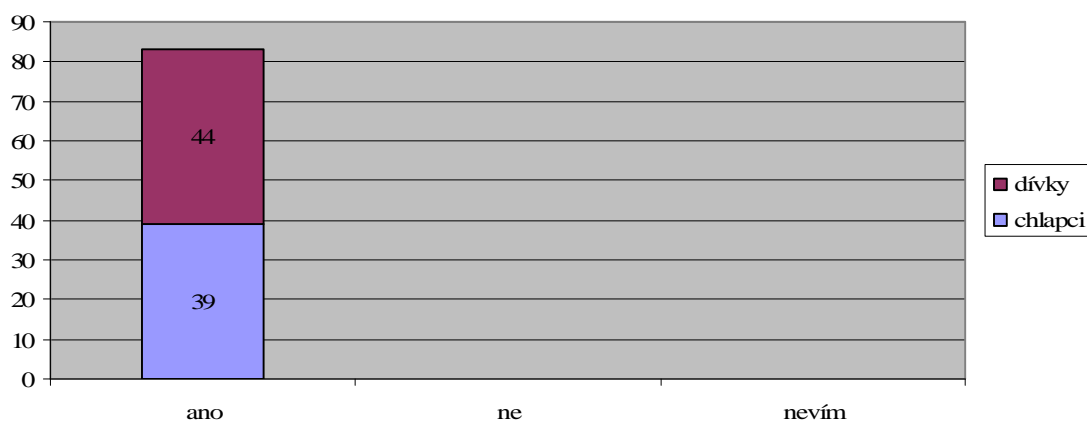
Graf č. 6; zdroj: autorka

V odpovědi na druhou otázku měli žáci popsat, co podle nich interaktivní tabule vlastně je. Tato otázka byla otevřená, takže žáci sami vymýšleli své odpovědi. Ukázalo se, že většina má správnou představu o tom, co je interaktivní tabule, jen jejich formulace se lišily. Někteří žáci nezůstali jen u jedné odpovědi, takže jejich součet neodpovídá počtu respondentů, proto toto hodnocení není uvedeno v procentech.

Nejčastější definicí bylo „dotykové zařízení“, takto odpovídalo 37 žáků, a „tabule, která je propojená s počítačem“, 22 žáků. Dále už žáci používali všeobecnější popisy, které již moc nevypovídají o tom, zda žáci vědí, co interaktivní tabule je. Například uváděli následující definice.: „tabule, na kterou je možné promítat cokoli“ (13 žáků), „užitečná pomůcka“ (5 dívek), „tabule, na kterou je možné psát i malovat“ (4 chlapci), „moderní tabule“ či „elektronická tabule“ (2 žáci). Objevovaly se i takové odpovědi jako „tabule, která umožňuje i nemožné věci“ (1 dívka) nebo dokonce jedna dívka uvedla, že se jedná o magnetickou tabuli. 4 žáci neodpověděli vůbec.

Závěrem by se dalo říci, že žáci vědí, co interaktivní tabule je. Své představy spojují hlavně s počítačem a faktem, že tabuli lze ovládat dotykem. (viz graf č. 6)

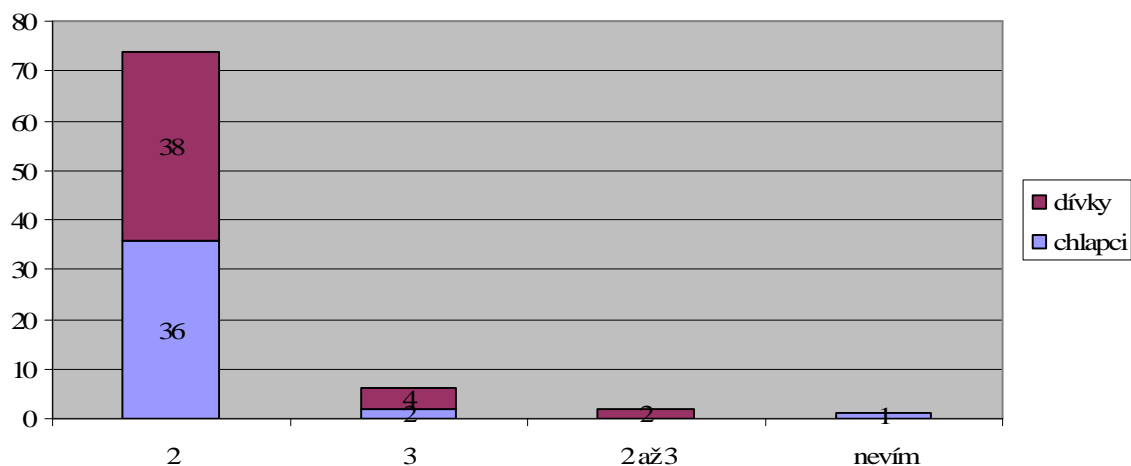
Otázka č. 3 (a) – Je na Vaší škole interaktivní tabule?

Graf č. 7; zdroj: autorka

Další otázka byla směřována na to, zda žáci vědí, jestli u nich na škole interaktivní tabule je. V tomto směru všichni odpověděli, že u nich na škole interaktivní tabuli mají. (viz graf č. 7)

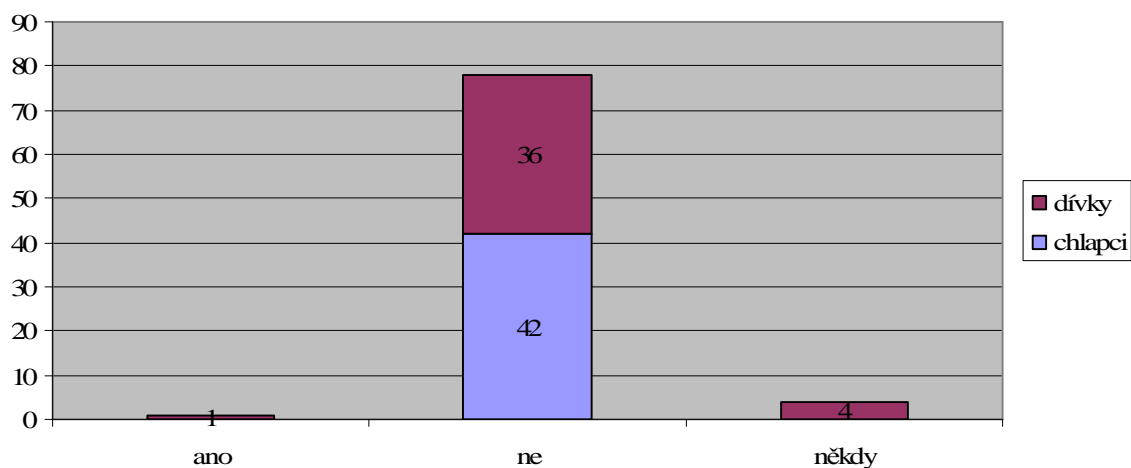
Otázka č. 3 (b): Kolik je na Vaší škole interaktivních tabulí?

Graf č. 8; zdroj: autorka

Součástí otázky č. 3 byl i dotaz na počet interaktivních tabulí, které škola vlastní. Odpovědi žáků se rozcházejí. Většina (74 žáků) odpověděla, že tabule na škole jsou dvě. 6 žáků ale uvedlo, že tabule na škole mají tři, 2 dívky si počtem nebyly jisté a uvedly, že tabule jsou dvě až tři, jeden chlapec odpověděl, že neví. (viz graf č. 8)

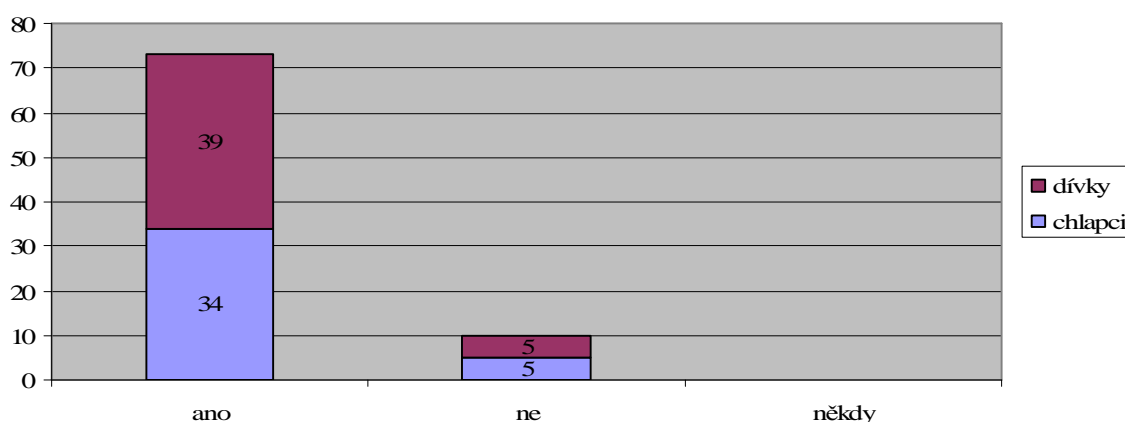
Otázka č. 4 – Pracujete při hodinách němčiny s interaktivní tabulí?

Graf č. 9; zdroj: autorka

Další otázka již byla přímo zaměřena na práci s interaktivní tabulí při výuce němčiny. Jak bylo řečeno v hypotéze, vyučující, v jejichž hodinách byla výuka s interaktivní tabulí realizována, řekly, že s tabulí nepracují, a tudíž jsme očekávali, že práci s interaktivní tabulí znají žáci pouze z výuky jiných předmětů. Odpovědi většiny žáků (94 %) tuto hypotézu opět potvrzují. Nicméně 4 dívky uvedly, že s tabulí při němčině někdy pracují, a jedna dívka se vyjádřila úplně kladně. (viz graf č. 9) Je tedy možné, že tyto dívky pracovaly s tabulí již na základní škole, či měly na mysli suplování, kdy (jak bude patrné z následujícího vyhodnocení otázky č. 5) vyučující na interaktivní tabuli s žáky chodí.

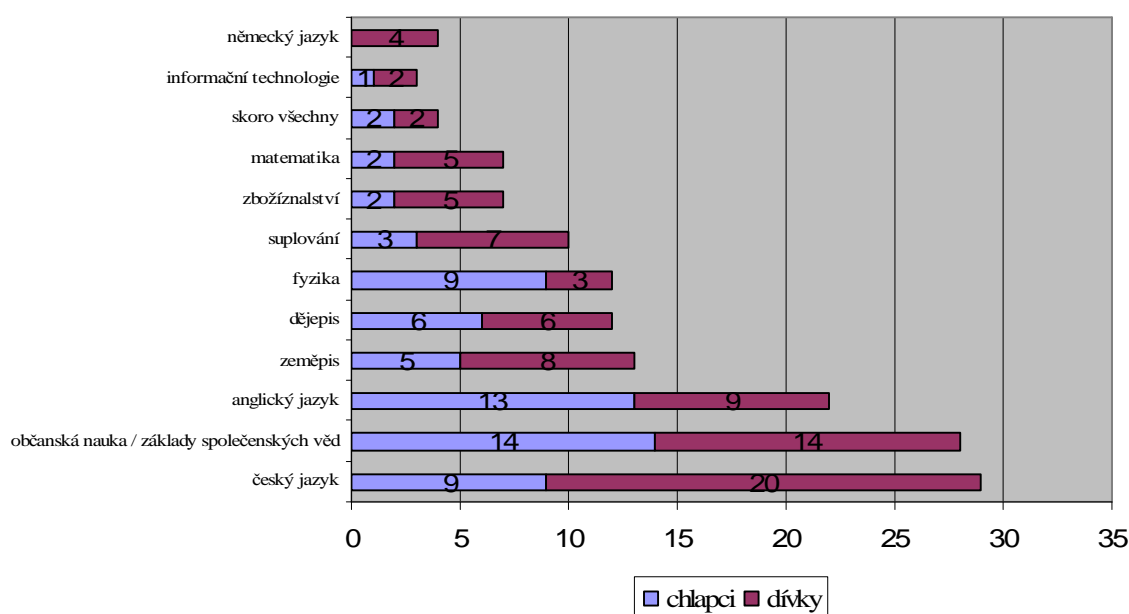
Otázka č. 5 - Pracujete s interaktivní tabulí při výuce jiných předmětů?

Graf č. 10; zdroj: autorka

Jak bylo možno vypořádat z odpovědí na předchozí otázky, žáci povědomí o interaktivní tabuli mají, takže se dalo předpokládat, že s ní pracují. Odpovědi na otázku č. 5 nám tuto hypotézu potvrzují. 88 % respondentů odpovědělo, že při výuce jiných předmětů (tj. jiných než německého jazyka) pracují. Pouze 10 žáků odpovědělo, že ani při výuce jiných předmětů s tabulí nepracují. (viz graf č. 10) To, že se žáci takto při odpovědích rozcházejí, si lze vysvětlit tím, že interaktivní tabule je využívána při povinně volitelných seminářích, a že tedy ti, kteří odpověděli záporně, mají takovou kombinaci seminářů, že se k práci s tabulí nedostanou.

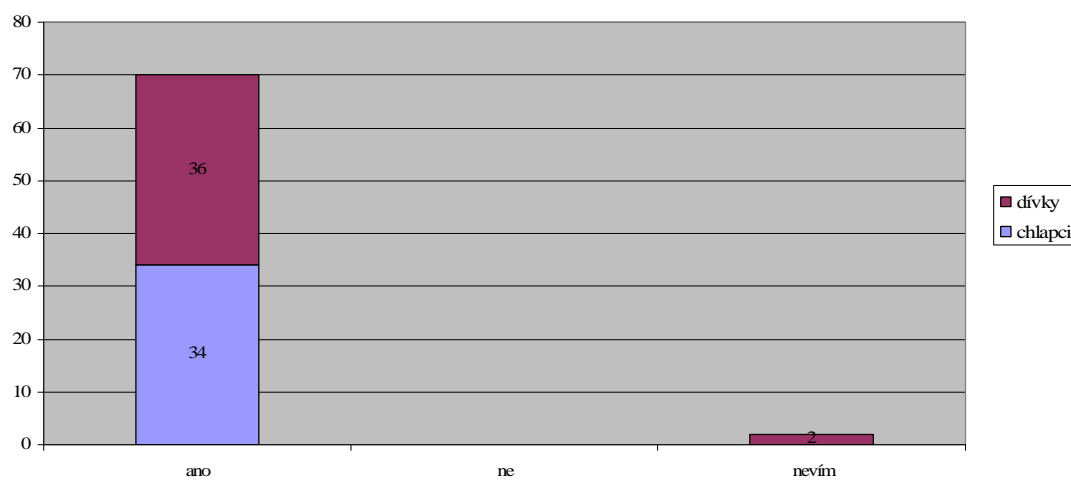
Vyjmenujte, prosím, předměty, při kterých s interaktivní tabulí pracujete:

Graf č. 11; zdroj: autorka

Graf č. 11 nám názorně ukazuje, při kterých předmětech se interaktivní tabule využívá. Nejčastěji označované předměty, při kterých se žáci s prací na interaktivní tabuli setkali, je český jazyk (29 žáků), občanská výchova nebo základy společenských věd (28 žáků) a anglický jazyk (22 žáků). Také relativně často byly zmiňovány předměty jako je zeměpis, dějepis či fyzika, které jmenovalo více než deset žáků. 10 žáků uvedlo místo konkrétního předmětu suplování. Dále sedm žáků napsalo matematiku a zbožiznalství. 4 studenti napsali, že interaktivní tabuli využívají skoro při všech předmětech a tři přidali ještě informační technologii. Jak již bylo zmíněno, 4 dívky uvedly i německý jazyk. Žáci mohli uvádět více předmětů, proto celkový součet odpovědí neodpovídá celkovému počtu respondentů.

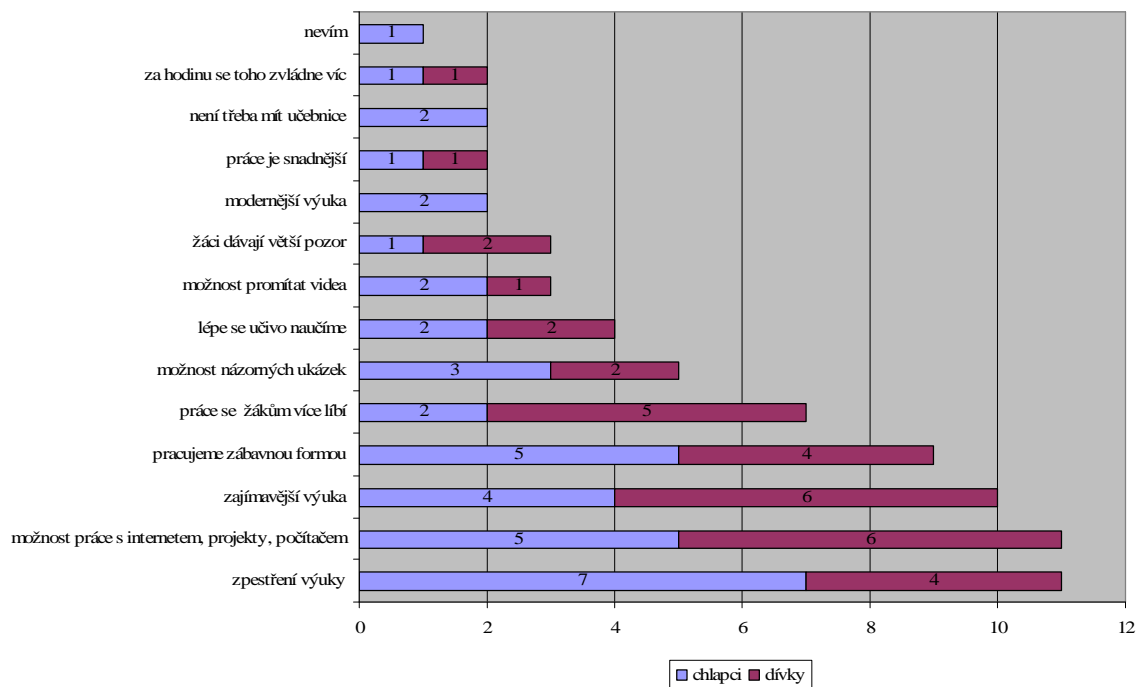
Otázka č. 6 (a) – Myslíte si, že práce s interaktivní tabulí je pro výuku přínosem?

Graf č. 12; zdroj: autorka

V další otázce nás zajímalo, zda žáci považují interaktivní tabuli při výuce za přínos, či ne. Téměř všichni (84 %) odpověděli kladně a 4 žáci odpověděli, že neví. (viz graf č. 12) 9 žáků na tuto otázku neodpovědělo vůbec.

Otázka č. 6 (b) – Svůj názor (zda je interaktivní tabule pro výuku přínosem, či ne), prosím, odůvodněte

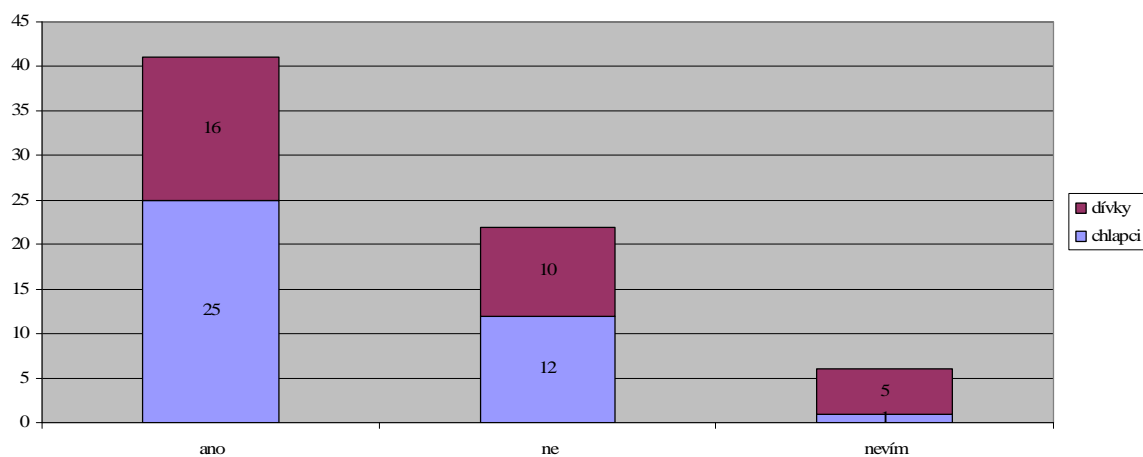

Graf č. 13; zdroj: autorka

Součástí této otázky bylo i zdůvodnění svého názoru. Nejčastějšími odpověďmi bylo zpestření výuky, možnost práce s internetem, práce na projektech či s počítačem, zajímavější výuka nebo zábavnější forma výuky. Dalšími důvody, které se častěji opakovaly, byly názory, že práce s tabulí se žákům více líbí, že mají možnost vidět názorné ukázky či že se učivo lépe naučí. S názornými ukázkami souvisí i další důvod, kterým je možnost dívat se na videa. Několik žáků je toho názoru, že dávají větší pozor, pracují-li s interaktivní tabulí. Další zdůvodnění se již neopakovala tak často a souvisela s tím, že je práce díky interaktivní tabuli jednodušší, rychlejší, pohodlnější.

Shrňme-li tyto názory, můžeme říci, že žáci vnímají interaktivní tabuli jako pozitivní přínos. Důvody, které uvádějí, jsou tím, co by měla interaktivní tabule přinést, tzn. názornost, zpestření, zábavu, takže žáky výuka zaujme, učení je baví a více se naučí, protože se učit chtějí.

Otázka č. 7 – Pokud nepracujete s interaktivní tabulí při výuce němčiny, myslíte si, že by pro Vaši výuku němčiny práce s interaktivní tabulí byla přínosem?

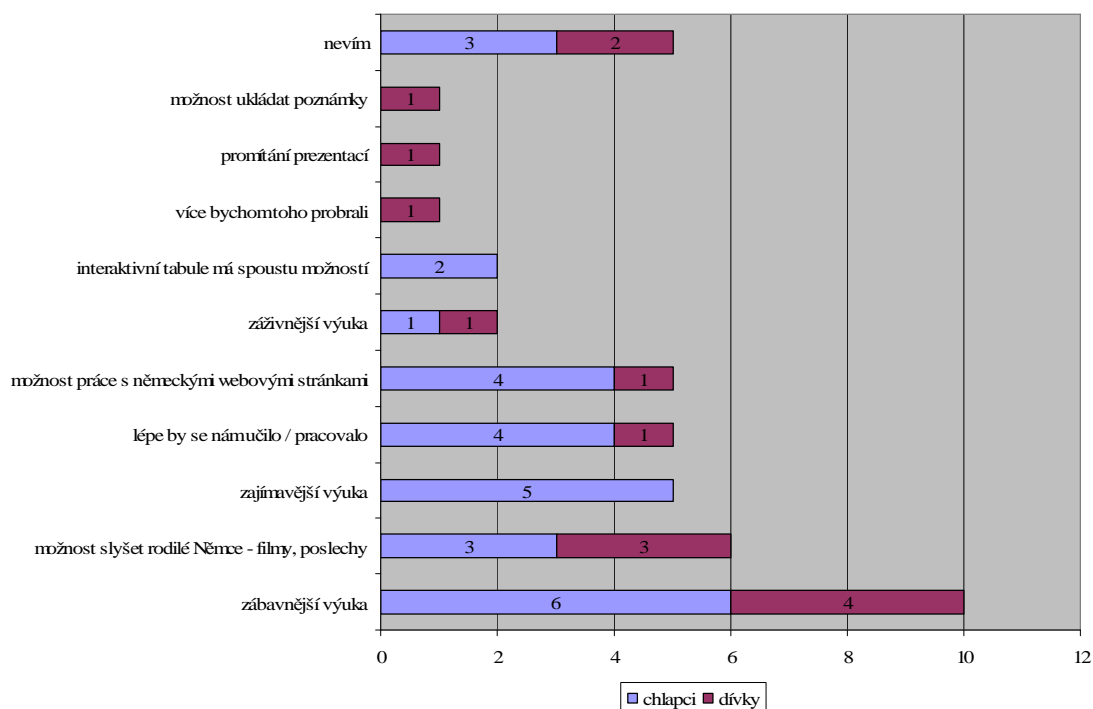

Graf č. 14; zdroj: autorka

V další otázce jsme se ptali přímo na německý jazyk. Tedy, zda by interaktivní tabule byla (v případě, že s interaktivní tabulí při výuce němčiny nepracují) přínosem i při učení se německému jazyku. V tomto případě již nebyly odpovědi tak jednoznačné. Dokonce se objevilo vcelku vysoké procento žáků (26,5 %, tedy více jak čtvrtina dotázaných), kteří odpověděli, že v interaktivní tabuli při výuce němčiny přínos nevidí. 6 žáků odpovědělo, že neví. Počet žáků, kteří by ale interaktivní tabuli vnímali jako pozitivní přínos, převládá. Celkem se jich vyjádřilo kladně 41 (49,3%, téměř celá polovina dotázaných). (viz graf č. 14) Opět je třeba podotknout, že ne všichni na tuto otázku odpověděli, takže celkové součty odpovědí neodpovídají celkovému počtu respondentů.

Otázka č. 7 (b) - Svůj názor (zda je interaktivní tabule pro výuku němčiny přínosem, či ne), prosím, odůvodněte

Kladné důvody

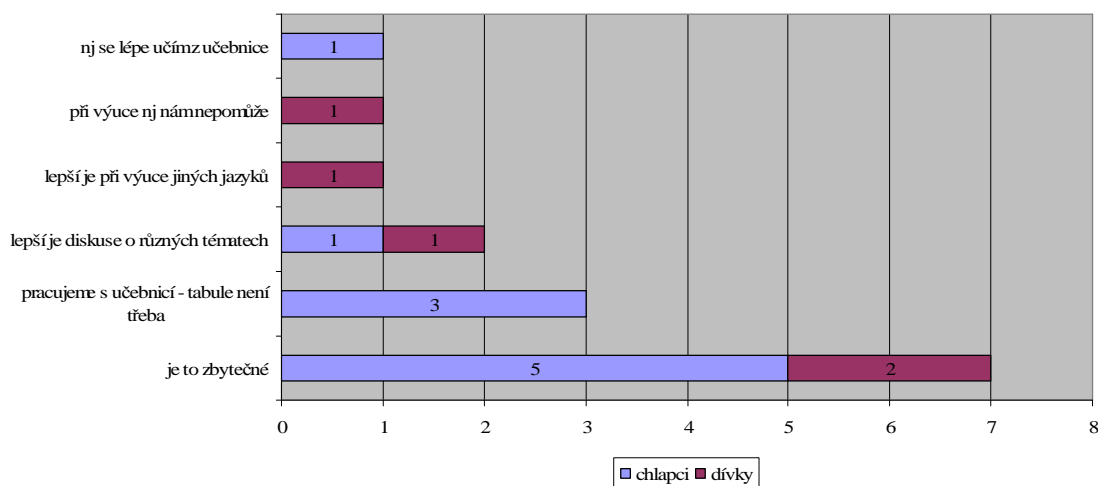

Graf č. 15; zdroj: autorka

Jako důvody pro kladné hodnocení přínosu interaktivní tabule při výuce němčiny žáci uváděli převážně to samé, jako u otázky č. 6. Konkrétně tedy zábavnější, záživnější a zajímavější výuku či to, že by se jim lépe učilo nebo pracovalo. Ve spojení s němčinou by žáci viděli přínos v možnosti sledovat německé filmy nebo poslouchat autentické nahrávky, a být tak v kontaktu s němčinou rodilých mluvčích. Jako další důvod, proč by podle některých žáků mohla být tabule při výuce němčiny přínosem, se několikrát objevila možnost práce s internetem, přičemž by se jejich zájem soustředil na webové stránky v němčině. V menším zastoupení byly takové odpovědi jako: více bychom toho probrali, mohli bychom promítat prezentace či možnost ukládání poznámek. 5 žáků uvedlo, že důvod, proč by interaktivní tabule byla pro výuku němčiny přínosem, neznají. (viz graf č. 15)

Otázka č. 7 (c) - Svůj názor (zda je interaktivní tabule pro výuku němčiny přínosem, či ne), prosím, odůvodněte

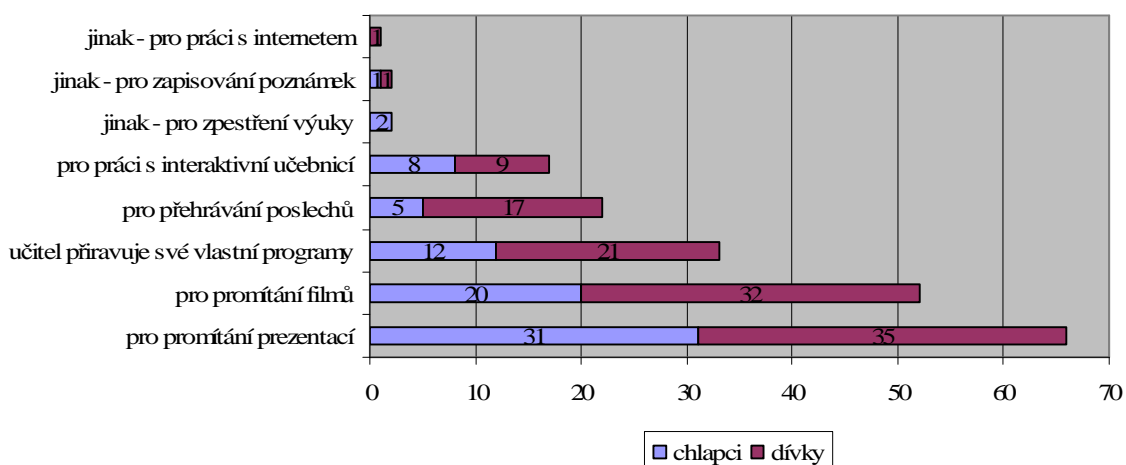
Záporné důvody

Graf č. 16; zdroj: autorka

Co se záporných odpovědí a tedy důvodů, proč by někteří žáci nepovažovali interaktivní tabuli jako přínosnou pro výuku němčiny, týče, mluvíme o žácích starších (převážně ze třídy G8 a G4) a převážně o žácích, pro které je němčina druhým cizím jazykem. Spousta z nich uváděla u svých odpovědí poznámku, že němčinu, nejen jako předmět, ale i jako jazyk, nemají rádi a že ani interaktivní tabule na jejich postoji nic nezmění. Mezi těmito důvody se nejčastěji objevoval názor, že interaktivní tabule je zbytečná nebo přímo že je zbytečná při výuce němčiny, zatímco při výuce jiných předmětů přínosem je. Dvakrát se objevil názor, že v jazyce je nejdůležitější konverzace a diskuse na různá témata a při těchto aktivitách interaktivní tabule přínosem není. (viz graf č. 16)

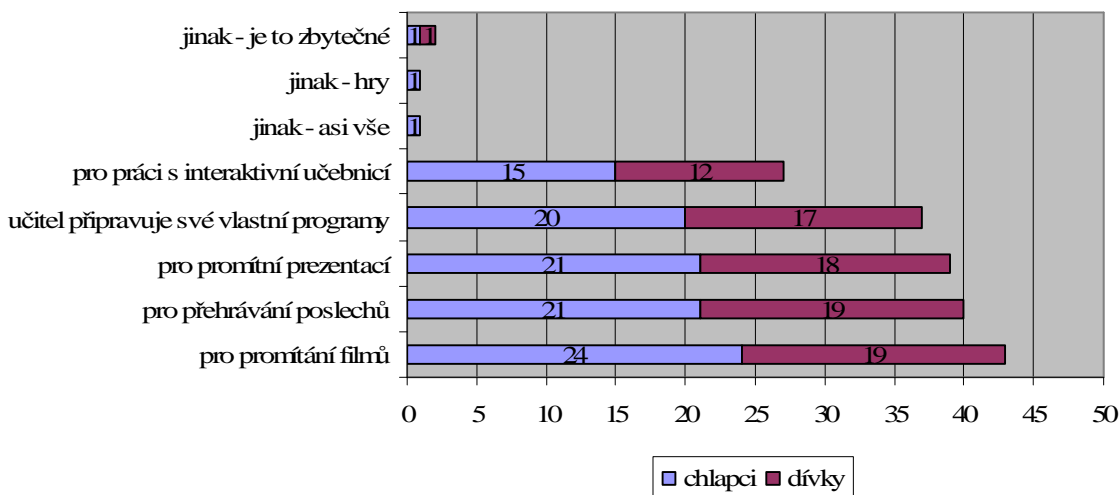
Otázka č. 8 - Jakým způsobem je při výuce interaktivní tabule využívána?

Graf č. 17; zdroj: autorka

U otázky č. 8 měli respondenti vybírat z daných odpovědí s tím, že jednou z odpovědí byla možnost „jinak“, takže zde byl prostor pro vyjádření vlastního názoru. I při zodpovídání této otázky byla možnost zaškrtnout odpovědí více, takže celkový součet odpovědí neodpovídá celkovému počtu respondentů. V popředí našeho zájmu bylo využívání interaktivní učebnice. Z grafu je patrné, že interaktivní učebnice stojí na okraji využití interaktivní tabule (tuto možnost zaškrtnulo 11 žáků). Ta je naopak využívána především k promítání prezentací (66 žáků) a filmů (52 žáků), takže spíše funguje jako zpětný projektor či velká obrazovka, na kterou se žáci dívají a vůbec nevyužívají interaktivní možnosti, které tabule nabízí. Pozitivnější je počet zaškrtnutých odpovědí, že si učitel připravuje své vlastní programy (33 žáků). Další možnost, přehrávání poslechů, zaškrtnulo 22 žáků. Opět se ale jedná o aktivitu, která neodráží možnosti interaktivní tabule. Prostor pro vlastní odpověď využilo 5 respondentů, kteří uvedli, že interaktivní tabule je využívána pro zpestření výuky (blíže bohužel nespecifikovali, co tím myslí), pro psaní poznámek a práci s internetem. (viz graf č. 17)

Otázka č. 9 – Pokud nepracujete s interaktivní tabulí při výuce němčiny, jakým způsobem by se interaktivní tabule při výuce němčiny mohla využívat?

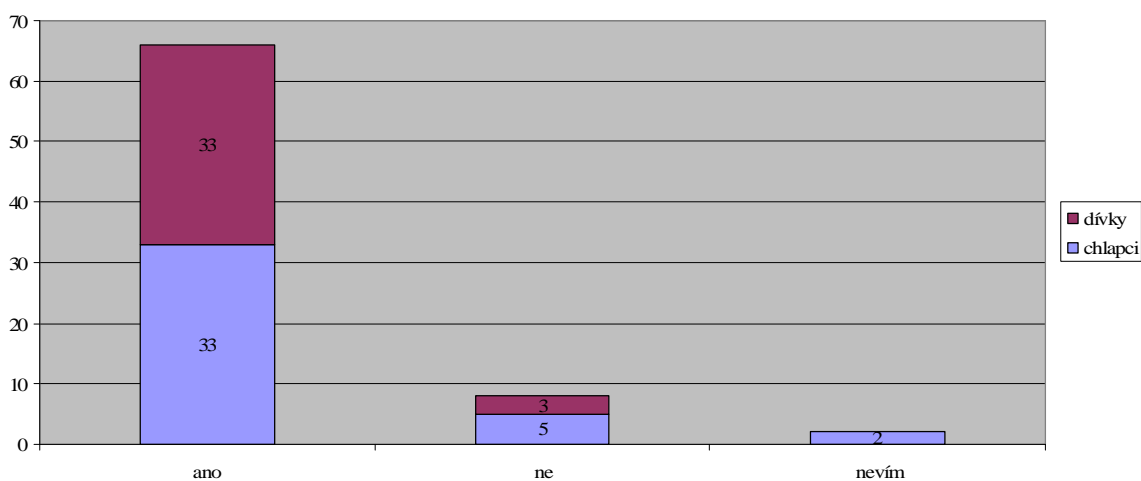

Graf č. 18; zdroj: autorka

Další otázka byla zaměřena na výuku němčiny, tedy které aktivity s interaktivní tabulí, v případě, že s ní při výuce německého jazyka nepracují, by podle nich mohly být při výuce němčiny přínosné. Žáci měli na výběr ze stejných aktivit jako při předchozí otázce. Žáci nejčastěji označovali možnosti promítání filmů (43 žáků), přehrávání poslechů (40 žáků) či promítání prezentací (39 žáků). Tedy takové aktivity, při kterých není interaktivní tabule využívána interaktivně. Skoro stejně často byly označovány programy, které připravuje učitel (37 žáků). Na posledním místě z nabízených možností je interaktivní učebnice, kterou označilo pouze 27 žáků. 4 žáci využili možnosti uvést svůj vlastní návrh. Jeden chlapec navrhoval hry, jeden uvedl, že by tabuli při výuce němčiny využíval u všech těchto aktivit. Dva žáci označili interaktivní tabuli při výuce němčiny jako zbytečnou. (viz graf č. 18)

Obě tyto otázky, tedy otázka č. 8 a 9, nám potvrzují naši hypotézu vyslovenou před zadáním dotazníku a to, že žáci tabuli znají, ale že nejsou využívány všechny její funkce, především ty, které jsou interaktivní, a že učitelé s žáky při práci s tabulí nevyužívají interaktivní učebnice.

Otázka č. 10 (a) – Baví Vás výuka více, když pracujete s interaktivní tabulí?

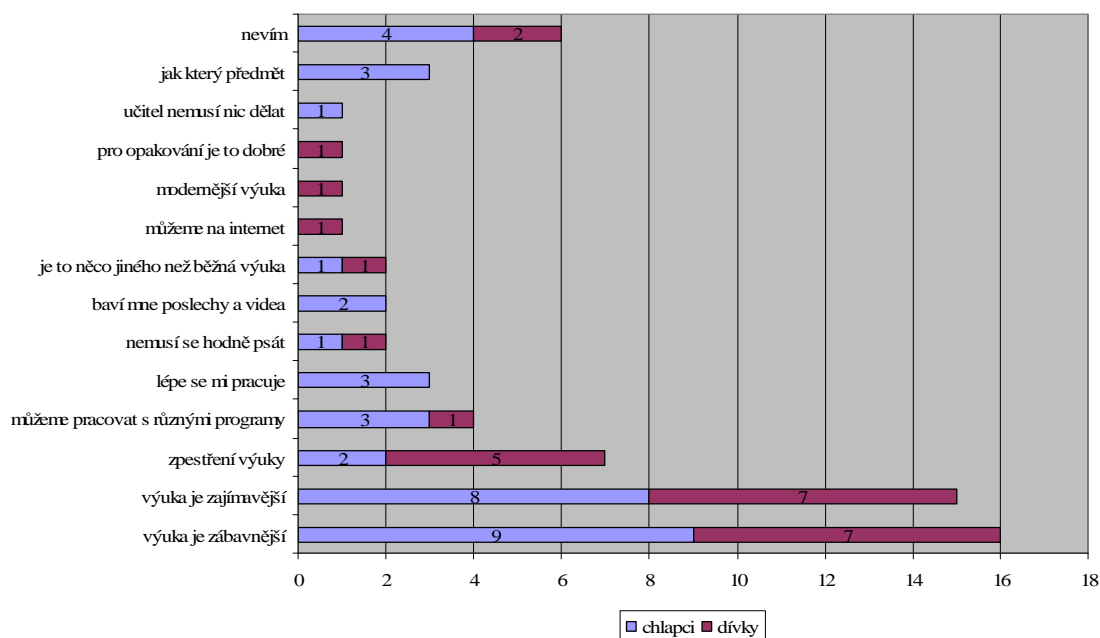

Graf č. 19; zdroj: autorka

V desáté otázce jsme se žáků ptali na to, zda je výuka baví více, když pracují s interaktivní tabulí. I v tomto případě se nám hypotéza potvrdila. Většinu žáků (79,5 %) výuka baví. Pouze 8 žáků se vyjádřilo záporně a 2 chlapci odpověděli, že neví.

Otázka č. 10 (b) - Svůj názor (zda Vás baví výuka více, když pracujete s interaktivní tabulí), prosím, odůvodněte

Kladné důvody

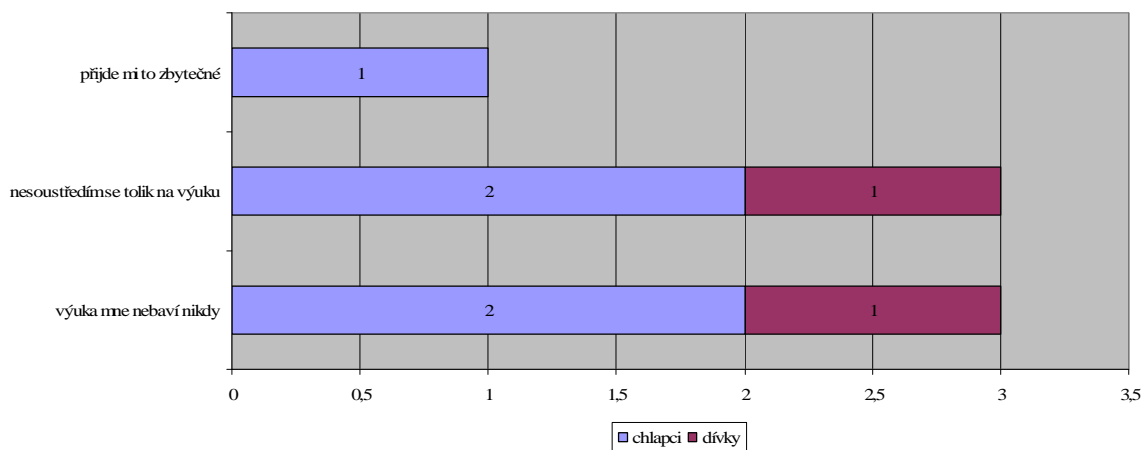

Graf č. 20; zdroj: autorka

Součástí odpovědi na tuto otázku byly i důvody, proč žáky výuka s interaktivní tabulí baví více či naopak nebaví. Žáci opět jako kladné důvody nejčastěji uváděli to, že výuka je zábavnější (16 žáků) či zajímavější (15 žáků). Dalším často se objevujícím důvodem bylo to, že výuka s interaktivní tabulí je zpestřením (7 žáků). Méně často se vyskytovaly odpovědi jako jsou: možnost práce s různými programy (4 žáci), s interaktivní tabulí se lépe pracuje (3 chlapci), že se nemusí hodně psát (2 žáci), 2 chlapce baví poslechy a videa, pro 2 žáky je práce s interaktivní tabulí něco jiného než běžná výuka, 1 dívka pozitivně hodnotí fakt, že žáci mohou pracovat s internetem, pro 1 dívku je práce s interaktivní tabulí modernější výukou, 1 dívka považuje interaktivní tabuli dobrou pro opakování učiva, podle názoru 1 chlapce nemusí učitel nic dělat, pracuje-li se s interaktivní tabulí, 3 chlapce baví výuka s interaktivní tabulí více jen v některých předmětech a 6 žáků nedokáže říci, proč je výuka s interaktivní tabulí baví více. (viz graf č. 20)

Otázka č. 10 (c) - Svůj názor (zda Vás baví výuka více, když pracujete s interaktivní tabulí), prosím, odůvodněte

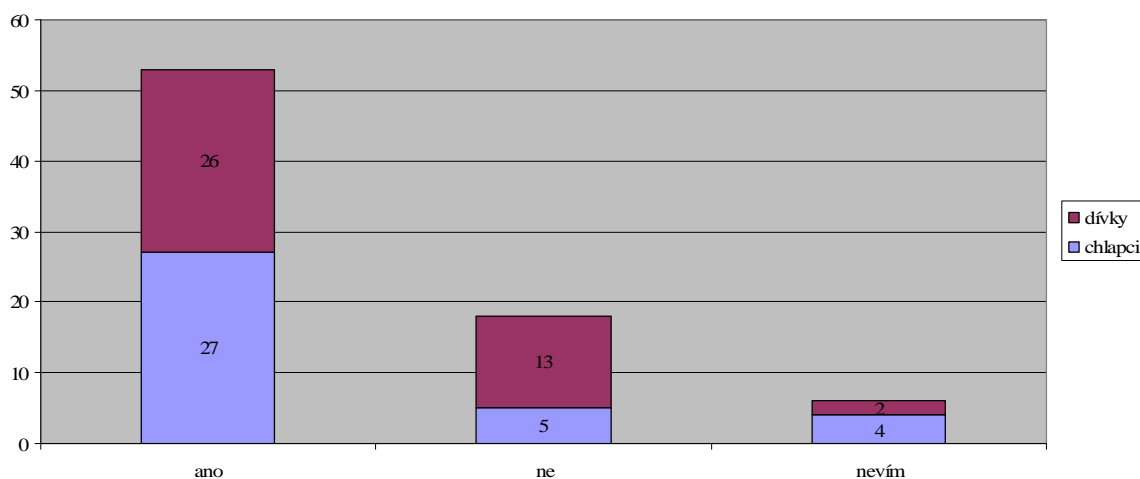
Záporné důvody

Graf č. 21; zdroj: autorka

Jak již bylo řečeno, 8 žáků vyjádřilo názor, že práce s interaktivní tabulí podle nich nevede k tomu, že by je výuka bavila více. Jako důvody uvedli tři z těchto žáků, že je výuka nebaví nikdy, stejný počet si myslí, že se při práci na interaktivní tabuli nesoustředí tolik na výuku, a jeden chlapec napsal, že mu výuka na interaktivní tabuli přijde zbytečná. (viz graf č. 21)

Otázka č. 11 (a) – Pokud nepracujete s interaktivní tabulí při výuce němčiny, bavila by Vás výuka němčiny více, kdybyste měli možnost pracovat v hodinách s interaktivní tabulí?

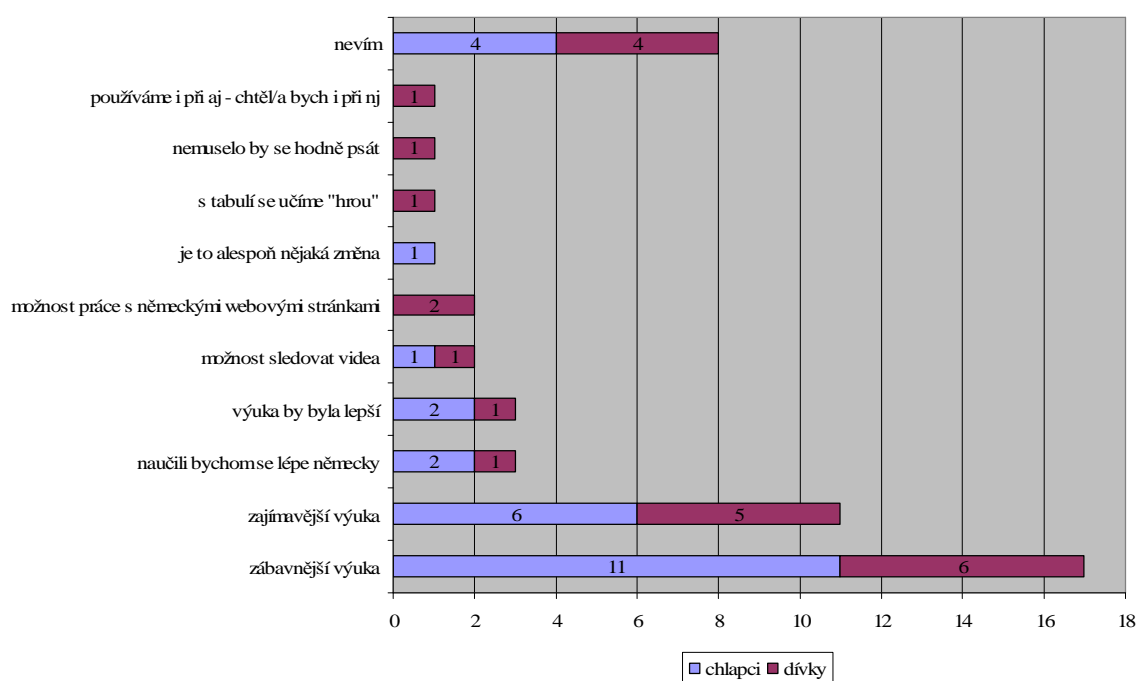

Graf č. 22; zdroj: autorka

V další otázce jsme se opět soustředili pouze na výuku němčiny a chtěli jsme vědět, zda by žáky v případě, že s interaktivní tabulí při výuce němčiny nepracují, výuka bavila více, kdyby možnost práce s interaktivní tabulí měli. V tomto případě, tedy co se výuky němčiny týče, se objevilo více záporných odpovědí než u předchozí otázky, která se dotazovala všeobecně. 18 žáků, tedy 21,7 %, což je téměř jedna čtvrtina všech dotazovaných, odpovědělo, že by je výuka více nebavila. 6 žáků se vyjádřilo, že neví. Více jak polovina, přesně 53 žáků, tedy 63,8 % všech dotazovaných, je ale toho názoru, že by je výuka německého jazyka bavila s interaktivní tabulí více. (viz graf č. 22)

Otázka č. 11 (b) - Svůj názor (zda pokud nepracujete s interaktivní tabulí při výuce němčiny, by Vás výuka němčiny bavila více, kdybyste měli možnost pracovat v hodinách s interaktivní tabulí), prosím, odůvodněte.

Kladné důvody

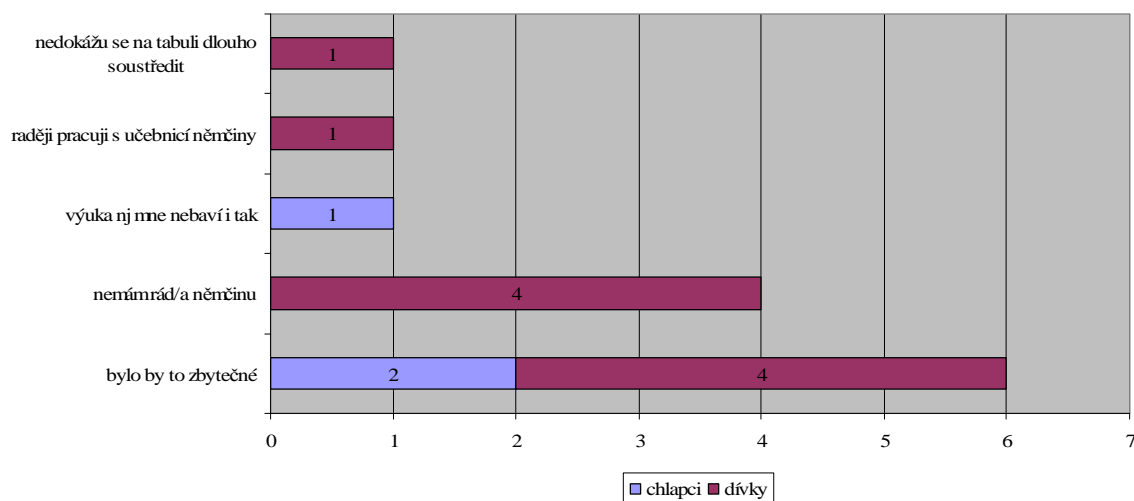

Graf č. 23; zdroj: autorka

Jako důvody, proč by je výuka německého jazyka bavila více, žáci opět uváděli to, že výuka s interaktivní tabulí je zábavnější (17 žáků) či zajímavější (11 žáků). Další důvody se již nevyskytovaly tak často. 3 žáci jsou toho názoru, že by se s interaktivní tabulí naučili lépe německy, další 3 žáci mají podobný názor, a to ten, že by výuka byla lepší. 2 žáci by uvítali možnost sledovat videa, 2 dívky možnost práce s německými webovými stránkami, podle jednoho chlapce je interaktivní tabule při výuce alespoň nějaká změna a jedna dívka přirovnala výuku s interaktivní tabulí k výuce „hrou“. (viz graf č. 23)

Otázka č. 11 (c) - Svůj názor, zda by Vás výuka němčiny s interaktivní tabulí bavila více, prosím, odůvodněte.

Záporné důvody

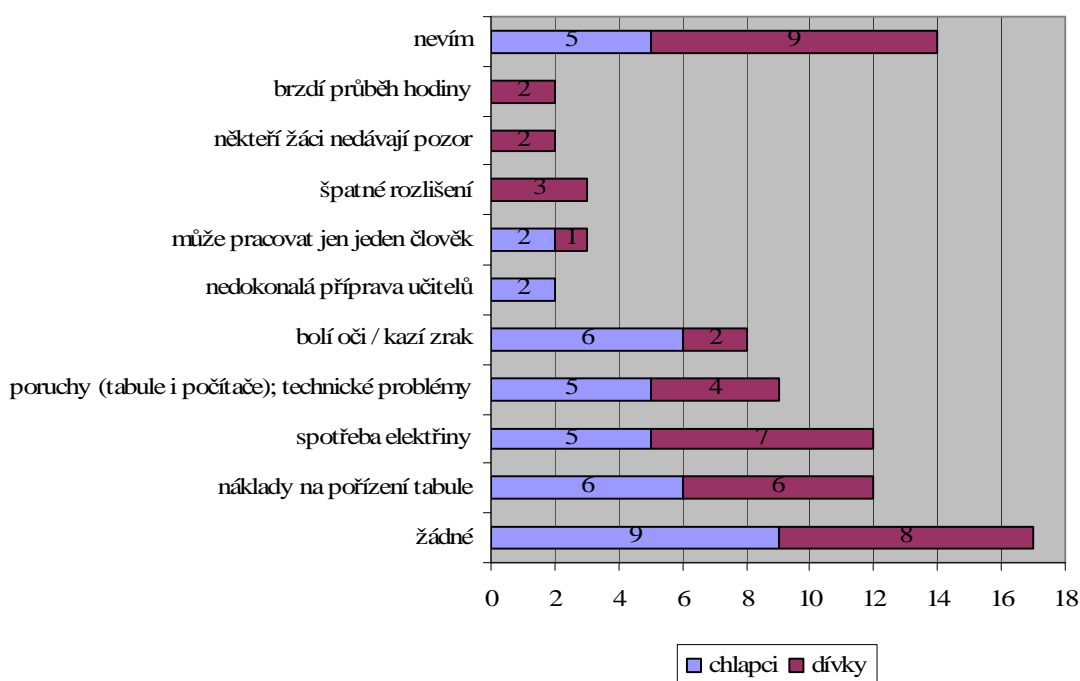

Graf č. 24; zdroj: autorka

Co se negativních názorů na práci s interaktivní tabulí při výuce němčiny týká, 6 žáků napsalo, že interaktivní tabule je při výuce němčiny zbytečná. Dalších pět žáků, jak již bylo řečeno, jedná se především o žáky, pro které je němčina druhým cizím jazykem, se přiznalo k tomu, že nemají rádi němčinu jako takovou nebo že je výuka němčiny nebaví za jakýchkoli okolností. 1 dívka uvedla, že preferuje klasickou učebnici a jedna, že se na práci s interaktivní tabulí nedokáže dlouho soustředit. (viz graf č. 24)

Zhodnotíme-li odpovědi na tuto otázku, pak závěrem bychom mohli říci, že u některých žáků není otázkou, zda je baví práce na interaktivní tabuli jako takové, ale to, zda je vůbec baví německý jazyk. Pokud mají tak negativní postoj k učení se němčině, pak je třeba pracovat na vybudování vztahu k tomuto jazyku. V tomto směru by nám právě interaktivní tabule mohla pomoci tím, že bychom vytvořili pro žáky při výuce zábavnější a zajímavější prostředí.

Otázka č. 12 - Jaké jsou podle Vás nevýhody interaktivní tabule?

Graf č. 25; zdroj: autorka

Poslední otázkou dotazníku, který vyplňovali žáci před výukou na interaktivní tabuli, byla otázka dotazující se na nevýhody interaktivní tabule. Docela vysoký počet žáků (17) je toho názoru, že interaktivní tabule nemá nevýhody žádné. 24 žáků spojilo svou představu o nevýhodách tabule s finanční stránkou – 12 žáků za nevýhodu považuje náklady na pořízení tabule a 12 žáků spotřebu elektřiny. Dále se často objevovala odpověď související s technickými problémy (9 žáků) či že z tabule bolí oči, a že tedy kazí zrak (8 žáků). 2 chlapci jako nevýhodu interaktivní tabule označili nedokonalou přípravu učitelů. 3 žáci spatřují nevýhodu v tom, že může pracovat vždy jen jeden člověk. 3 dívky jsou toho názoru, že interaktivní tabule má špatné rozlišení. 2 dívky vidí v tabuli důvod, že někteří žáci nedávají pozor a podle dvou dívek brzdí interaktivní tabule průběh hodiny. 13 žáků napsalo, že neví, zda má interaktivní tabule nějaké nevýhody. (viz graf č. 25)

Před zadáním dotazníku jsme si jmenovali čtyři hypotézy. První hypotéza, že žáci interaktivní tabuli znají a při některých předmětech s ní pracují, se nám potvrdila. Na

druhou stranu je nutné zde zmínit, že ačkoli žáci pracují s touto pomůckou často a při různých předmětech, tak tabule není využívána ve všech svých možnostech. Bohužel, opomíjeny jsou právě ty interaktivní, pro které je tabule vyvinuta. Druhá hypotéza, že při výuce německého jazyka s interaktivní tabulí žáci nepracují, ale uvítali by, kdyby mohli. I tato hypotéza se nám potvrdila, ačkoli byli tací, kteří odpovídali, že už při němčině s tabulí pracovali. Většina žáků by uvítala, kdyby při němčině s tabulí pracovali také. Třetí hypotéza, že žáky práce s interaktivní tabulí více baví, se také potvrdila. Žáci hlavně vyzdvihovali to, že s interaktivní tabulí je výuka názornější, zábavnější, záživnější. Čtvrtá hypotéza, že žáci nevýhody interaktivní tabule spojují s finanční stránkou, se nám potvrdila také. Nejčastěji byly zmiňovány pořizovací náklady a spotřeba energie.

Shrneme-li výsledky tohoto výzkumu, můžeme říci, že žáci tabuli znají a při hodinách s ní pracují. Bohužel, většina práci s tabulí při němčině nezná. Ačkoli učitelé při práci s žáky využívají interaktivní funkce tabule jen zřídka, práce žáky baví.

3.2 Aktivity s využitím interaktivní tabule určené pro výuku němčiny jako cizího jazyka

V této podkapitole se dostáváme k hlavní části celé práce, jejímž cílem bylo přispět k řešení problematiky využití výpočetní techniky ve výuce němčiny jako cizího jazyka, v našem případě konkrétně interaktivní tabule. Proto jsou zde představeny aktivity určené pro výuku němčiny, které jsou zároveň modifikovatelné a využitelné i pro výuku jiných cizích jazyků. Aktivity, které jsme sestavili, jsme využili při výuce na Osmiletém Gymnáziu a Obchodní Akademii ve Stříbře (popsané vyučovací hodiny jsou v podkapitole 3.3 Výuka na Osmiletém Gymnáziu a Obchodní Akademii ve Stříbře).

V podkapitole „3.2.1 Aktivity vytvořené v programu „Notebook Interaktive““ jsou představeny takové aktivity, které si vytváří učitel sám. My jsme tyto aktivity vytvářeli vždy jako doplnění ke klasické učebnici, podle které se žáci na Osmiletém Gymnáziu a Obchodní Akademii učí. V další podkapitole „3.2.2 Aktivity z interaktivní učebnice“ je popsána práce s interaktivními učebnicemi. V podkapitole „3.2.3 Internet“ jsou návrhy, jak je možné při práci s interaktivní tabulí využít internetové připojení.

Při charakteristice aktivit jsme se řídili řečovými dovednostmi, jimiž jsou poslech a čtení s porozuměním, ústní a písemný projev. Dále skupinami jazykových prostředků tedy výslovnost, slovní zásoba, pravopis a gramatika.

3.2.1. Aktivity vytvořené v programu „Notebook Interactive“

Program „Notebook Interactive“ je program umožňující učiteli sestavit si své vlastní interaktivní prezentace či cvičení. Je dobře využitelný ve chvíli, kdy nemáme interaktivní učebnici a vyučujeme tedy podle učebnic „klasických“. K těmto učebnicím můžeme sestavit doplňkové programy, které názorněji představí žákům například gramatiku či slovíčka, které může pomocí interaktivní tabule i procvičit. Některé návrhy těchto programů jsou v této podkapitole.

3.2.1.1 Gramatika

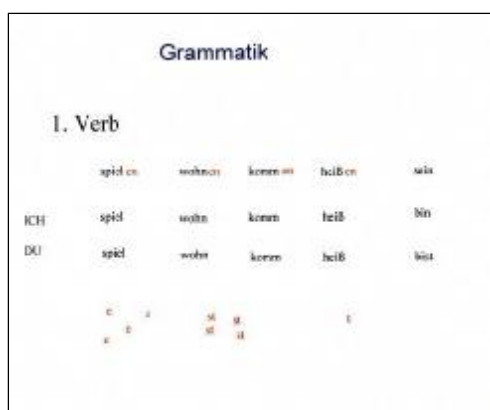
A) Prezentace gramatiky

Učebnice Pingpong – Časování v 1. a 2. osobě jednotného čísla, pořádek slov ve větě – otázky, zápor

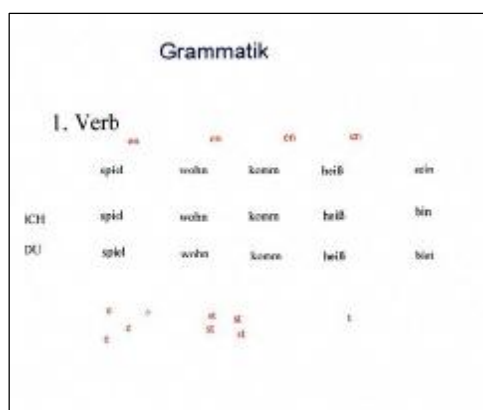
Tato aktivita je připravená k učebnici Pingpong 1 díl – 1. lekci – strana. (viz příloha č. 7) Úkolem žáků je naučit se časování (pouze v 1. a 2. osobě jednotného čísla) u následujících sloves „spielen“, „wohnen“, „kommen“, „heißen“ a „sein“, pořádek slov ve větě oznamovací (Aussagesatz), v otázce zjišťovací (Ja – Nein – Frage) a otázce doplňovací (W – Frage) a tvoření záporné věty (Negation).

Časování sloves

Na tabuli máme připravena slovesa „spielen“, „wohnen“, „kommen“, „heißen“, od kterých je možné oddělit koncovku „-en“, která je i červeně odlišena od kmene slovesa. (viz obrázek č. 1) Žáci tedy mohou vidět, že fyzicky oddělíme koncovku infinitivu a máme prostor pro obměnu koncovky 1. a 2. osoby jednotného čísla. (viz obrázek č. 2) Dále máme na tabuli připravené kmeny těchto sloves a koncovky 1. a 2. osoby jednotného čísla, se kterými lze pohybovat, takže mohou být přiřazovány k jednotlivým

obr. č. 1; zdroj: autorka

obr. č. 2; zdroj: autorka

slovesným kmenům. (viz obrázek č. 1) Při každém přiřazení koncovky zopakujeme s celou třídou celý tvar, tedy: „ich spiele, ich wohne, ich komme ich heiße“. (viz

obrázek č. 3) U 2. osoby jednotného čísla postupujeme stejně. U slovesa „heißen“ upozorníme na výjimku, že vzhledem k tomu, že sloveso končí na sykavku přiřazujeme pouze koncovku „-t“, protože koncovka „-st“ by způsobila, že bychom měli dvě sykavky za sebou. (viz obrázek č. 4)

Grammatik					
1. Verb					
	en	en	en	en	en
	spiel	wohn	komm	heiß	sein
ICH	spiele	wohne	komme	heiße	bin
DU	spielst	wohnst	kommst	heißt	bist

obr. č. 3; zdroj: autorka

Grammatik					
1. Verb					
	en	en	en	en	en
	spiel	wohn	komm	heiß	sein
ICH	spiele	wohne	komme	heiße	bin
DU	spielst	wohnst	kommst	heißt	bist

obr. č. 4; zdroj: autorka

Kromě těchto sloves, která časujeme pravidelně, si vysvětlíme i časování slovesa „sein“.

Pořádek slov ve větě oznamovací a v otázce

Na tabuli jsou připraveny odkazy pro a) Aussagesatz, b) Ja – Nein Frage, c) W – Frage a tři skupiny slovíček, s kterými lze pohybovat. (viz obrázek č. 5) Úkolem je tentokrát z těchto slovíček sestavit příslušné věty.

Grammatik					
2. Satz					
b) Ja - Nein Frage					
1. 2. 3.					
a) Aussagesatz			Bist Wohnst du Alfred du in Stuttgart		
1.	2.	3.			
Petra			c) W - Frage		
heiße			Wie	1.	2.
wohnst			Wo	du	
in Köln			Woher	du	
Ich			heißt	du	
Du			wohnst	du	
			kommst		

obr. č. 5; zdroj: autorka

Grammatik					
2. Satz					
b) Ja - Nein Frage					
1. 2. 3.					
a) Aussagesatz			Bist Wohnst du Alfred du in Stuttgart		
1.	2.	3.			
Ich	heiße	Petra	c) W - Frage		
Du	wohnst	in Köln	Wie	1.	2.
			Wo	du	
			Woher	du	
			heißt	du	
			wohnst	du	
			kommst		

obr. č. 6; zdroj: autorka

Důležité je ukázat žákům postavení slovesa ve větě oznamovací, kde je na druhém místě, tedy po podmětu (viz obrázek č. 6), a v otázce zjišťovací, kde je na místě prvním, tedy před podmětem (viz obrázek č. 7). U otázky doplňovací, která začíná tázacím zájmenem, můžeme žákům ukázat, že je zde opět sloveso před podmětem, v podstatě tedy také na prvním místě (viz obrázek č. 8). Názorně tak žákům můžeme ukázat pravidla pořádku slov ve větách.

obr. č. 7; zdroj: autorka

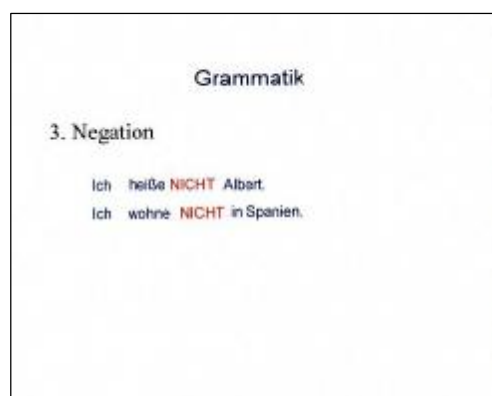
obr. č. 8; zdroj: autorka

Zápor ve větě.

Na tabuli máme připravené dvě věty. Mezi slovy jsou dostatečné mezery, aby se kamkoli ve větě dala vložit záporná částice „nicht“, která je nejprve umístěna za větami. (viz obrázek č. 9) Opět je možné s tímto slovíčkem pohybovat, a vložit tak na správné

obr. č.9; zdroj: autorka

obr. č. 10; zdroj: autorka

místo do věty. (viz obrázek č. 10)

Žáci tak mají možnost názorně vidět, jak jednoduše v němčině tvoříme zápor – pouze vložením záporné částice za sloveso.

Učebnice Sprechen Sie Deutsch? – 1. díl – vysvětlení nové gramatiky – konjunktiv (příloha č. 8A a 8B)

V této lekci je konjunktiv novou gramatikou. Pro žáky je vždy důležité a povzbuzující, když vidí, že velkou část tvoření konjunktivu již znají, ačkoli se jedná o nová pravidla. Tabuli opět využijeme k názorným ukázkám, jak vytvoříme jednotlivé tvary konjunktivů u různých skupin sloves:

- slabá slovesa: „sagen“
- pomocná slovesa: „sein“, „haben“ a „werden“
- modální slovesa: „können“, „mögen“, „wollen“ a „sollen“
- silná slovesa: „kommen“ a „gehen“
- opis „würde + Infinitiv“

Slabá slovesa

Na tabuli máme připravené sloveso „sagen“ s červeně zvýrazněnou příponou –en, kterou je možné od slovesného kmene odstranit. Dále pak na tabuli je šestkrát samotný slovesný kmen „sag“, červeně zvýrazněné koncovky pro časování slabých sloves v přítomném čase a několikrát zeleně zvýrazněné „T“, které potřebujeme pro tvoření konjunktivu. (viz obrázek č. 11)

Žáky požádáme, aby vyčasovali sloveso „sagen“ v přítomném čase, což je gramatika, kterou již dobře znají. Jeden z žáků jde k tabuli a přiřadí příslušné koncovky ke slovesnému kmeni „sag“. Zároveň žáka požádáme, aby koncovky umístil tak, aby mezi slovesným kmenem a koncovkou byla dostatečná mezera pro vložení dalšího písmene. (viz obrázek č. 12)

obr. č. 11; zdroj: autorka

obr. č. 12; zdroj: autorka

obr. č. 13; zdroj: autorka

Poté žákům ukážeme, že konjunktiv vytvoříme z těchto tvarů jednoduše tím, že vložíme mezi slovesný kmen a koncovku „t“ a dostaneme následující tvary – záměrně v této fázi vynecháme 3. osobu jednotného čísla, která je výjimkou, na což žáky zároveň upozorníme: „ich sagte“, „du

sagtest“, wir „sagten“, ihr „sagtet“, „sie sagten“. Poté se žáků zeptáme, zda jim tyto tvary nepřipomínají něco, co již znají. Měli bychom se dostat k závěru, že tyto tvary jsou shodné s tvary préterita slabých sloves. (viz obrázek č. 13)

Nyní se dostaneme k výjimce 3. osoby jednotného čísla, která opět stejně jako v préteritu má koncovku a tedy i celý tvar stejný jako osoba 1. jednotného čísla, tedy „er sagte“. (viz obrázek č. 13) Žáky upozorníme na to, že máme řešení pro tyto případy, kdy se tvary konjunktiva préterita shodují s tvary préterita, ke kterému se dostaneme později.

Pomocná slovesa

Na tabuli máme připravená všechna tři pomocná slovesa „sein“, „haben“ a „werden“. Dále pak slovesné kmeny těchto sloves v préteritu – tedy: „war“, „hatt“, a „wurd“, a červeně zvýrazněné koncovky pro vytvoření tvarů préterita. (viz obrázek č. 14)

HILFSVERBEN		
SEIN	HABEN	WERDEN
WAR	HATT	WURD
WAR	HATT	WURD
WAR	HATT	WURD
WAR	HATT	WURD
WAR	HATT	WURD
WAR	HATT	WURD
WAR	HATT	WURD
EN (E)ST (E)T	E E EN (E)T (E)ST EN	E EN (E)ST E (E)T EN
E	E	

obr. č. 14; zdroj: autorka

Žáky požádáme, aby vyčíslovali daná slovesa. Vždy jeden žák jde k tabuli a přiřadí koncovky k připraveným slovesným kmenům. (viz obrázek č. 15) Žáky znovu upozorníme, že toto všechno již znají a že k tomu, abychom dospěli k tvaru konjunktiva, provedeme velmi jednoduchou věc – přehlasujeme kmenovou samohlásku. (viz obrázek č. 16)

HILFSVERBEN		
SEIN	HABEN	WERDEN
WAR	HATT E	WURD E
WAR(E)ST	HATT (E)ST	WURD(E)ST
WAR	HATT EN	WURD E
WAR EN	HATT (E)T	WURDEN
WAR (E)T	HATTEN	WURD(E)T
WAR EN		WURDEN
E	E	

obr. č. 15; zdroj: autorka

HILFSVERBEN		
SEIN	HABEN	WERDEN
WÄR	HÄTT E	WÜRD E
WÄR(E)ST	HÄTT(E)ST	WÜRD(E)ST
WÄR	HÄTT EN	WÜRD E
WÄR EN	HÄTT (E)T	WÜRDEN
WÄR (E)T	HÄTTEN	WÜRD(E)T
WÄR EN		WÜRDEN
E	E	

obr. č. 16; zdroj: autorka

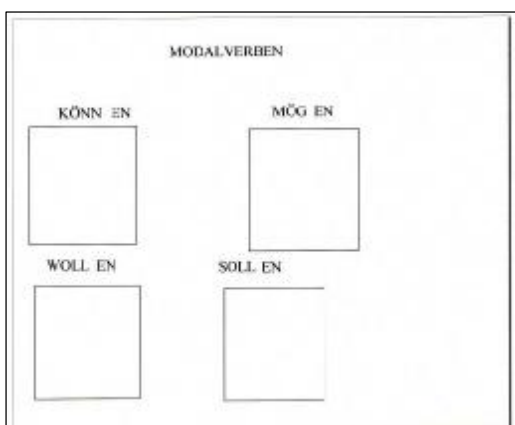
Přehlásku dopíšeme barevně přímo na tabuli. Současně upozorníme na výjimku u 1. a 3. osoby jednotného čísla, kdy ke tvaru „war“ přidáváme i koncovku „-e“, takže se dostaneme ke tvarům „ich wäre“, „er/sie/es wäre“. (viz obrázek č. 16) Společně jednotlivé tvary konjunktiva préterita pomocných sloves přečteme.

Modální slovesa

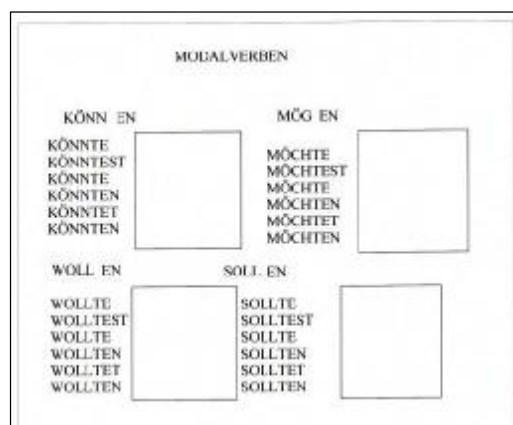
Na další tabuli máme připravená čtyři z modálních sloves a to slovesa „können“, „mögen“, „wollen“ a „sollen“. Opět máme naznačen slovesný kmen tím, že mezi slovesným kmenem a příponou infinitivu je mezera. Pod slovesy jsou zakryté vyčasované tvary préterita modálních sloves.(viz obrázek č. 17)

Nejprve žáky požádáme, aby vyčasovali tato čtyři slovesa v préteritu. Poté teprve odkryjeme sloveso „können“. Žáci tak vidí všechny tvary všech osob jednotného i množného čísla najednou. Opět jim ukážeme, že pouhým přehlasování kmenové samohlásky vytvoříme konjunktiv préterita. Přehlásku dopíšeme ručně. (viz obrázek č. 18)

Stejně pokračujeme u slovesa „mögen“. Žáky upozorníme na to, že konjunktiv préterita slovesa „mögen“ je opět něco, co již znají, protože tvary „ich möchte“ či „wir möchten“ atd. již používat umí.

obr. č. 17; zdroj: autorka

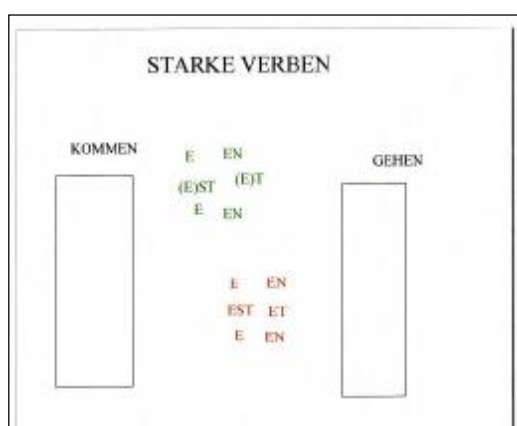

obr. č. 18; zdroj: autorka

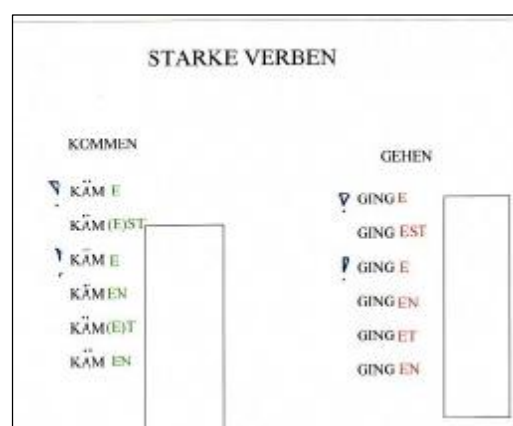
V další fázi se dostaneme ke slovesům „wollen“ a „sollen“. Opět postupujeme stejně, takže požádáme žáky, aby vyčasovali tato dvě slovesa v préteritu. Poté odkryjeme tyto již připravené tvary. (viz obrázek č. 18) Dále žáky upozorníme na to, že u těchto dvou sloves nedochází k přehlasování kmenové samohlásky, takže stejně jako u slabých sloves je tvar konjunktivu préterita a tvar préterita totožný.

Silná slovesa

Na tabuli máme připravena slovesa „kommen“ a „gehen“, jejich slovesné kmeny v préteritu, tedy „kam“ a „ging“. Tyto tvary máme vždy šestkrát pro všechny osoby obou čísel a v této fázi aktivity jsou zakrytá. Dále máme připravené koncovky préterita. (viz obrázek č. 19) Požádáme žáky, aby vyčasovali sloveso „kommen“ v préteritu s tím, že odkryjeme připravené kmeny a poprosíme jednoho z žáků, aby u tabule přiřadil příslušné koncovky k těmto kmenům. (viz obrázek č. 20)

obr. č. 19; zdroj: autorka

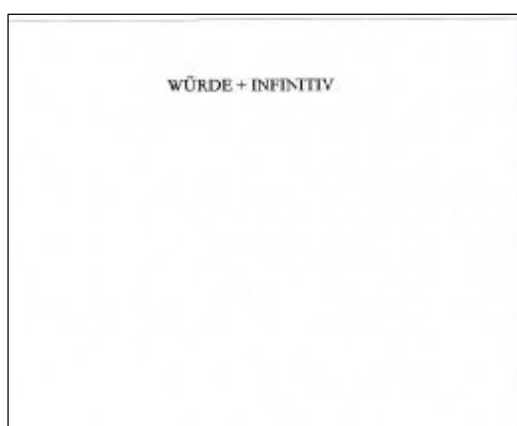

obr. č. 20; zdroj: autorka

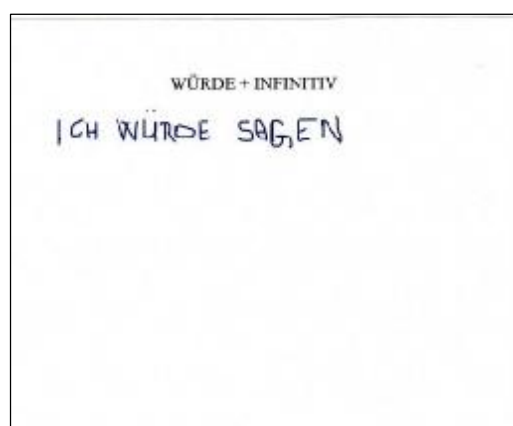
Znovu upozorníme na to, že toto je něco, co již žáci znají a že opět konjunktiv préterita vytvoříme jednoduše tím, že přehlasujeme kmenovou samohlásku. Přehlásku dopíšeme na tabuli ručně. (viz obrázek č. 20)

Poté přejdeme ke slovesu „gehen“. Postupujeme stejně jako u předchozího příkladu, takže se dostaneme k vyčasovanému slovesu v préteritu. (viz obrázek č. 20) V tomto případě se ale žáků zeptáme, zda je možné udělat to samé, jako u slovesa „kommen“, tedy přehlasovat kmenovou samohlásku v préteritu slovesa „gehen“, tedy -i-. Žáci by měli být schopni říci, že -i- patří mezi samohlásky, které nepřehlasují, tudíž přehlasovat nemůžeme a tvary zůstávají stejné jako v préteritu oznamovacího způsobu s výjimkou 1. a 3. osoby jednotného čísla, ve kterých přibírá konjunktiv préterita koncovku „-e“, tedy „ich ginge“, „er/sie/es ginge“. Tyto koncovky k příslušným osobám doplníme. (viz obrázek č. 20)

Na závěr této aktivity se dostáváme k tzv. opisnému tvaru „würde + Infinitiv“. Tento tvar máme připravený na prázdné tabuli. (viz. obrázek č. 21) Připomeneme žákům případ slabých sloves, v našem případě konkrétně slovesa „sagen“, jejichž tvary konjunktivu préterita jsou stejné jako tvary préterita v oznamovacím způsobu. V těchto případech tedy používáme tento opisný tvar, tedy např. „ich würde sagen“, „wir würden sagen“ atd. Tyto tvary na tabuli dopíšeme. (viz obrázek č. 22)

obr. č. 21; zdroj: autorka

obr. č. 22; zdroj: autorka

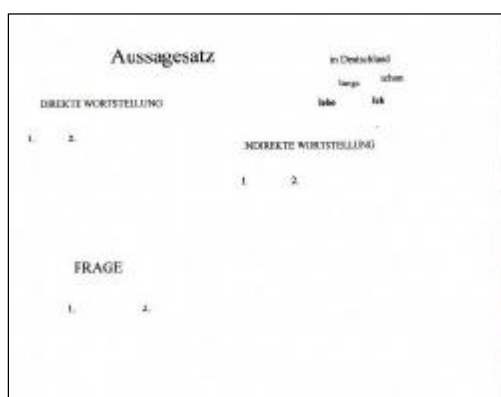
Učebnice Sprechen Sie Deutsch? – 1 díl – 1. lekce – Přímý a nepřímý pořádek slov ve větě oznamovací a pořádek slov v otázce

(příloha č. 9)

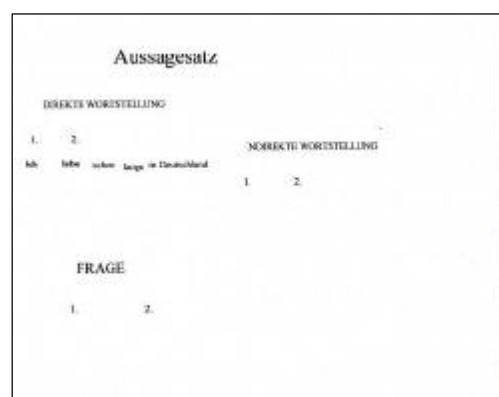
Na tabuli máme připravené odkazy „direkte Wortstellung“, „indirekte Wortstellung“, „Frage“ a skupinu slov, se kterými je možné pohybovat a tím sestavit věty. (viz obrázek č. 23) Sloveso „lebe“ a podmět „ich“ jsou tučně zvýrazněny, protože právě jejich postavení ve větě je důležité.

Nejprve požádáme žáky, aby sestavili větu s přímým pořádkem slov, takže na prvním místě je podmět a na druhém sloveso (viz obrázek č. 24). Poté pod odkazem „indirekte Wortstellung“ dáme na první místo např. příslovečné určení místa „in Deutschland“ a vysvětlíme žákům, že na druhém místě musí být opět sloveso. Jeden z žáků vytvoří zbytek věty. (viz obrázek č. 25) Opět máme možnost slovy pohybovat, a tak názorně

ukázat, kam které slovo, resp. větný člen ve větě, patří. Důležité je upozornit žáky na to, že sloveso a podmět patří k sobě a že sloveso je vždy na druhém místě. Podmět je pak buď před slovesem, v tom případě se jedná o pořádek přímý, nebo za slovesem, poté mluvíme o pořádku slov nepřímém. Stejně postupujeme při otázce, takže žáci mohou vidět, že v otázce naopak sloveso stojí na místě prvním (viz obrázek č. 26) a podmět následuje hned za ním. Znovu můžeme zdůraznit nutnost zachovat spojení mezi slovesem a podmětem jako základní skladebnou dvojici.

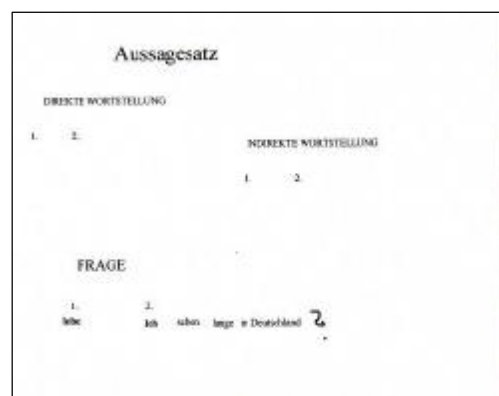
obr. č. 23; zdroj: autorka

obr. č. 24; zdroj: autorka

obr. č. 25; zdroj: autorka

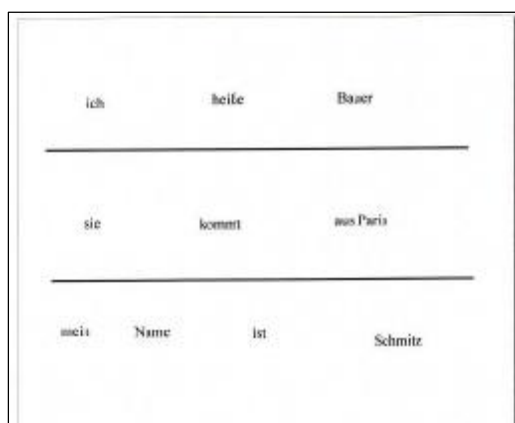
obr. č. 26; zdroj: autorka

Další návrhy, jak lze využít interaktivní tabule při prezentaci gramatiky jsou uvedeny v přílohách č. 10, 11 a 12.

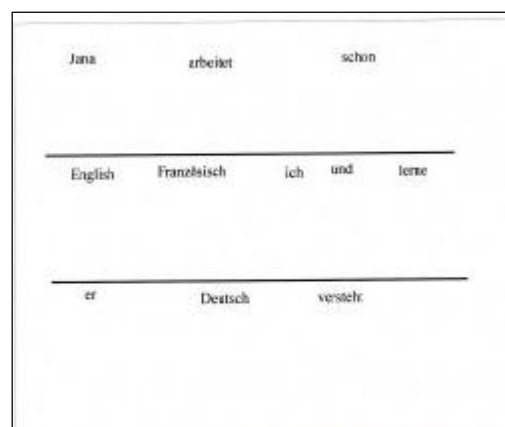
B) Procvičení gramatiky

Učebnice Sprechen Sie Deutsch? 1. díl – 1. lekce – procvičení přímého a nepřímého pořádku slov ve větě oznamovací

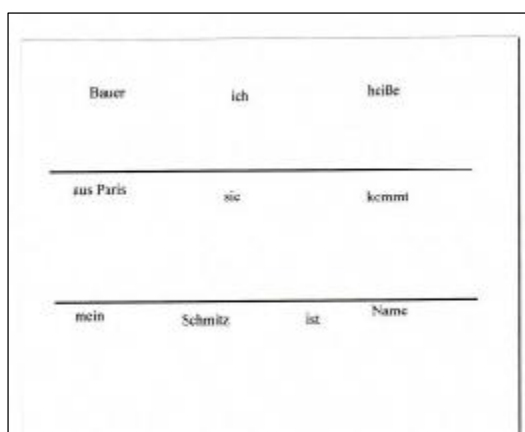
Na tabuli jsme si připravili ve dvou oknech cvičení z učebnice, které uděláme hned poté, co jsme novou gramatiku vysvětlili. V tomto cvičení mají žáci za úkol ze slov sestavit německou větu s přímým pořádkem slov. S těmito slovy, která jsme si připravili na tabuli, lze pohybovat. (viz obrázky č. 27 a 28)

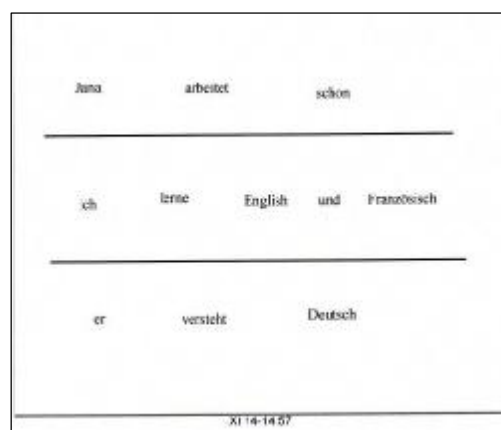
obr. č. 27; zdroj: autorka

obr. č. 28; zdroj: autorka

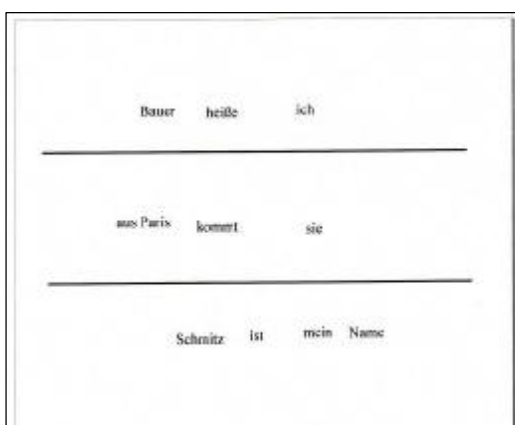
obr. č. 29; zdroj: autorka

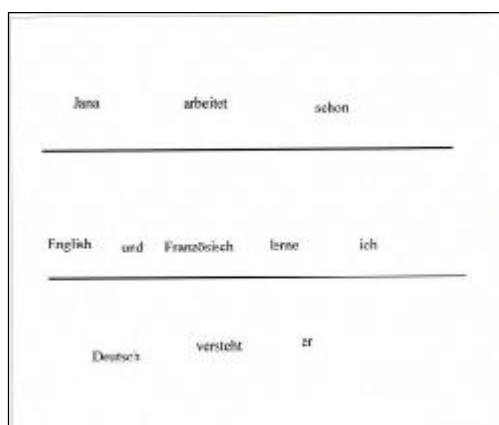
obr. č. 30; zdroj: autorka

Cvičení je díky tomu názornější. Jednotliví žáci chodí k tabuli a vytvářejí dle zadání věty s přímým pořádkem slov. (viz obrázky č. 29 a 30)

V další fázi cvičení, ačkoli to není úkolem v učebnici, si u vět, u kterých to lze, ukážeme, jak se pořádek ve větě změní z přímého na nepřímý. (viz obrázky č. 31 a 32)

obr. č. 31; zdroj: autorka

obr. č. 32; zdroj: autorka

3.2.1.2 Slovní zásoba

A) Prezentace nové slovní zásoby

Učebnice Pingpong 1. díl – 1. lekce – „mezinárodní slovíčka“

(viz příloha č. 13)

Tato aktivita je připravena k učebnici Pingpong. Jedná se o prezentace „nových“ slovíček, která jsou mezinárodní. Cílem této aktivity je ukázat žákům, že jsou slovíčka, která zní podobně jak v češtině, tak v němčině. I instrukce ve cvičení („Du kennst schon eine ganze Menge deutsche Wörter.“) žákům naznačují, že učení se cizímu jazyku není vždy tak těžké.

Úkolem žáků je přiřadit deset slovíček k obrázkům. Na interaktivní tabuli máme připraveny podobné obrázky, jako jsou v učebnici. (viz obrázek č. 33) Žáci úkol nejprve

vypracují v učebnici a poté si všichni společně zkontrolujeme odpovědi na tabuli. Žáci chodí jednotlivě k tabuli a přiřazují slova k obrázkům. Dané slovo vždy nahlas všichni vyslovíme. (viz obrázek č. 34)

obr. č. 33; zdroj: autorka

obr. č. 34; zdroj: autorka

obr. č.35; zdroj: autorka

V další fázi této aktivity doplníme k jednotlivým slovíčkům příslušné členy. Žáci opět chodí jednotlivě k tabuli a členy k slovíčkům dopisují. (viz obrázek č. 35) Členy si žáci dopisují i do svých učebnic či sešitů. Slovíčka si ještě jednou přečteme.

Učebnice Sprechen Sie Deutsch? 2.díl – Lekce 12. – prezentace nových slovíček – jídelní lístek

U této aktivity využijeme interaktivní tabuli spíše jako zpětný projektor. V této lekci je tématem restaurace a jídelní lístek. Kopii jídelního lístku v počítači zvětšíme a

promítneme na interaktivní tabuli. (viz obrázek č. 36) Společně s žáky procházíme jídelní lístek, abychom si vysvětlili názvy jednotlivých jídel. Žáci si dělají poznámky do sešitů.

Žáci dostanou za úkol sestavit podobný jídelní lístek, který bude nabízet jídlo jedné země. Výběr je ponechán na žácích. Lístky mají zpracovat ve Wordu a poslat mailem

vyučujícímu. Jídelní lístky budou sloužit jako podklad pro další aktivitu na hodinu konverzace.

Speisekarte		
Vorspeisen		
Käseplatte mit Butter und Brot		3,30
Strammer Max	<i>Buntes</i>	3,10
Schirkenteller mit Bauernbrot		3,50
Suppen		
Kartoffelsuppe	<i>Kartoffel</i>	2,10
Kuttelflecksuppe	<i>potěrka</i>	2,10
Linsensuppe		2,10
Leberknödelsuppe		2,10
Hauptgerichte		
Rinderbraten mit Champignons, Reis		10,20
Ka.bssteak, Kroketten, Spargel		12,00
Schweineschulter auf Rahm, Knödel		10,50
Wiener Schnitzel, Kartoffelsalat		8,20
Schweinekotelett, Knödel, Sauerkraut		8,20
Ka.bsgeschnezzeltes Spätzle	<i>Spätzle</i>	7,50
Fisch, Geflügel		
Karpfen auf Knoblauch, Kartoffeln, Zitrone		8,10
Gegrillte Forelle, Bratkartoffeln		9,50
Bratente, Knödel, Rotkraut		11,20
Hühnerbrust mit Ananas, Pommes frites		9,10
Mehlspeisen		
Apfel im Schlafrock		3,30
Streuselkuchen mit Füllung		2,90
Desserts		
Eisbecher mit Schlagsahne		3,10
Schokoladenpudding		2,60
Salate		
Gemischter Salat		2,50
Krautsalat		2,20
Tomatensalat		2,50
Getränke		
Bier vom Fass: Weizenbier	0,5 l	3,50
Pils	0,3/0,5 l	2,10/3,20
Radler	0,3/0,5 l	2,10/3,20
Cola, Fanta, Mineralwasser	0,2	1,50
Oranger-, Apfel-, Grapefruitsaft	0,2	1,50
Apfelschorle	0,2	2,00
Weißwein, Rotwein	0,25	2,20
Espresso, Kaffee		2,00
Tee		1,20

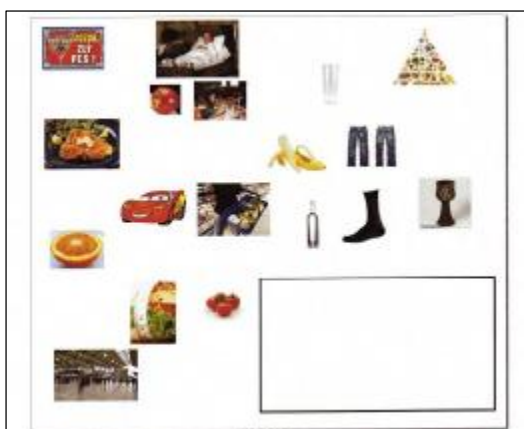
obr. č. 36; zdroj: Sprechen Sie Deutsch? 2. díl

B) Procvičení slovní zásoby

Učebnice Sprechen Sie Deutsch? 1 díl – 6. lekce – procvičení již známých slovíček

Při této aktivitě mají žáci procvičit slovíčka, která se měli naučit. Díky využití interaktivní tabule se jedná o jiné procvičování než např. při zkoušení.

V první fázi aktivity mají žáci před sebou v okně na tabuli obrázky znázorňující slovíčka ze 6. lekce z učebnice. Slova, která v další fázi mají žáci k obrázkům přiřazovat, jsou zatím schována pod bílým obdélníkem. (viz obrázek č. 37) Žáci se mají nejprve sami pokusit identifikovat obrázky, resp. slovíčka.

obr. č. 37; zdroj: autorka

obr. č. 38; zdroj: autorka

V další fázi odkryjeme slovíčka, kterými lze pohybovat a mohou se tedy přiřadit k obrázkům. (viz obrázek č. 38) Žáci dostanou kopie s obrázky a slovíčky a mají za úkol připravit si správné odpovědi nejprve sami. Poté kontrolujeme všichni společně správné řešení. Jednotliví žáci chodí k tabuli a přiřazují slovíčka k obrázkům. Druhým úkolem je i říct a připsat ke slovíčkům členy. (viz obrázek č. 39)

obr. č. 39; zdroj: autorka

Učebnice Sprechen Sie Deutsch? – 2. díl – 7. lekce – Kompozita

(viz příloha č. 14)

V oddíle C 7. lekce 2. dílu Sprechen Sie Deutsch? je cvičení 10 na straně 90 na tvoření slov, v tomto případě kompozit. Úkolem studentů je sestavovat složená slova z daných slov. Studenti mají nápovědu v tom, že je naznačeno, která slova mají být na začátku a která na konci nově vzniklých kompozit.

10. Bilden Sie Komposita. Ergänzen Sie den bestimmten Artikel.

Reise-	Alt-	Markt-	-waren	-stadt	-führer	Buch-	-gruppe
-geschäft	Süd-	Garten-	Glaswaren-	Park-	Bau-	Haushalts-	
-zwerg	Reise-	-handlung	-böhlen	-stil	-platz	-stand	

Erraten Sie ihre Bedeutung. Überprüfen Sie den richtigen Artikel mit Hilfe des Wörterbuches.

obr. č. 40; zdroj: Sprechen Sie Deutsch? 2. díl

Žáci se nejprve rozdělí do skupin a pro lepší názornost dostanou nastříhané kartičky s těmito slovíčky, aby mohli kompozita sestavovat i fyzicky. (viz příloha č. 18) Ta samá slova máme připravené na tabuli. S těmito slovy lze pohybovat. (viz obrázek č. 41) S žáky provedeme společně kontrolu na tabuli, kde sami žáci mohou sestavovat složená slova podle toho, co sami vymysleli ve skupinách. Variant může být samozřejmě více. (viz obrázek č. 42)

obr. č. 41; zdroj: autorka

obr. č. 42; zdroj: autorka

Na závěr si vysvětlíme, že kompozita jsou způsobem tvoření slov, který je v němčině hojně využíván. Důležitou informací je rod nově vzniklého kompozita. Žákům řekneme, že pravidlem je, že rod nově vzniklého kompozita se řídí podle posledního slova ve složenině, že tedy rod je totožný s rodem tohoto slova. Na závěr žáci tedy přiřadí členy ke svým kompozitům.

3.2.1.3 Řečová dovednost

Učebnice Sprechen Sie Deutsch? – 2. díl – 7. lekce – vyprávění příběhu podle obrázků

Při této aktivitě pracujeme s učebnicí. V oddíle C jsou na straně 90 a 91 cvičení 9 a 12. Úkolem žáků ve cvičení 9 je na základě poslechu seřadit zpřeházené obrázky do správného pořadí. Obrázky, které mají žáci v učebnicích, máme i na tabuli zpřeházené stejně jako v učebnici. S těmito obrázky lze pohybovat. (viz obrázek č. 43)

Poté, co jsme si poslechli příběh, zkontrolujeme všichni společně správné pořadí obrázků. Žáci chodí k tabuli a seřazují obrázky tak, jak mají být chronologicky za sebou. (viz obrázek č. 44) Na tabuli máme i připravené řešení, které je zakryté, a na závěr aktivity jej odkryjeme.

obr. č. 43; zdroj: autorka

obr. č. 44; zdroj: autorka

Poté vyprávíme ještě jednou začátek příběhu. Za domácí úkol si žáci mají rozmyslet, jak bude příběh pokračovat. Jako inspiraci mají další sadu obrázků ve cvičení 12, podle kterých je možné příběh dovyprávět. I tyto obrázky máme na tabuli, takže další hodinu můžeme vyprávět celý příběh.

Učebnice Sprechen Sie Deutsch? 2. díl – lekce 12. – Rozhovor v restauraci – objednání z jídelního lístku

Tato aktivita navazuje na práci s učebnicí Sprechen Sie Deutsch? 2. dílu, konkrétně na text 12. lekce, jejímž tématem je „restaurace a jídelní lístek“. Žáci měli za úkol poslat mailem zpracované jídelní lístky v němčině. Každý jídelní lístek měl být zaměřen na jídlo jedné země. (viz přílohy č. 15A, 15B, 15C, 15D)

Na základě jídelních lístků od žáků jsme si připravili na tabuli jednotlivá jídla. S hesly je možné pohybovat, a rozdělit je tak do šesti skupin: předkrmy, polévky, hlavní jídla, moučníky, dezerty a nápoje. Hesla jsou rozlišena barvou podle země, z níž dané jídlo pochází. (viz obrázek č. 45)

Žáci se rozdělí do skupin, každá skupina dostane na kartičkách rozstříhané názvy jídel. (viz příloha č. 16A, 16B) Úkolem žáků je nejprve pracovat ve skupině a pokusit se

rozdělit jídla do již zmiňovaných skupin. Druhým úkolem žáků v této fázi aktivity je popřemýšlet o zemích, ze kterých jsou tato jídla. Poté si vše společně zkontrolujeme a i na tabuli přiřadíme názvy jídel do příslušných skupin a tím vytvoříme vlastní jídelní lístek. (viz obrázek č. 46) U názvů jídel, která nejsou studentům jasná, si vysvětlíme jejich význam. Výhodou je, vzhledem k tomu, že jídelní lístky sestavovali žáci sami, že vždy jeden z žáků zná význam svých názvů jídel.

Vorspeisen	Suppen	Hauptgerichte
Mehlspeisen	Desserts	Getränke
Borscht	Bunane in Teig	Salat mit Kaviar
Brühenfleischsuppe	Bocharnitsa	Zauner Gürkeli
Schani (Tomatensauce, Käse, Salami, Oregano)	Budweiser	Marinierte Meeresfrüchte
Gemischtesstiel	Olmutzer Quarkjöl	der "Etrankene"
Budnitsa mit Mohl oder Powidl	Karofelsaffel	"Betrunkene" Erdbeerschichte
Brühenkässtockel	Erdbeerschichte	Melone mit Parma-Schinken
Lätze	Tortellini mit Schinken, Champignons und Sahne	
Spaghetti Bolognese (Bolognesensauce)	Schweinebraten mit Kaddel und Sauerkraut	
Kaukasische Kottlet	Wasser	Marillenrödel
	Eisbecher	Gazda's Gebäck mit Brünnenkäse

obr. č. 45; zdroj: autorka

Vorspeisen	Suppen	Hauptgerichte
Salat mit Kaviar	Borscht	Salami (Tomatensauce, Käse, Salami, Oregano)
Olmutzer Quarkjöl	Brühenfleischsuppe	Beiseskissesskud
Gänselersostel	Hazali (Tomatensauce, Käse, Schinken, Ananas, Oregano)	
Marinierte Meeresfrüchte	Fischsuppe	Mosauer Karpfen, Zitronen
Zauner Gürkeli	Erdbeerschichte mit Schokolade und Klebeose	
Melone mit Parma-Schinken	Tomatensuppe	Tortellini mit Schinken, Champignons und Sahne
Karofelsaffel		Schweinebraten mit Kaddel und Sauerkraut
Gazda's Gebäck mit Brünnesüsse		Spaghetti Bolognese (Bolognesensauce)
		Kaukasische Kottlet
Mehlspeisen	Desserts	Getränke
Budnitsa mit Mohl oder Powidl	Bunane in Teig	Budweiser
"Betrunkene" Erdbeerschichte	Eisbecher	Bocharnitsa
Karofelsaffel	Marillenrödel	Lätze
		Wodka
		Wasser
		Wein

obr. č. 46; zdroj: autorka

V další fázi máme na tabuli připravené vzorové fráze z textu, které mohou být použity při rozhovoru v restauraci. (viz obrázek č. 47) Žáci mají za úkol si nejprve promyslet, které z těchto frází říká číšník a které host. Poté na tabuli fráze do těchto dvou skupin společně rozdělí. (viz obrázek č. 48)

Poté si ve dvojicích podle z kartiček sestavených jídelních lístků připraví rozhovor mezi číšníkem a hostem v restauraci, který přehrají před ostatními spolužáky.

obr. č. 47; zdroj: autorka

obr. č. 48; zdroj: autorka

3.2.2 Interaktivní učebnice

V této části kapitoly, která se zabývá přímo využitím interaktivní tabule k práci s interaktivní učebnicí „Deutsch mit Max 1. díl“, „Prima 1. díl“ a „Studio d 1.díl“. Interaktivní učebnicí jsme se podrobně zabývali v teoretické části v podkapitole „2.4 Interaktivní učebnice“

3.2.2.1 Deutsch mit Max 1. díl – učebnice pro základní školy a víceletá gymnázia; A1

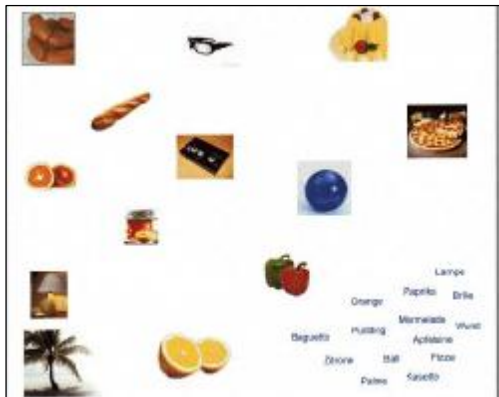
Tato učebnice je součástí učebnicového souboru spolu s pracovním sešitem, příručkou pro učitele a CD nahrávkou. Učebnice je určena pro druhý stupeň, je dvojjazyčná a její součástí je i slovníček. Je určena pro žáky, kteří se učí němčinu jako druhý cizí jazyk. Učebnice byla schválena MŠMT schvalovací doložkou k učebnicím 14. 7. 2006.

Při výuce jsme využili 0. a 6. lekci.

Učebnice 0. lekce, strana 15, cvičení 16 – prezentace mezinárodních slovíček

(viz příloha č. 17)

Tato aktivita je podobná tomu, co jsme sami sestavili v programu „Notebook Interactive“. Při této aktivitě jsou opět žákům představena slovíčka, která znějí podobně v němčině i češtině a pro žáky by tedy nemělo být obtížné tato slovíčka přiřadit k obrázkům. Bohužel, neměli jsme pro tuto lekci interaktivní verzi, proto jsme si i v tomto případě připravili interaktivní cvičení v programu „Notebook Interactive“. (viz obr. č. 49)

obr. č. 49; zdroj: autorka

obr. č. 50; zdroj: autorka

obr. č. 51; zdroj: autorka

Žáci mají nejprve sami přiřadit slovíčka k obrázkům. Úkol poté kontrolujeme společně na tabuli, kde žáci jednotlivě přiřazují slovíčka, se kterými je možné pohybovat, k obrázkům. (viz obrázek č. 50) Každé slovíčko si společně nahlas zopakujeme. V další fázi ke slovíčkům přiřadíme i členy, které žáci na tabuli mohou dopsat. (viz obrázek č. 51)

Učebnice 6. lekce, strana 60, cvičení 1 – gramatika – tvary 4. pádu

V této lekci se žáci naučí věty typu „Ich habe“ nebo „Du kaufst ...“, ve kterých je za potřebí znalost 4. pádu. V tomto cvičení se tedy žáci naučí tvary 4. pádu u neurčitého členu. Obrázek, který je v tomto cvičení (viz obrázek č. 52). Podle tohoto obrázku se

žáci naučí potřebné tvary. Tyto tvary neurčitých členů procvičíme později v učebnici a pracovním sešitě.

6

EINHEIT 6 Ich habe einen Computer

1 Max telefoniert. / Max telefonuje.
Hör zu. / Poslouchej.

Hallo Tante Agathe!

Prima, ich habe einen Computer.

Ich habe einen Computer.

Hallo Max!

Wie geht es dir?

Was bitte?

Was hast du?

Ach so. Du hast einen Computer.

Aber ich auch, ich habe auch einen Computer.

GRAMMATIK

ich habe (ja) mam	wir haben (my) máme
du hast (ty) máš	ihr habt (vy) máte
er (on)	sie haben (oni) mají
sie hat (ona) má	Sie haben (vyl) máte
es (ono) má	

GRAMMATIK

der Bruder

Patrick hat ein Auto.

Mario hat einen Bruder. Der Bruder ist groß.

Sie haben eine Katze. Die Katze ist grau.

Patrick hat ein Auto. Das Auto ist rot.

2 Was kauft Oskar? Was haben wir? / Co kupuje Oskar? Co máme?
Ergänze. / Doplň.

Oskar kauft einen Bleistift. Der Bleistift ist

 eine Mütze. Die Mütze ist

 ein Lineal. Das Lineal ist

Wir haben Stuhl, Tisch, Lampe, Auto, Spitzer,

 Hand, Ball, Tafel, Schere, Katze

obr. č. 52; zdroj: Deutsch mit Max 1. díl

Učebnice 6. lekce, strana 61, cvičení 3 – prezentace / procvičení slovíček

(viz obrázek č. 53)

Toto cvičení můžeme využít jak pro prezentace nových slovíček, tak pro procvičení slovíček již známých. Žáci mají za úkol na základě poslechu doplnit k obrázkům slovíčka. Protože se v této lekci procvičuje 4. pád, jsou tato slovíčka ve čtvrtém pádě. Při společné kontrole si tedy řekneme, jaký má které slovíčko rod.

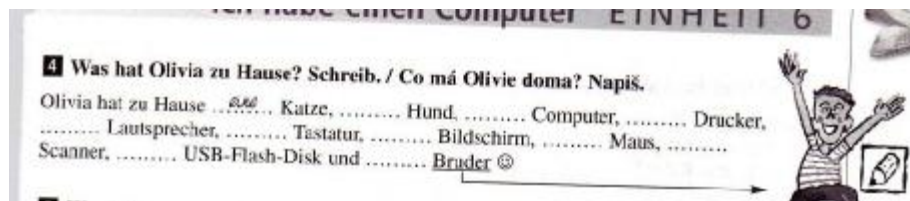

obr. č. 53; zdroj: Deutsch mit Max 1. díl

Pracovní sešit 6. lekce, strana 53, cvičení 4 – procvičení slovíček

(viz obrázek č. 54)

Toto cvičení je doplněním ke cvičení 3 v učebnici ze strany 61. Úkolem žáků je doplnit správné neurčité členy k daným slovíčkům. Jednotliví žáci chodí k tabuli a dopisují členy podle toho, jak si myslí, že je to správné. Všichni společně si zkontrolujeme správnost členů podle řešení, které je na tabuli zakryté a je možné ho odkrýt až po vypracování úkolu. Tato možnost je nabízena právě interaktivní verzí učebnice, v samotném pracovním sešitu tato možnost není.

obr. č. 54; zdroj: Deutsch mit Max 1. díl

3.2.2.2 Prima A1 1. díl. – němčina druhý cizí jazyk; A1

Tato učebnice je určena pro žáky mezi 13. a 18. rokem a je součástí učebnicového souboru s pracovním sešitem, příručkou pro učitele a CD nahrávkou. Učebnice byla schválena MŠMT schvalovací doložkou k učebnicím 29. 1. 2007

Z této učebnice jsme k práci s interaktivní tabulí měli možnost pracovat se 4. lekcí.

Učebnice 4. lekce, strana 34, cvičení 1 – poslech

(viz příloha č. 18)

Díky interaktivní učebnici nepotřebujeme žádné audio pomůcky a přehrajeme poslech přímo z učebnice kliknutím na ikonu u cvičení. Žákům nejprve pustíme poslech bez možnosti dívat se na obrázky, které máme i na tabuli. Jejich úkolem je stručně shrnout, co slyšeli. Poté jim poslech znovu pustíme, tentokrát s možností sledovat společně s poslechem obrázky.

Učebnice 4. lekce, strana 35, cvičení 3 – časové údaje

(viz obrázek č. 55)

Na tabuli zvětšíme toto cvičení a pustíme nahrávku, opět přímo z učebnice kliknutím na ikonu. Žáci u jednotlivých hodin zopakují časový údaj. Když si poslechneme a zopakujeme všechny zde zobrazené časové údaje, řekneme si všichni společně pravidla,

podle kterých v němčině časové údaje vyjadřujeme. Na tuto aktivitu navážeme cvičením v pracovním sešitě cvičení 3b strana 33.

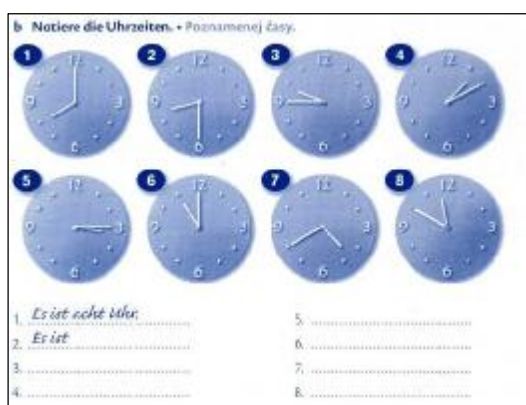

obr. č. 55; zdroj: Prima A1 1. díl

Pracovní sešit 4. lekce, strana 33, cvičení 3b – časové údaje

(viz obrázek č. 56)

V tomto cvičení mají žáci za úkol vyjádřit časy znázorněné na hodinách. V interaktivní verzi jsou hodiny v menší podobě pod cvičením a je možné s nimi pohybovat. Žáci tedy nejen že na tabuli napíšou správný časový údaj, ale mohou k němu i přetáhnou příslušné hodiny.

obr. č. 56; zdroj: Prima A1 1. díl

Učebnice 4. lekce, strana 37, cvičení 7 – rozvrh hodin na německé škole, spojeno s reáliemi

(viz obrázek č. 57)

Na tomto cvičení si nejen procvičíme hodiny, ale seznámíme se i s předměty vyučovanými na německých školách. Pro některé žáky zde budou i nová slovíčka. Nejprve tedy projdeme názvy jednotlivých předmětů a řekneme si buď ekvivalenty v českém jazyce, nebo si vysvětlíme, co se v daném předmětu probírá. Žáků se také zeptáme, jestli v tomto rozvrhu najdou předmět, který se běžně na německých školách vyučuje, zatímco v České republice tak běžný není. Poté si vysvětlíme zkratku „AG“. Pokud studenti neví, co tato zkratka znamená, podíváme se na stranu 34 (viz obrázek č. 58), kde je povídání nazvané „Land und Leute“, které nám vysvětluje, co právě tato zkratka znamená. Na základě tohoto můžeme rozvinout diskuzi na téma „německá a česká škola“.

S rozvrhem procvičíme časové údaje. Žáci pracují ve dvojicích a dotazují se navzájem, kdy začíná jaký předmět, a odpovídají, v kolik daný předmět začíná. Poté co procvičují žáci rozhovory ve dvojicích, procvičíme časové údaje všichni společně.

Mein Schultag 4

Les Stundenplan
Lest und klärt die Wörter. • Přečtete a vysvětlíte slova.

Samstags und sonntags habe ich Freizeit. Da habe ich keine Schule.

Stunde	Wochenzeit	Montag	Dienstag	Mittwoch	Donnerstag	Freitag
1	7.45		Lernen mit Claudia		Fitness-AG	
2	8.30	Kunst	Französisch	Französisch	Englisch	Französisch
3	9.15		Musik	Geschichte		
Pause 10.00						
4	10.20	Französisch	Mathematik	Englisch	Sport	Mathematik
5	11.05	Deutsch	Hausaufgabenbetreuung	Deutsch		
Pause 11.30						
6	11.55	Sport	Englisch	Biologie	Deutsch	Geschichte
Mittagspause 12.40						
7	13.40	Hausaufgabenbetreuung	Erkunde		Mathematik	Erkunde
8	14.30	Video-AG	Internet-AG		Ethik/Religion	Klassen-AG
9	15.15					

obr. č. 57; zdroj: Prima A1 1. díl

obr. č. 58; zdroj: Prima A1 1. díl

Učebnice 4. lekce, strana 36, cvičení 4 – reálie – Heidelberg

(viz obrázek č.59)

V tomto cvičení je email od německé dívky, která v něm hovoří o svojí škole. Zmiňuje také, že pochází z Heidelbergu. Tuto informaci využijeme k seznámení se blíže s tímto městem. V samotné interaktivní učebnici jsou fotografie zobrazující Heidelberský zámek a most, které jsou dominantami města. Opět stačí pouze kliknout na ikonu. Dále využijeme možnosti vyhledávání přes „Google“. Klikneme na ikonu „Google“ a poté na slovo „Heidelberg“ a automaticky se nám zobrazí nabídka vyhledaných webových stránek, které se týkají tohoto města. Použití internetu, který bychom při této aktivitě zcela určitě využili také.

obr. č. 59; zdroj: Prima A1 1. díl

3.2.2.3 Studio d 1. díl – němčina pro jazykové a střední školy, A1

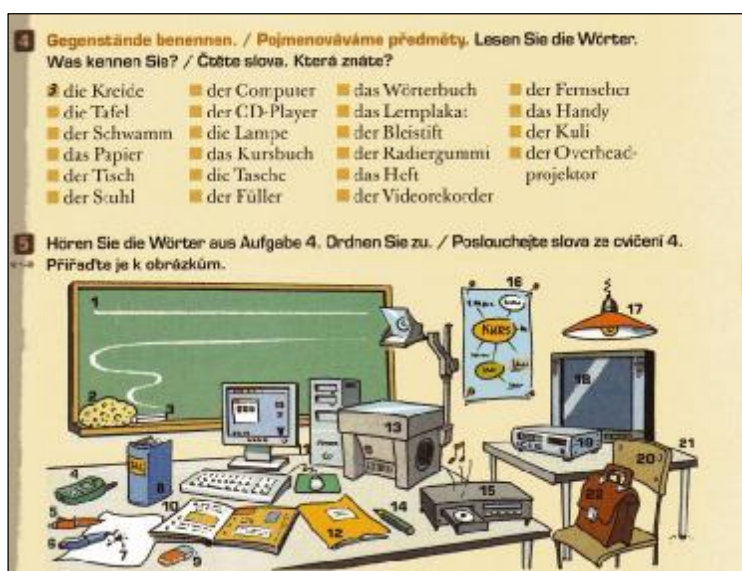
Tato učebnice je orientována na dospělé či dospívající studenty, a je tak určena pro třetí stupeň, tedy střední a jazykové školy. Tato učebnice je s integrovaným pracovním sešitem, vloženou videonahrávkou na CD a vyjímatelným slovníkem, dále jsou součástí učebnicového souboru 2 CD nahrávky, 2 audiokazety, příručka pro učitele tištěná a příručka pro učitele na CD-ROM a videokazeta. Učebnice byla schválena MŠMT schvalovací doložkou k učebnicím 22. 8. 2005

Při práci s interaktivní tabulí jsme měli možnost pracovat s 2. lekcí této učebnice.

Učebnice 2. lekce, strana 31, cvičení 4 a 5 – procvičení slovíček

(viz obrázek č. 60)

Tato dvě cvičení jsou v interaktivní verzi spojeny v jedno. Žáci mají k dispozici obrázek s očíslovanými objekty, který je možné zvětšit a poté seznam slovíček a čísel. S čísly je možné pohybovat a přiřazovat tak k jednotlivým slovíčkům. Pokud klikneme na jednotlivá slovíčka, máme možnost slyšet výslovnost tohoto slovíčka namluvenou rodilým mluvčím. Když jsou všechna čísla přiřazena, klikneme na ikonu kontroly a zobrazí se nám, které odpovědi jsou správně a které špatně.

obr. č. 60; zdroj: Studio d 1. díl

Učebnice 2. lekce, strana 42, cvičení 10 – čtení spojené s reáliemi – slavné německy mluvící osobnosti

Tuto aktivitu zde zařazujeme, i když využíváme interaktivní tabuli pouze jako zpětný projektor, protože při naší výuce na Osmiletém Gymnáziu a Obchodní Akademii ve Stříbře navazovala na aktivitu poslechu písničky od Falca a povídání si o Falcovi. Na tabuli promítneme celý text s větami, do kterých se má doplnit jméno podle textu o Heidi Klum a Arnoldu Schwarzeneggerovi. Před tím, ale dáme žákům kopie vět bez doplněných jmen. (viz obrázek č. 61) Jejich úkolem je přijít na to, o koho se jedná. Pokud tyto informace nestačí, můžeme pomoci dalšími indiciemi. Když odhalíme tyto slavné osobnosti, rozdáme žákům texty a doplníme jména do vět. (viz obrázek č. 62) Zeptáme se žáků, co dalšího o nich žáci vědí. Zde můžeme opět využít internet a vyhledat si další informace o Heidi Klum nebo Arnoldu Schwarzeneggerovi.

1.	kommt aus der Steiermark.
2.	ist Model.
3.	arbeitet international.
4.	war Filmstar und ist heute Politiker.
5.	spricht Deutsch, Englisch und Französisch.
6.	hat eine Tochter.
7.	wohnt in Manhattan.
8.	mag Ballett und Jazz-Dance.
9.	hat in Los Angeles studiert.

obr. č. 61; zdroj: Studio d 1. díl

Übungen 2

10 Biografien. Wer ist wer? Ergänzen Sie die Namen. / *Doplňte jména.*

Heidi Klum kommt aus Bergisch Gladbach. Sie ist Model und präsentiert Mode von internationalen Designern. Sie hat eine Mode-Kollektion und sie macht Werbung für H & M und McDonalds. Heidi Klum arbeitet international, in Paris, New York, Mailand und Düsseldorf. Sie spricht Deutsch, Englisch und Französisch. Heidi Klum wohnt in Manhattan und in Bergisch Gladbach. Sie hat eine Tochter, Leni. Designer-Mode ist ihr Job, zu Hause mag sie aber Jeans und T-Shirts. Sie macht viel Sport: Ballett und Jazz-Dance.

Arnold Alois Schwarzenegger (geb. 1947) – seine Freunde sagen Arnie – kommt aus Österreich, aus Thal in der Steiermark. Sein Hobby und sein Beruf in Österreich war Body Building. Er lebt seit 21 Jahren in Amerika. Er hat in Los Angeles Ökonomie studiert. Er spricht Deutsch, Englisch und ein bisschen Spanisch: *Hasta la vista Baby* – ein Satz aus dem Film „Terminator 2“. Arnold Schwarzenegger ist verheiratet mit Maria Shriver. Sie haben vier Kinder. Die Familie wohnt in Kalifornien. Er war Filmstar, jetzt ist er Politiker, Gouverneur von Kalifornien. Eine fantastische Karriere!

obr. č. 62; zdroj: Studio d 1. díl

3.2.3 Internet

Využití internetu při výuce jako takové je neomezené. Při výuce cizích jazyků, konkrétně němčiny, můžeme využívat především německé webové stránky, kde se setkáme s autentickou němčinou, nebo hudební vyhledávač „youtube“, díky kterému můžeme pracovat s německými nahrávkami, a být tak v kontaktu s autentickou němčinou rodilých mluvčích. Hlavní využití internetu je pravděpodobně ve spojení s učením se německým reáliím.

Zde jsou některé návrhy, jak je možné využívat interaktivní tabuli ve spojení s internetem.

Poslech – písnička od Falca: Jeanny – doplňování do textu

Pro žáky máme připraven text písně Jeanny od rakouského zpěváka Falca, který jim rozdáme. V textu jsou vynechaná slova. (viz příloha č. 19A) To, která slova vynecháme, volíme podle toho, co chceme s žáky procvičovat. V našem případě jsme vynechali modální slovesa, která jsou v době, kdy je aktivita zařazena do výuky, novou gramatikou, sloveso „werden“ a „sein“. Vzhledem k tomu, že v textu není mnoho sloves, vynechali jsme ještě další slova a fráze. Ještě než pustíme píseň, zeptáme se žáků, zda znají zpěváka Falca či jeho písničku Jeanny. Podrobnější povídání o zpěvákovi bude až po poslechu.

Aby aktivita nebyla úplně stejná jako klasický poslech písničky s doplňováním vynechaných slov do textu, máme připravený videoklip, který může být pro žáky zajímavý (viz http://www.youtube.com/watch?v=stqv_miBsZ0). Během aktivity, tedy doplňování do textu, nastavíme ale video tak, aby obraz nebyl vidět, a žáky tak nerozptyloval. Písničku přehrajeme takto dvakrát. První poslech bude bez přerušování, aby žáci slyšeli písničku celou. Při opakovaném přehrávání zastavujeme na chvíli poslech vždy po vynechaném slovu/frázi, aby žáci měli dostatek času, vynechaný text doplnit. Poté si vše společně zkontrolujeme. (viz příloha č. 19B)

Na závěr aktivity pustíme žákům celý klip. Na tuto aktivitu navážeme povídáním o Falcovi.

Poslech – pohádka Sněhurka a sedm trpaslíků v němčině

(viz <http://www.youtube.com/watch?v=FKC2vOZf01U&feature=related>)

(viz <http://www.youtube.com/watch?v=uFxr89uwKgY&feature=related>)

Na hudebním vyhledávači „youtube“ si najdeme pohádku „Sněhurka a sedm trpaslíků“ v němčině, tedy „Schneewitchen und Sieben Zwerge“ máme několik možností, jak s nahrávkou pracovat. Můžeme se pouze na pohádku dívat jako na video a následně klást otázky ohledně obsahu, nebo přímo se dotazovat na konkrétní fráze, které byly v pohádce použity. Protože je tato pohádka známá, budeme se spíše dotazovat na fráze a to jak se řeknou německy, např. známá fráze? „Zrcadlo, zrcadlo, kdo je na světě nejkrásnější?“. Dotazy si můžeme připravit písemně a žákům rozdat k vyplnění během sledování nahrávky.

Reálie – slepá mapa Německa

(viz <http://www.weltkarte.com/europa/deutschlandkarten.htm>)

Na stránkách „www.weltkarte.com“ je možné najít jakoukoli mapu. Vybereme si takovou mapu, která nezobrazuje to, co chceme, aby doplnili žáci. Mapu promítneme na tabuli a žáci do ní požadovaná místa mohou přímo zakreslovat. Je dobré, když mapu vytiskneme, aby žáci měli i své vlastní kopie.

Reálie – mapa Německa – vyhledávání měst

(viz <http://www.weltkarte.com/europa/deutschlandkarten.htm>)

Ve chvíli, kdy se zmíníme o nějaké oblasti, městu atd. a žáci nevědí, kde se místo nachází, můžeme ihned vše vyhledat přes internet na mapě (např. na stránkách www.weltkarte.com). Např. Heidelberg.

3.2.4 Závěr

Závěrem bychom mohli říci, že využití tabule je opravdu neomezené a záleží na fantazii učitele i žáků, jakým způsobem ji při svojí výuce využijí. Co je třeba zdůraznit, je fakt, že tabule díky spojení s internetem nám umožňuje provázání německého jazyka i s jinými předměty, může žáky naučit pracovat s vyhledáváním informací a následně jejich zpracováním. Další její výhodou je ulehčení práce učitele. Jako nejlepší, díváme-li se očima učitele, nám vychází interaktivní učebnice, díky které odpadá nutnost nosit do hodin další média. O něco náročnější na přípravu jsou programy sestavované pomocí „Notebook Interactive“. Na druhou stranu je třeba připomenout, že program nám zůstane do budoucna pro další použití. Chceme-li práci vytvořenou v hodině uložit, můžeme využít funkce „uložit jako“ a využít soubor v dalších hodinách. Své programy může učitel upravovat, a jednoduše tak vytvářet různé verze.

3.3 Výuka na Gymnáziu Stříbro

Aktivity popsané v kapitole „3.2 Aktivity s využitím interaktivní tabule určené pro výuky němčiny jako cizího jazyka“ byly využity při výuce německého jazyka s interaktivní tabulí na Osmiletém Gymnáziu a Obchodní Akademii ve Stříbře. Škola se s počtem 360 žáků, kteří navštěvují dohromady 12 tříd (osm na gymnáziu a 4 na obchodní akademii) řadí ke školám menším. Výuka probíhala v období od 29. 09. 2009 do 08. 10. 2009. Snažili jsme se zahrnout do výuky jak žáky z gymnázia, tak z obchodní akademie, jak žáky, pro které je německý jazyk prvním cizím jazykem, tak žáky, kteří se němčinu učí až jako druhý cizí jazyk, a snažili jsme se vybrat takové skupiny, aby žáci byli z různých věkových skupin. Výuka tedy probíhala ve skupinách: G2 DJN – gymnázium, sekunda, druhý jazyk, 12-13letí; G4 DJN – gymnázium, kvarta, druhý jazyk 14-15letí; G4 PJN – gymnázium, kvarta, první cizí jazyk, 14-15letí; G7 PJN – gymnázium, septima, první jazyk, 17-18letí; G8 DJN – gymnázium, oktáva, druhý jazyk, 18-19letí; G8 PJN – gymnázium, oktáva, první jazyk, 18-19letí a OA2 DJN – obchodní akademie, druhý ročník, druhý jazyk, 16-17letí.

Výuka byla přizpůsobena tomu, co žáci se svými vyučujícími probírali. Přesto jsme se snažili zahrnout do těchto hodin co možná nejvíce možností využití interaktivní tabule, aby žáci získali komplexní pohled na interaktivní tabuli, tzn. že jsme pracovali s interaktivními aktivitami sestavené v programu „Notebook Interactive“, interaktivní učebnicí, internetem.

Výuka G2 DJN (druhý ročník osmiletého gymnázia – němčina jako druhý cizí jazyk)

V této skupině byla odučena pouze jedna hodina, které se zúčastnilo 12 žáků, z toho 7 chlapců a 5 dívek. Žáci mají němčinu jako druhý jazyk, takže se ji učí teprve prvním rokem a jsou tedy na úplném začátku. Učí se podle učebnice Pingpong Neu 1. díl.

V rámci této hodiny žáci pracovali s interaktivními cvičeními v programu „Notebook Interactive“ – prezentace nových slovíček a prezentace gramatiky, které byly sestaveny jako doplnění k učebnici Pingpong Neu 1. Díl.

Také jsme pracovali s interaktivní učebnicí „Deutsch mit Max 1. díl“ se 4. lekcí – prezentace nových slovíček a prezentace nové gramatiky – tvary čtvrtého pádu.

Výuka G4 DJN (čtvrtý ročník osmiletého gymnázia – němčina jako druhý cizí jazyk)

V této skupině byly odučeny 2 hodiny, kterých se zúčastnilo 19 žáků z toho 9 chlapců a 10 dívek. I v této skupině mají žáci němčinu jako druhý cizí jazyk. Učí se podle učebnice „Sprechen Sie Deutsch? 1. díl“, kde jsou v 1. lekci.

V rámci výuky s interaktivní tabulí jsme pracovali s interaktivními cvičeními vytvořených v programu „Notebook Interactive“, které doplňovaly prezentace a procvičení gramatiky právě 1. lekce učebnice „Sprechen Sie Deutsch? 1. díl“, konkrétně přímý a nepřímý pořádek slov ve větě.

Dále jsme pracovali s interaktivní učebnicí „Deutsch mit Max 1. díl“ se 4. lekcí, kde jsme si ukázali možnosti prezentace gramatiky – tvary čtvrtého pádu a prezentace nových slovíček.

Také jsme využili internet k prezentaci reálií.

Výuka G4 PJN (čtvrtý ročník osmiletého gymnázia – němčina jako první cizí jazyk)

Tato skupina má němčinu jako první cizí jazyk. Učí se podle učebnice „Sprechen Sie Deutsch? 1. díl“, kde je probírána 10. lekce. Výuka s interaktivní tabulí měla proběhnout ve dvou vyučovacích hodinách a byla podle toho i naplánována. Bohužel, druhá hodina neproběhla z důvodu exkurze, které se celá kvarta zúčastnila. Následkem

toho tato skupina jako jediná ze všech nepoznala práci s interaktivní učebnicí, která byla naplánována právě na hodinu, která odpadla. Na hodině, která proběhla, bylo 9 žáků, z toho 3 chlapci a 6 dívek.

V této skupině jsme tedy představili pouze interaktivní cvičení vypracovaná v programu „Notebook Interactive“ jako doplnění k učebnici Sprechen Sie Deutsch? 1. dílu 10. lekci – práce se slovesy se zaměřením na préteritum.

Výuka G7 PJN (sedmý ročník osmiletého gymnázia – němčina jako první cizí jazyk)

Tato skupina je velmi malá, pouze 7 žáků, z toho jsou 2 chlapci a 5 dívek. Němčinu se učí jako první cizí jazyk podle učebnice „Sprechen Sie Deutsch? 2. dílu“, kde jsou ve 12. lekci. Výuka zde probíhala ve 3 vyučovacích hodinách povinné výuky a v 1 vyučovací hodině konverzace, která je volitelným předmětem.

Během první hodiny povinné výuky jsme využili interaktivní tabuli k prezentaci slovíček a frází nové lekce, jejímž tématem je jídlo a restaurace. Žáci dostali domácí úkol, podle kterého měli vytvořit svůj vlastní jídelní lístek zaměřený na jednu světovou kuchyni.

V další hodině jsme s žáky zopakovali slovíčka a opět pracovali s učebnicí „Sprechen Sie Deutsch? 2. díl“ a připravenými interaktivními cvičeními v programu „Notebook Interactive“ pro prezentaci gramatiky konjunktivu préterita.

Při poslední hodině jsme opět pracovali s interaktivními cvičeními v programu „Notebook Interactive“, ve kterých jsme opakovali gramatiku prvního dílu učebnice „Sprechen Sie Deutsch?“ 6. lekce – Míry a váhy. Poté jsme pracovali s interaktivní učebnicí „Studio d“ 1. díl – prezentace slovíček a práce s reáliemi německy mluvících zemí, při které jsme využili i internet. S touto učebnicí jsme pracovali, ačkoli svou úroveň neodpovídá znalostem, které už žáci mají. Bohužel, pro pokročilé ještě

interaktivní učebnice není, proto jsme využili učebnici úrovní neodpovídající, aby žáci měli představu o tom, co to interaktivní učebnice je a jaké možnosti nabízí.

V hodině konverzace jsme pracovali s aktivitou sestavenou v programu „Notebook Interactive“, která byla založena na jídelních lístcích, které žáci zpracovali v rámci domácího úkolu.

Výuka G8 DJN (osmý ročník osmiletého gymnázia – němčina jako druhý cizí jazyk)

Tato skupina, vzhledem k tomu, že se němčinu učí jako druhý cizí jazyk, má k německému jazyku velmi negativní přístup. Několikrát se žáci vyjádřili v tom smyslu, že je němčina nebaví a tudíž vše, co probíhá v hodinách německého jazyka, se setkává s jejich nezájmem. V této skupině byly odučeny dvě hodiny, kterých se zúčastnilo 12 žáků, z toho byli 3 chlapci a 9 dívek. Výuka probíhá podle učebnice *Sprechen Sie Deutsch? – 2. díl*.

Během první hodiny jsme pracovali se cvičeními sestavenými v programu „Notebook Interactive“ jako doplnění k učebnici *„Sprechen Sie Deutsch? – 2. díl“ 7. lekci*. Jednalo se o konverzační cvičení a cvičení procvičující tvoření kompozit.

Při druhé hodině, jsme pokračovali s konverzačním cvičením, které jsme začali v předcházející hodině. Poté jsme pracovali s interaktivní učebnicí „Prima 1. díl“ se 4. lekcí, v rámci které jsme dělali poslech, vysvětlili jsme si časové údaje, které jsme s učebnicí i procvičovali. Také jsme pracovali s poslechem písničky od Falca.

G8 PJN (osmý ročník osmiletého gymnázia – němčina jako první cizí jazyk)

V této skupině bylo 13 žáků, z toho 9 chlapců a 4 dívky. Jednalo se tedy o vcelku velkou skupinu. Žáci mají němčinu jako první jazyk a jsou v tomto jazyce velmi dobří. Učí se podle učebnice *„Sprechen Sie Deutsch? – 2. díl“ – 12. lekce*. V této skupině byly odučeny tři vyučovací hodiny.

Během první hodiny byla žákům představena gramatika 12. lekce – skloňování přídavných jmen po členu nulovém v interaktivním programu „Notebook Interactive“.

Při druhé hodině jsme zopakovali gramatiku „označení míry, váhy, hmotnosti“ z 1. dílu učebnice „Sprechen Sie Deutsch?“ 6. lekce opět s využitím programu „Notebook Interactive“ a znovu jsme zopakovali skloňování přídavných jmen po členu nulovém s vyjádřením množství. Poté jsme pracovali s interaktivní učebnicí „Studio d“ 1. dílem 2. lekcí se cvičením, ve kterém jsme procvičovali slovíčka.

Při poslední hodině jsme pracovali s poslechem a textem písně od Falca, při které jsme využili internet. Poté jsme využili internet k vyhledání informací o Falcovi, čímž jsme se seznámili s kulturou německy mluvících zemí. Na to jsme navázali cvičením z interaktivní učebnice „Studio d 1. dílu“ 2. lekce, o Heidi Klum a Arnoldu Schwarzeneggerovi jako dalších dvou mezinárodně známých osobnostech. Na závěr hodiny jsme opět využili internet a dívali se na pohádku Sněhurka a sedm trpaslíků v němčině.

I zde je třeba podotknout, že interaktivní učebnice „Studio d“ 1. díl neodpovídá znalostem této skupiny, protože jak již bylo řečeno, jsou tito žáci velmi dobří. Nicméně abychom i v této skupině mohli pracovat s interaktivní učebnicí, využili jsme k tomu učebnici, která je určena pro jazykové a střední školy.

OA2 DJN (druhý ročník obchodní akademie – němčina jako druhý jazyk)

Jediná skupina z obchodní akademie byla skupina z druhého ročníku, pro kterou je němčina druhým jazykem, a učí se podle učebnice „Sprechen Sie Deutsch?“ 1. díl 6. lekce. Ve skupině bylo 16 žáků, z toho 7 chlapců a 9 dívek. V rámci výuky s interaktivní tabulí byly v této třídě odučeny tři vyučovací hodiny.

V první hodině jsme využili opět program „Notebook Interactive“, v kterém jsme představili časování modálních sloves jako doplnění k učebnici „Sprechen Sie Deutsch?“ 1. dílu 6. lekci.

Při druhé hodině jsme procvičili slovíčka 6. lekce učebnice „Sprechen Sie Deutsch?“ 1. dílu ve cvičení v programu „Notebook Interactive“. Poté jsme pracovali s interaktivní učebnicí „Prima“ 1. díl 4. lekce. Z této lekce jsme procvičili poslech, časové údaje a rozvrh hodin, čímž jsme se dotkli i záležitosti reálií, protože jsme porovnávali výuku v Německu s výukou v České republice.

Poslední hodinu jsme začali poslechem písničky od Falca a následně povídáním si o něm, k vyhledání informací jsme využili internet. Internet jsme využili i k přehrání pohádky „Sněhurka a sedm trpaslíků“ v němčině.

3.4 Výzkum II; Dotazník zadaný na Gymnáziu Stříbro po výuce s interaktivní tabulí

Velmi důležitým pohledem na práci s interaktivní tabulí je pohled očima žáků. Jak žáci hodnotí práci s interaktivní tabulí je prezentováno v této podkapitole, ve které jsou zpracovány a popsány výsledky dotazníků, které po výuce s interaktivní tabulí vyplňovali ti žáci, kteří se jí zúčastnili.

Dotazník, který žáci vyplňovali po výuce německého jazyka s využitím interaktivní tabule, se v některých otázkách shoduje s dotazníkem, který byl žákům předložen před výukou. Důvodem je komplexnost dotazníků. Proto se i v této části opět ptáme na pohlaví, věk a délku studia žáků. Znovu byly zahrnuty otázky, které zjišťovali, zda žáci práci na interaktivní tabuli znají a z jakých předmětů a zda s ní při němčině pracovali či jestli tohle byla jejich první zkušenost. Tyto otázky z tohoto důvodu v tomto hodnocení dotazníku již neuvádíme. Naši pozornost zaměřujeme na ty otázky, které se zabývají konkrétně prací s interaktivní tabulí při výuce němčiny.

Ptali jsme se na to, zda žákům byly představeny takové možnosti tabule, které ještě neznali. Dále jsme se ptali na to, která aktivita žáky při práci s interaktivní tabulí bavila nejvíce a jestli by chtěli tabuli při výuce němčiny používat častěji. Na závěr dostali žáci prostor pro vlastní návrhy, jak jinak by se tabule dala ještě využívat, a pro komentáře k naší výuce.

Na základě výše uvedených cílů jsme si stanovili následující hypotézy. První hypotéza zní: Ačkoli žáci s tabulí již pracovali, neznají všechny její možnosti. Druhá hypotéza zní: Žáky nejvíce zaujme interaktivní učebnice a internet. Třetí hypotéza zní: Žáci by s interaktivní tabulí chtěli při výuce němčiny pracovat častěji.

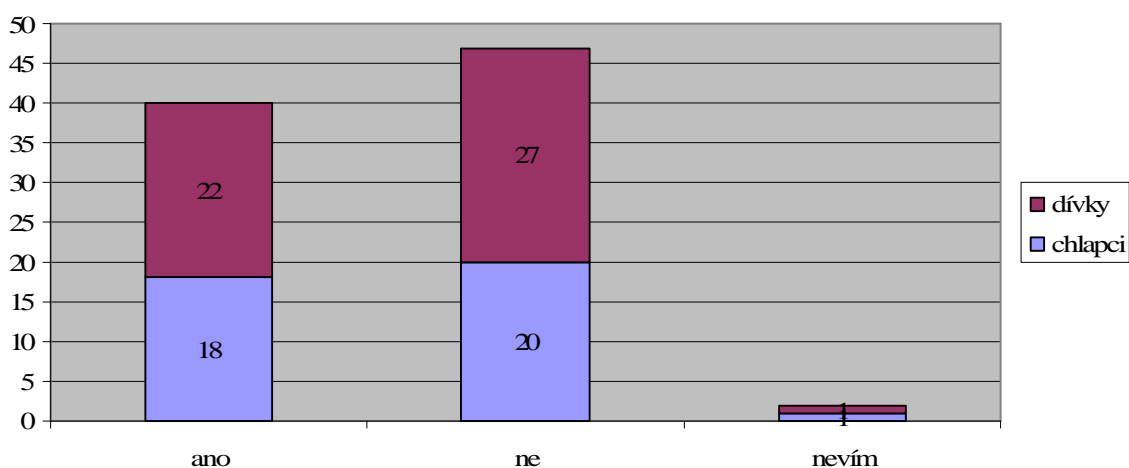
Složení a počet respondentů se ve srovnání s výzkumem I. příliš nezměnil (viz podkapitola „3.1 Výzkum I; dotazník zadaný na Osmiletém Gymnáziu a Obchodní Akademii ve Stříbře“). Na druhý dotazník odpovídalo 89 respondentů (na první

dotazník odpovídalo 83 respondentů), takže malé odchylky jsou, ale v celkovém hodnocení dotazníků nejsou podstatné. Z toho důvodu zde neuvádíme složení respondentů, jak tomu bylo u výzkumu I.

Vlastní dotazník

Jak již bylo zmíněno, výsledky některých otázek odpovídají výsledkům prvního dotazníku, proto je zde znovu neuvádíme. V příloze č. 20 je uveden celý dotazník se všemi otázkami.

Otázka č. 3 (a) – Porovnáte-li výuku s interaktivní tabulí v jiných předmětech s výukou němčiny, bylo něco, co pro Vás bylo nové, o čem jste nevěděli, že je možné s interaktivní tabulí dělat?

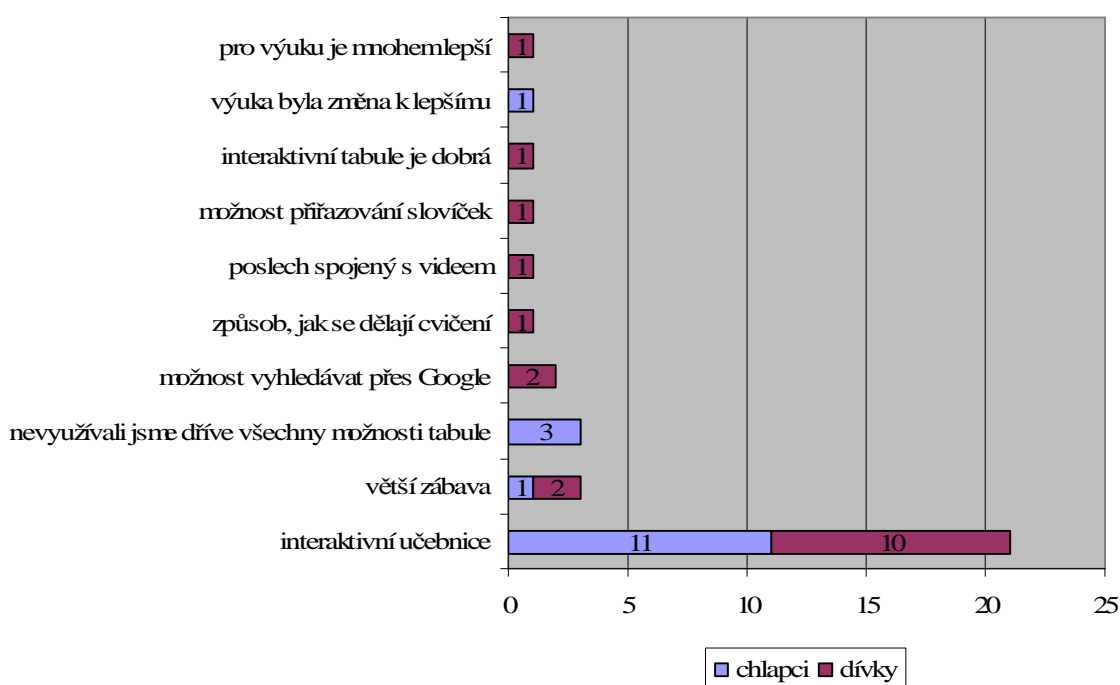
Graf č. 26; zdroj: autorka

U této otázky se nám hypotéza nepotvrdila, neboť jsme předpokládali, na základě dotazníku zadaného před začátkem výuky německého jazyka s interaktivní tabulí, že učitelé jen zřídka využívají interaktivní možnosti tohoto média. Jak je ale z grafu č. 26 patrné, opak je pravdou. Více než polovina žáků (47 žáků, tedy 52,8%) uvedlo, že pro ně během výuky německého jazyka nebylo nic nového. 2 žáci nebyli schopni posoudit,

zda pro ně něco nového bylo, či ne, a odpověděli tedy, že neví. 40 žáků (45%) v rámci výuky německého jazyka nové možnosti využití interaktivní tabule poznalo.

Na druhou stranu je třeba poznamenat, že někteří žáci, kteří napsali, že nic nového nepoznali, ale tuto odpověď doplnili poznámkou, že některé možnosti interaktivní tabule znají jen z přednášky v rámci výuky informační techniky, kde jim tabule byla představena, ve skutečnosti ale v tomto rozsahu využívána není. Na základě tohoto faktu bychom mohli říci, že pro většinu žáků interaktivní práce s tabulí novou je.

Otázka č. 3(b) – Možnosti interaktivní tabule, které byly pro žáky při výuce němčiny nové

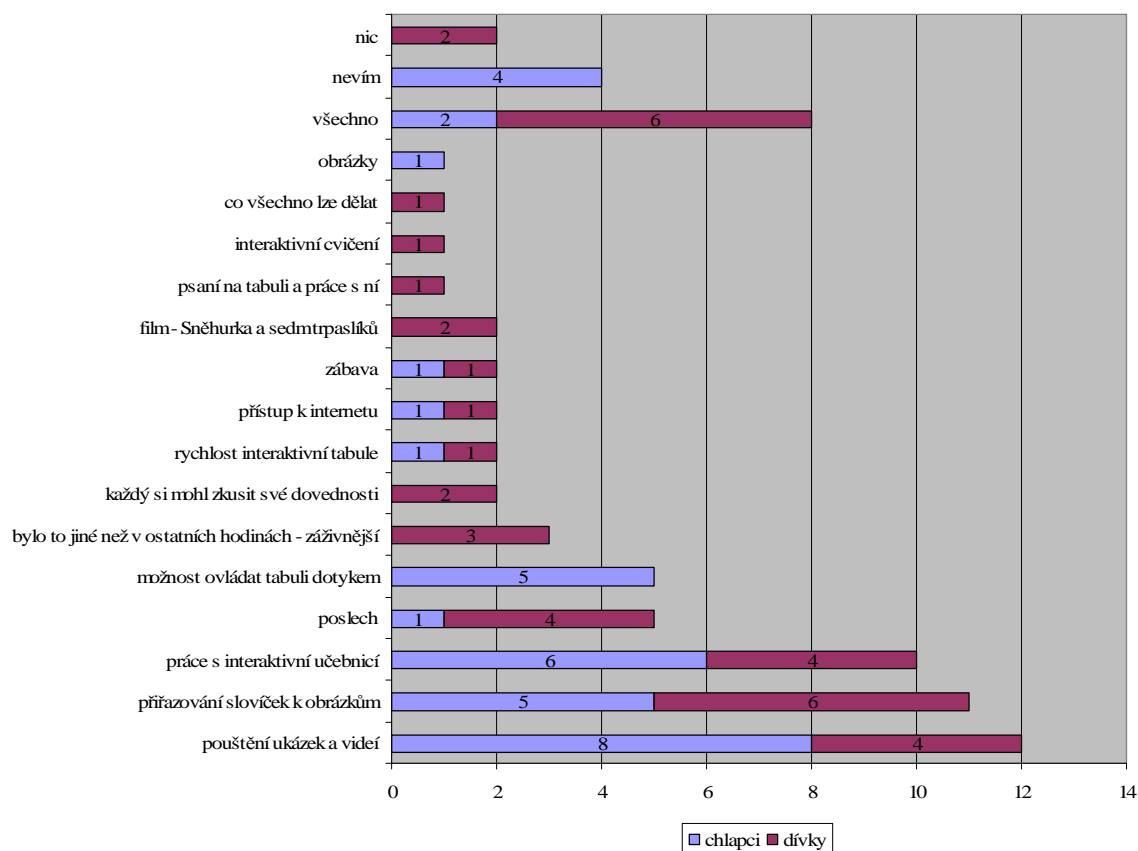
Graf č. 27; zdroj: autorka

Součástí otázky č. 3 byla opět podotázka, která se dotazovala na konkrétní činnost či možnosti, které pro žáky byly nové. Nejčastěji uváděli žáci interaktivní učebnice, která byla nová pro 22 žáků. Tento výsledek je překvapivý, protože interaktivní učebnice patří mezi možnosti nabízené interaktivní tabulí, které práci učitelů velmi ulehčují a žákům zpestřují, tudíž je škoda, že ji učitelé při svých hodinách nevyužívají.

Mezi dalšími důvody se objevovaly spíše všeobecné názory, které nejsou přesně tím, na co jsme se v této otázce ptali. 3 žáci uvedli, že s interaktivní tabulí je větší zábava. Dále žáci mezi odpovědi zařadili následující názory: interaktivní tabule je dobrá (1 dívka), výuka s interaktivní tabulí byla změnou k lepšímu (1 chlapec) nebo že interaktivní tabule je pro výuku mnohem lepší (1 dívka).

Mezi konkrétní možnosti, které tabule nabízí a které žáci neznali, byla zařazena možnost vyhledávat přes internetový vyhledávač Google, kterou nabízí interaktivní učebnice (2 dívky), možnost poslechu spojeného s videem (1 dívka) nebo možnost pohybovat se slovíčky, obrázky po tabuli a tím je k sobě navzájem přiřazovat (1 dívka). Velmi zajímavá byla poznámka 3 chlapců, kteří uvedli, že dříve na interaktivní tabuli nevyužívali všechny její možnosti. Tabule, jak již bylo několikrát řečeno, byla využívána spíše pro promítání prezentací a filmů než pro interaktivní práci, pro kterou je určena především.

Otázka č. 7 – Na práci s interaktivní tabulí při výuce němčiny mne nejvíce zaujalo/bavilo.

Graf č. 28; zdroj: autorka

V této otázce měli žáci napsat konkrétní aktivitu, která je při práci s interaktivní tabulí bavila či zaujala nejvíce. Ne všichni se však tohoto zadání drželi a uváděli spíše obecné věci a někteří neodpověděli na tuto otázku vůbec. Nicméně podle odpovědí, které představuje graf č. 28, je možné usuzovat, že je práce s interaktivní tabulí bavila.

Nejčastěji bylo zmiňováno pouštění ukázek a videí (12 žáků), následovalo přiřazování slovíček k obrázkům (11 žáků) a práce s interaktivní učebnicí (10 žáků).

Další odpovědi se již nevyskytovaly tak často a jak již bylo řečeno, byly spíše všeobecné a nepředstavovaly konkrétní aktivity, které jsme při hodinách dělali. Žáci například uváděli, že je bavila možnost ovládat tabuli dotykem, že výuka byla jiná než v ostatních hodinách, že byla záživnější, že si každý mohl zkusit své dovednosti,

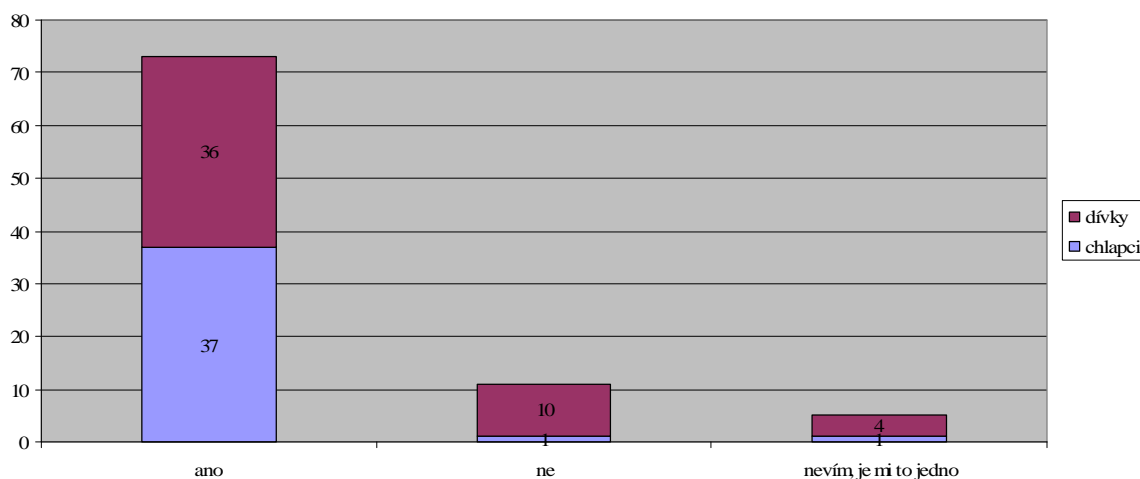
rychlost interaktivní tabule, přístup k internetu, zábava, psaní na tabuli a práce s ní či co všechno lze dělat.

Jako konkrétní aktivity žáci ještě uváděli, že je bavilo poslech, film „Sněhurka a sedm trpaslíků“, interaktivní cvičení a obrázky.

8 žáků uvedlo, že je bavilo všechno. 4 chlapci se nedokázali vyjádřit a odpověděli, že nevědí a 2 dívky uvedly, že je nebavilo nic.

Jako důležitý závěr z vyhodnocení odpovědí na tuto otázku lze považovat to, že žáky práce bavila a že mezi nejčastěji zmiňované odpovědi patřily aktivity využívající interaktivních funkcí tabule.

Otázka č. 8 (a) – Uvítal/a bych, kdybychom s interaktivní tabulí při výuce němčiny pracovali častěji.

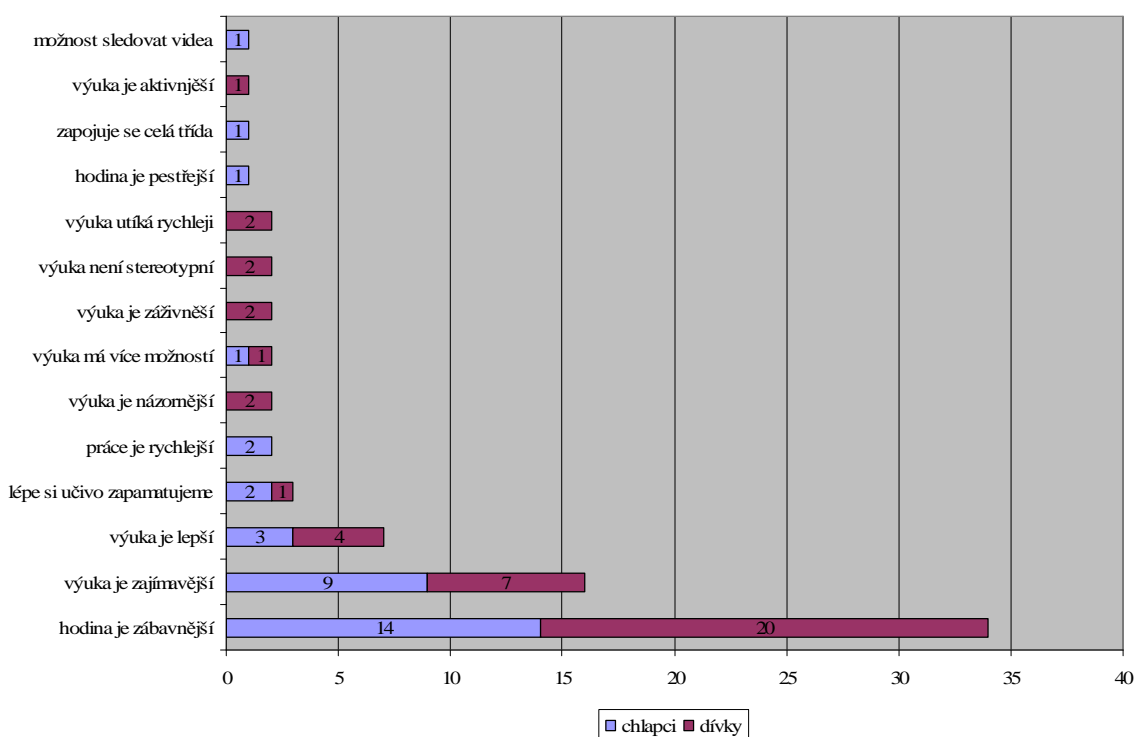
Graf č. 29; zdroj: autorka

Závěr, který jsme vyvodili při hodnocení odpovědí předchozí otázky, nám potvrzuje i graf č. 29 k otázce č. 8. Většina žáků (82 %) uvedla, že by uvítali, kdyby s interaktivní

tabulí při výuce němčiny pracovali častěji. Jen 11 žáků odpovědělo záporně a 5 žákům je jedno, zda pracují s interaktivní tabulí, či bez ní.

Otázka č. 8 (b) – Uved'te, prosím, proč byste uvítal/a nebo neuvítal/a, kdybyste s interaktivní tabulí při výuce němčiny pracovali častěji.

Kladné důvody

Graf č. 30; zdroj: autorka

Součástí této otázky byl i dotaz na důvody, proč by žáci výuku s interaktivní tabulí chtěli častěji, či naopak nechtěli. Opět se nejvíce objevovaly odpovědi, které již byly zmiňovány několikrát, a to, že výuka je zábavnější (34 žáků), zajímavější (16 žáků), lepší (7 žáků).

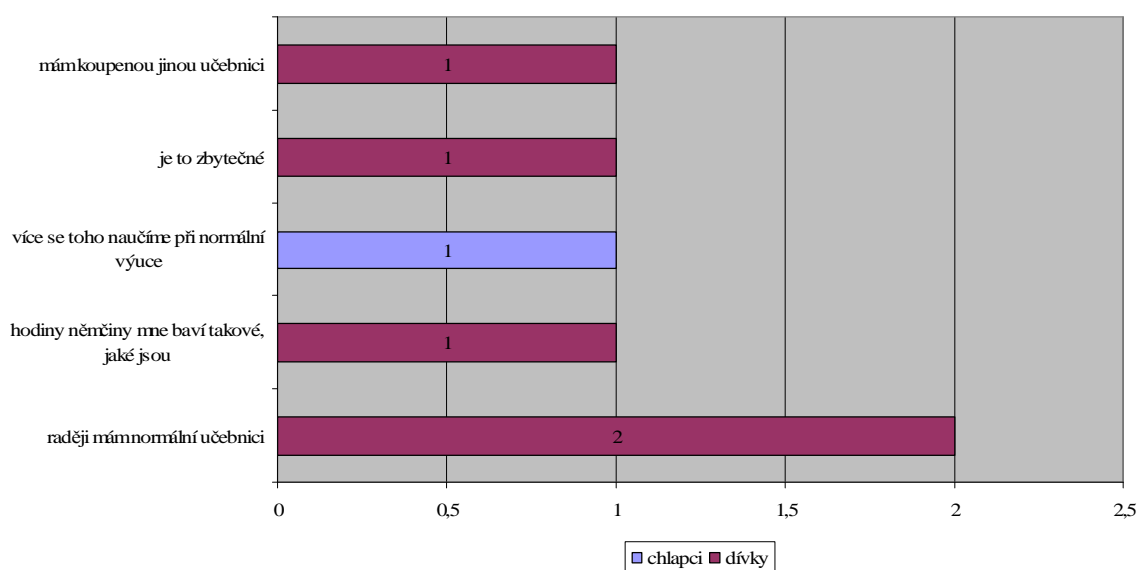
Další důvody se již neopakovaly tak často, ale stále vyjadřují to, že žáci vnímají výuku s interaktivní tabulí velmi pozitivně. Zajímavá je odpověď, ve které žáci uvedli, že si díky tabuli učivo lépe zapamatují. Dále uváděli, že je práce rychlejší, výuka názornější a má více možností, je záživnější a není stereotypní, že výuka utíká rychleji a hodina je

pestřejší, že se do výuky zapojuje celá třída, že výuka je aktivnější a že je pozitivní možnost sledovat videa.

Jak je možné soudit podle těchto odpovědí, je interaktivní tabule pro výuku přínosem, protože žákům výuku zpřijemňuje. Cítí-li se žáci při výuce dobře, zcela určitě se lépe učí, což sami žáci svými odpověďmi potvrzují. Potvrzuje se nám tím i naše hypotéza, že žáky práce s interaktivní tabulí baví.

Otázka č. 8 (c) – Uved'te, prosím, proč byste uvítal/a nebo neuvítal/a, kdybyste s interaktivní tabulí při výuce němčiny pracovali častěji.

Záporné důvody

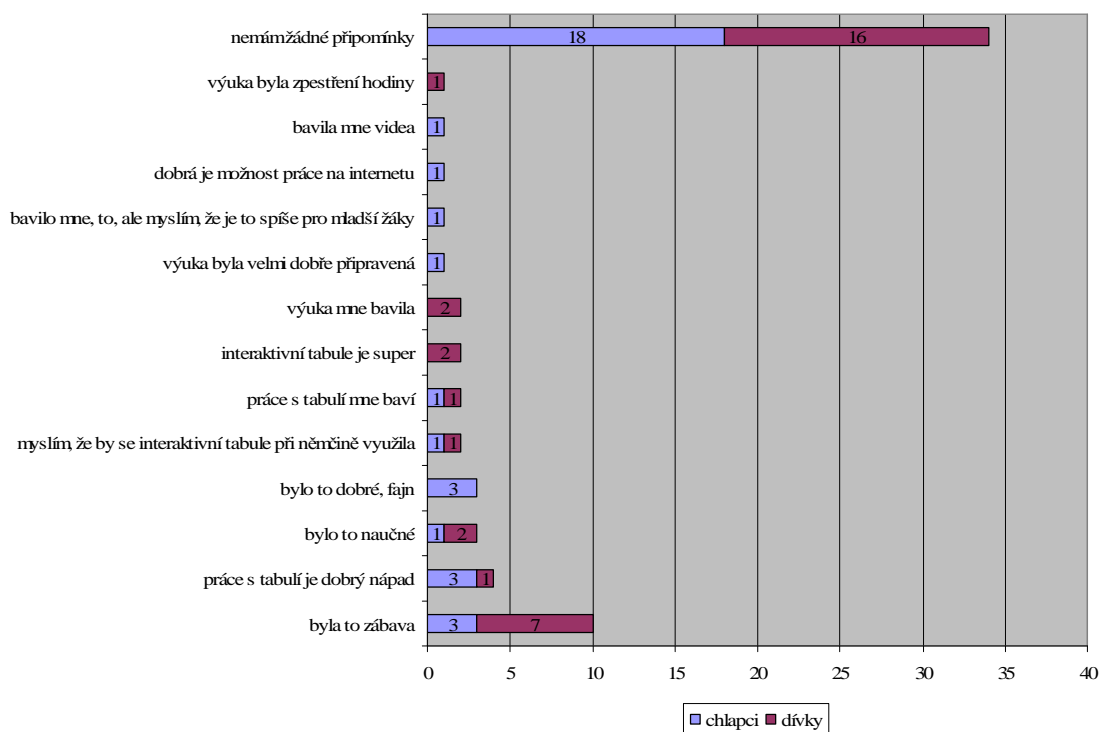

Graf č. 31; zdroj: autorka

Negativních názorů bylo jen několik, přesto je třeba i jim věnovat pozornost. Žáci jako důvody, proč by častěji s interaktivní tabulí nechtěli pracovat, uváděli to, že mají raději normální učebnici či že mají koupenou učebnici jinou. Také se objevily odpovědi, že hodiny němčiny je baví takové, jaké jsou, že při normální výuce se toho žáci naučí víc, nebo dokonce že práce s interaktivní tabulí je zbytečná. Jak již bylo řečeno, tyto názory se objevovaly jen ve velmi malém počtu, jak je vidět na grafu č. 31.

Otázka č. 10 (a) – Vaše připomínky (kladné i záporné) k výuce němčiny s interaktivní tabulí.

Kladné připomínky

Graf č. 32; zdroj: autorka

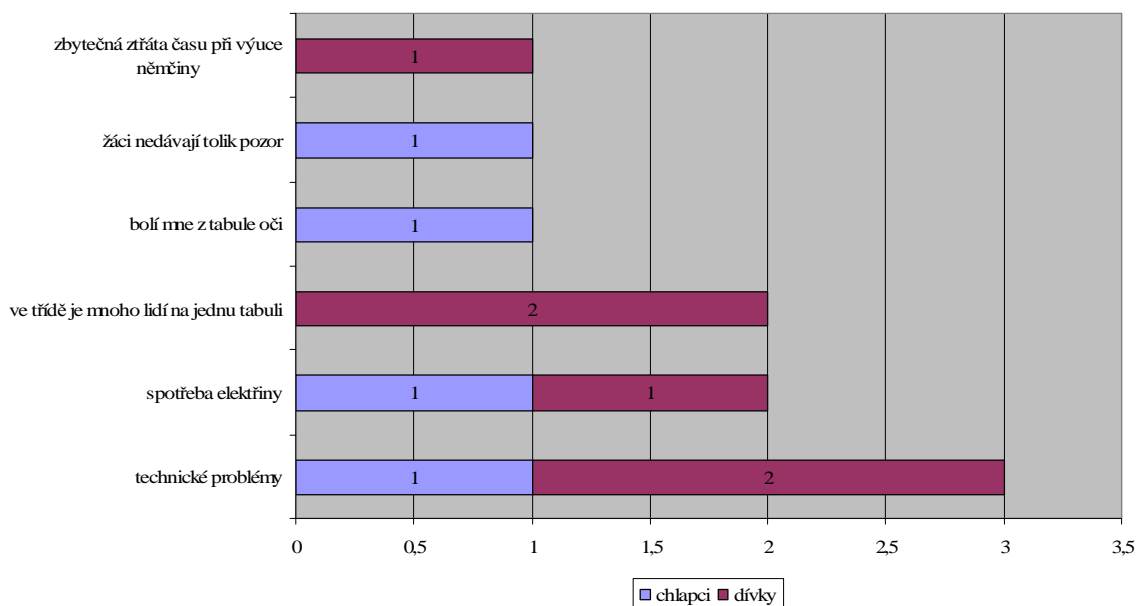
Na závěr dotazníku byli žáci požádáni o vyjádření připomínek k výuce němčiny s interaktivní tabulí. Hodně žáků (24 žáků) uvedlo, že nemají žádné připomínky.

Pokud žáci nějaké připomínky měli, byly tyto spíše kladné. Žáci uváděli názory jako například, že výuka s interaktivní tabulí byla zábavná (10 žáků) a že to byl dobrý nápad (4 žáci), že výuka byla naučná, dobrá a fajn, že interaktivní tabule je super a výuka s ní je bavila.

Celkově by se kladné připomínky žáků daly shrnout tak, že žáci hodnotili výuku pozitivně a vnímali jí jako zábavnější a zajímavější.

Otázka č. 10 (a) – Vaše připomínky (kladné i záporné) k výuce němčiny s interaktivní tabulí.

Záporné připomínky

Graf č. 33; zdroj: autorka

Co se záporných připomínek týče, tak nejčastěji se objevovaly technické problémy, spotřeba elektřiny a názor, že ve třídě je mnoho lidí na jednu tabuli, jeden chlapec uvedl, že ho z tabule bolí oči. Tyto připomínky se tedy netýkají naší výuky, které se žáci zúčastnili. Pouze jeden chlapec uvedl, že žáci nedávají při výuce s interaktivní tabulí pozor, a jedna dívka vyjádřila názor, že práce s interaktivní tabulí při výuce němčiny je zbytečná.

Na závěr vyhodnocení tohoto dotazníku, můžeme říci, že výuka německého jazyka na interaktivní tabuli žáky bavila, ukázala jim další možnosti, které tabule nabízí a které žáci před tím neznali. Výuku tedy můžeme považovat za úspěšnou.

4. Závěr

Interaktivní tabule začíná být v poslední době velmi často zmiňovaným pojmem. Možnosti, které pro výuku nabízí, jsou nepřeberné. Učitel si může připravit své vlastní programy, může využívat internetové stránky, na kterých může tyto stránky sdílet s ostatními učiteli či naopak využívat jejich programy, může si ulehčit práci používáním interaktivní učebnice, může využívat internetu a tím všechny jeho možnosti atd. Proto je zarážející, že je stále ještě spousta učitelů, i mladých, kteří se interaktivní tabule „bojí“. Osobně jsem se setkala s učiteli, kteří sami přiznávají, že interaktivní tabuli nepoužívají a používat nechtějí, a i žáci sami v dotaznících, které jsem jim zadala, odhalili, že ačkoli tabuli při výuce využívají, nevyužívají všech jejích možností. Opomíjené jsou právě ty interaktivní.

Cílem mojí práce bylo ukázat možnosti využití interaktivní tabule při výuce němčiny jako cizího jazyka. Tohoto cíle se mi podařilo dosáhnout. Sestavila jsem různé aktivity, které se dotýkají různých oblastí výuky cizího jazyka (prezentace gramatiky či slovní zásoby a jejich procvičení, využila jsem interaktivní tabuli při rozvoji řečových dovedností žáků, při procvičování poslechů, při seznamování se s reáliemi německy mluvících zemí atd.) Žáci poté označovali výuku za názornější, záživnější, zábavnější. Někteří přímo řekli, že s interaktivní tabulí si učivo lépe pamatují, že se jim lépe učí. Toto považuji za velmi důležitý faktor. Obzvláště pak lepší názornost výuky.

Překvapivý byl fakt, že žáci neznali interaktivní učebnici, ačkoli právě ta je jednou z mnoha možností interaktivní tabule, která práci učiteli velmi zjednodušuje a žákům výuku ztraktivňuje. To, že žáky práce s interaktivní učebnicí při výuce němčiny baví, se také ukázalo ve výsledcích dotazníků.

Na druhou stranu je třeba říci, že se neobjevovaly pouze kladné ohlasy. Objevilo se několik názorů záporných, které z velké většiny patřily těm žákům, pro které je němčina druhým cizím jazykem a podle jejich slov je němčina nebaví a bavit nebude.

Myslím, že závěrem mohu říci, že moje práce byla úspěšná. Podařilo se mi představit žákům celou řadu různorodých aktivit, a tím jim ukázat spoustu možností, které interaktivní tabule má. Žáky výuka s tabulí bavila, označovali ji za názornější a ocenili práci s interaktivní učebnicí, kterou před mojí výukou neznali. Cíl, který jsem si stanovila na začátku práce, jsem tedy dosáhla.

5. Resumé

Ve své diplomové práci se zabývám interaktivní tabulí a využitím možností, které nabízí, při výuce němčiny jako cizího jazyka.

V první části práce nejprve stručně popisuji změnu pohledu na žáka dnešní školy a požadavky na něj kladené. Podrobněji se zabývám tím, co je interaktivní tabule, a pozornost také věnuji interaktivní učebnici se zaměřením na učebnice německého jazyka.

Ve druhé části, části praktické, představuji různé možnosti, které interaktivní tabule nabízí v podobě konkrétních aktivit sestavených pro výuku němčiny. Tyto aktivity jsem sama vyzkoušela na Gymnáziu Stříbro. Výuka probíhala v různých skupinách v několika hodinách, během kterých jsem se snažila představit žákům co možná nejvíce funkcí interaktivní tabule.

Součástí práce je i výzkum provedený dotazníkovou metodou před výukou a po ní. Podle výsledků je možné říci, že žáky výuka němčiny s interaktivní tabulí baví více a že považují hodiny za názornější. Také je bavila práce s interaktivní učebnicí, kterou před mojí výukou neznali.

Celkově mohu říci, že moje práce je úspěšná a cíle, představit různé možnosti využití interaktivní tabule, jsem dosáhla.

6. Resümee

In meiner Diplomarbeit beschäftige ich mich mit der interaktiven Tafel und der Nutzung ihrer Möglichkeiten bei dem Unterricht der Deutschen Sprache als Fremdsprache.

Im ersten Teil beschreibe ich kurz die Änderung der Ansicht über Schüler aus der heutigen Schule und die Förderungen, die man heute hat. Ein bisschen mehr beschäftige ich mich damit, was die interaktive Tafel ist, und wende die Aufmerksamkeit auch dem interaktiven Lehrbuch zu, vor allem den Lehrbüchern der deutschen Sprache.

In dem zweiten, praktischen Teil stelle ich verschiedene Möglichkeiten vor, die die interaktive Tafel bietet. Diese Möglichkeiten stellen konkrete Aktivitäten dar, die speziell für den Deutschunterricht gemacht wurden. Diese Aktivitäten habe ich selber am Gymnasium Střibro in der Praxis probiert. Der Unterricht ist in verschiedenen Gruppen in mehreren Unterrichtsstunden gelaufen. Während diesen Stunden habe ich versucht, den Schülern möglichst viel Funktionen der interaktiven Tafel vorzustellen.

Ein Bestandteil der Arbeit ist auch die Forschung, die ich mit Hilfe der Umfragemethode vor und auch nach dem Unterricht vorbereitet habe. Nach den Ergebnissen kann man sagen, dass die Schüler bei dem Deutschunterricht mit der interaktiven Tafel mehr Spaß hatten und dass sie die Unterrichtsstunden als illustrativer hielten. Auch die Arbeit mit dem interaktiven Buch, das sie vor dem Unterricht nicht kannten, hat ihnen Spaß gemacht.

Allgemein kann ich sagen, dass meine Arbeit erfolgreich ist und dass ich an das Ziel, verschiedene Möglichkeiten der Nutzung der interaktiven Tafel vorzustellen, gelangen habe.

7. Seznam použité literatury

BREJCHA, P. *Interaktivní učebnice*, Grand Biblio: časopis pro čtenářskou veřejnost o knihách ze všech stran, 2009 Roč. 2, č. 9, s. 20

DÜRSCHIED, CH. *Alte und neue Medien im DaF-Unterricht, Deutsch als Fremdsprache*, 2001, jg. 38, Heft 1, s. 42-46. ISSN: 0011-9741

HENDRICH, J. aj. *Didaktika cizích jazyků*. Praha: SPN, 1988

CHROMÝ, J. *Dynamická média ve vzdělávání*, Technológia vzdelávania, 2007, č.6, s. 10-13

CHUDĚRA, R. *Moderní výuka cizích jazyků (didaktika cizích jazyků jako vědní obor)*. Praha: APRA, 1993.

Interaktivní učebnice, verze 2009, uživatelská příručka. Plzeň: Fraus, 2009

Interaktivní výuka, ediční plán 2009. Plzeň: Fraus, 2009

LINHART, J. et al. *Slovník cizích slov pro nové století*. Litvínov: Dialog, 2002

PREISLER, D. *Moderní výuka pomocí interaktivních tabulí*. Veřejná správa, 2009, č.11, s. 24-25

PRŮCHA J. *Moderní Pedagogika*. Praha: Portál, 2002. ISBN: 80-7178-631-4

PRŮCHA, J.; WALTEROVÁ, E.; MAREŠ, J. *Pedagogický slovník, nové, rozšířené a aktualizované vydání*. Praha: Portál, 2009. ISBN: 978-80-7367-647-6

Rámcový vzdělávací program pro gymnázia, RVP G. Praha: Výzkumný ústav pedagogický, 2007 ISBN: 978-80-87000-11-3

UNIVERSUM všeobecná encyklopedie. Praha: Odeon, 2000. ISBN 80-242-0288-3

UNIVERSUM všeobecná encyklopedie; 2. díl C - E. Praha: Odeon, 2000. ISBN: 80-207-1062-0

UNIVERSUM všeobecná encyklopedie 6. díl Mb - Op. Praha: Odeon, 2000. ISBN: 80-207-1068-X

Internetové odkazy:

Desatero školské reformy [online]. c2006 cit. 2009-11-20 .Dostupné z WWW:
<<http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolskareforma/desatero-skolske-reformy>>

Interaktivní tabule [online] c2008 [cit. 2009-11-25] Dostupné z WWW:
<<http://www.interaktivni-vyuka.cz/rozsireni/i-ucebnice/>>

Mapy německy mluvících zemí [online] c2009 [cit. 2009-10-01] Dostupné na WWW:
<www.weltkarte.com>

Průběh reformy – vydávání RVP a přechod na výuku podle vlastních ŠVP [online] c2006 [cit. 2009-11-21] Dostupné z WWW:
<<http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolskareforma/harmonogram>>

Videoklip: Falco – Jeanny [online] c2009 [cit. 2009-10-01] Dostupné na WWW:
<http://www.youtube.com/watch?v=stqv_miBsZ0>

Video - pohádka: Schneewitchen und sieben Zwerge [online] c2009 [cit. 2009-10-01] Dostupné na WWW:
<<http://www.youtube.com/watch?v=FKC2vOZf01U&feature=related>>
<<http://www.youtube.com/watch?v=uFxr89uwKgY&feature=related>>

Použité učebnicové soubory:

BETTERMANN, CH.; WERNER, R. et al. *Studio d A1 – učebnice..* Plzeň: Fraus, 2005. ISBN: 80-7238-440-6

BETTERMANN, CH.; WERNER, R. et al. *Studio d A1 – pracovní sešit.* Plzeň: Fraus, 2005. ISBN: 80-7238-440-6

BETTERMANN, CH.; WERNER, R. et al. *Studio d A1 – příručka učitele.* Plzeň: Fraus, 2005. ISBN: 80-7238-453-8

BETTERMANN, CH.; WERNER, R. et al. *Studio d A1 – učebnice..* Plzeň: Fraus, 2005. ISBN: 80-7238-440-6

DUSILOVÁ, D. et al. *Sprechen Sie Deutsch?: učebnice němčiny pro střední a jazykové školy – 1.díl.* Praha: Polyglot, 2003. ISBN: 80-86195-17-1

DUSILOVÁ, D. et al. *Sprechen Sie Deutsch?: učebnice němčiny pro střední a jazykové školy – 2.díl.* Praha: Polyglot, 2004. ISBN: 80-86195-13-9

FIŠAROVÁ, O.; ZABRANKOVÁ, M. *Němčina A1 – Deutsch mit Max – díl 1 – pracovní sešit.* Plzeň: Fraus, 2006. ISBN: 80-7238-532-1

FIŠAROVÁ, O.; ZABRANKOVÁ, M. *Němčina A1 – Deutsch mit Max – díl 1 – příručka učitele.* Plzeň: Fraus, 2006. ISBN: 80-7238-533-X

FIŠAROVÁ, O.; ZABRANKOVÁ, M. *Němčina A1 – Deutsch mit Max – díl 1 – učebnice.* Plzeň: Fraus, 2006. ISBN: 80-7238-531-3

JIN, F.; ROHRMANN, L.; ZABRANKOVÁ, M. *Prima A1/díl 1 – pracovní sešit.* Plzeň: Fraus, 2007. ISBN: 978-80-7238-643-7

JIN, F.; ROHRMANN, L.; ZABRANKOVÁ, M. *Prima A1/díl 1 – příručka pro učitele*. Plzeň: Fraus, 2007. ISBN: 978-80-7238-642-0

JIN, F.; ROHRMANN, L.; ZABRANKOVÁ, M. *Prima A1/díl 1 – učebnice*. Plzeň: Fraus, 2007. ISBN: 978-80-7238-644-4

KOPP, G.;FRÖLICH, K. *Pingpong Neu 1 – Lehrbuch*. Ismaning: Max Hueber Verlag, 2001. ISBN: 3-19-001654-2

Slovníky:

LINGEA – Lexicon 5 – *Velký slovník anglicko-český a česko-anglický (elektronický)* – Brno: LINGEA, 2008

LINGEA – Lexicon 5 – *Velký slovník německo-český a česko-německý (elektronický)* – Brno: LINGEA, 2008

8. Seznam příloh

Příloha č. 1 – Slovník pojmů

Příloha č. 2 – Desatero školské reformy

Příloha č. 3 – Průběh reformy – vydávání RVP a přechod na výuku podle vlastních ŠVP

Příloha č. 4 – Ukázky interaktivních tabulí

Příloha č. 5 – Ukázka dvojstrany interaktivní učebnice „Time to Win“

Příloha č. 6 – Dotazník I; zadaný před výukou

Příloha č. 7 – Pingpong Neu – prezentace gramatiky – časování, pořádek slov, zápor

Příloha č. 8A, B – Interaktivní aktivita k učebnici Sprechen Sie Deutsch? – 2. díl – prezentace gramatiky - konjunktiv

Příloha č. 9 – Sprechen Sie Deutsch? – 1. díl – prezentace gramatiky – přímý a nepřímý pořádek slov ve větě

Příloha č. 10A, B, C – Sprechen Sie Deutsch? – 1. díl – prezentace gramatiky – slovesa - préteritum

Příloha č. 11A, B – Interaktivní aktivita k učebnici Sprechen Sie Deutsch? – 2. díl – prezentace gramatiky – skloňování adjektiv po členu nulovém

Příloha č. 12A, B, C – Interaktivní aktivita k učebnici Sprechen Sie Deutsch? – 1. díl – prezentace gramatiky – Označení míry, hmotnosti a množství po číslovkách

Příloha č. 13 – Pingpong Neu – 1. díl – prezentace nové slovní zásoby

Příloha č. 14 – Materiál k aktivitě procvičení slovní zásoby – kompozita

Příloha č. 15A, B, C, D – Jídelní lístky sestavené žáky G7 PJN

Příloha č. 16A, B – Materiál k aktivitě konverzace – jídelní lístek

Příloha č. 17 – Deutsch mit Max – prezentace slovní zásoby

Příloha č. 18 – Prima A1 – 1. díl - poslech

Příloha č. 19A, B – Text k písni: Falco – Jeanny

Příloha č. 20 – Dotazník II; zadaný po výuce